

**TC.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

**KENTSEL YER ADLARINDAKİ DEĞİŞİM:
SİVAS ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Özgenur BEKTAŞ**

**Danışman
Prof. Dr. Erdal AKPINAR**

ŞUBAT 2026, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Kentsel Yer Adlarındaki Değişim: Sivas Örneği” başlıklı **“Yüksek Lisans”** tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tez yazımda bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmada tüm bilgilerin, akademik etik ve kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı referans gösterdiğimi beyan ederim.

Özgenur BEKTAŞ

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Ana Bilim Dalı : Coğrafya
Program Adı : Tezli Yüksek Lisans
Tez Başlığı : Kentsel Yer Adlarındaki Değişim: Sivas Örneği

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (bibliyografya kısmı hariç) kısmına ilişkin 04/02//2026 tarihiyle Turnitin intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %8'dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alanlar dahil edilerek (7) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 04/02/2026

Danışman: Prof. Dr. Erdal AKPINAR

Öğrenci: Özgenur BEKTAŞ

KILAVUZA UYGUNLUK

“Kentsel Yer Adlarındaki Değişim: Sivas Örneği” başlıklı **“Yüksek Lisans”** tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Özgenur BEKTAŞ

Danışman

Prof. Dr. Erdal AKPINAR

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Erdal AKPINAR danışmanlığında **Özgenur BEKTAŞ** tarafından hazırlanan “**Kentsel Yer Adlarındaki Değişim: Sivas Örneği**” başlıklı bu tez jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

04/02/2026

JÜRİ

Danışman	: Prof. Dr. Erdal AKPINAR	(İmza)
Üye	: Prof. Dr. Vedat KARADENİZ	(İmza)
Üye	: Prof. Dr. Halil KOCA	(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü enstitü yönetim kurulunun .../.../2026 tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.../.../2026

Doç. Dr. Müge MANGA

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu tez, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı'nda, tarafımdan yürütülen yüksek lisans çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmada, Sivas kentinin toponimisi ve yer adları bakımından son yıllarda yaşanan yenilikler ve değişiklikler araştırılmıştır.

Bu çalışmadaki asıl amaç, kentsel yer adlarındaki değişimin yapı ve boyutlarını belirlemek, yeni adlandırmalar ve gerçekleştirilen ad değişiklikleri üzerinde etkili olan tematik yönelimleri, toplumsal ve politik dinamikleri ortaya koymak suretiyle kentsel toponimi literatürüne katkıda bulunmaktır. Bu araştırma, nitel ağırlıklı karma yöntem yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, araştırma deseni olarak durum analizi çalışması benimsenmiştir. Bu çerçevede Sivas'ta yeni adlandırılan veya adı değiştirilen mahalle, cadde, sokak, bulvar, okul vb. yer ve mekanların adları analiz edilmiş, yorumlanmıştır.

Bu çalışmanın; kültürel coğrafya, kent coğrafyası ve toponimi konuları ile Sivas kenti kapsamında çalışma yapan araştırmacılara ve yer adlarıyla ilgili hususlarda karar verme konumunda bulunan yetkililere yararlı olmasını temenni ederim.

Özgenur BEKTAŞ, Erzincan, 2026

TEŞEKKÜR

Elimizdeki bu tez, şüphesiz sadece benim çalışmamdan ve emeğimden ibaret değildir. Bu metin uzun bir hazırlık, saha çalışması ve raporlaştırma evrelerinin sonucunda ortaya çıkmış olup; pek çok bilim insanının, kamu görevlisinin ve yakınlarımın katkısıyla şekillenmiştir. Bunların başında araştırmanın baştan sona tüm evrelerinde beni teşvik eden, akademik bilgi ve birikimiyle çalışmalarına yön veren kıymetli tez danışmanım Prof. Dr. Erdal AKPINAR gelir. Kendilerine sabrı, özverisi ve desteğinden dolayı en içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte mezunu olmaktan onur duyduğum Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Coğrafya Bölümü'ndeki hocalarımla katkısı oldukça büyüktür. Bölüm Başkanı Prof. Dr. Vedat KARADENİZ'e ve onun nezdinde bölümümüzün değerli hocalarına teşekkür ediyorum. Ayrıca araştırma verilerinin temininde yardımcı olan Sivas Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü, Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Sivas'ın diğer kamu kurumlarının yetkililerine ve çalışanlarına şükranlarımı ifade etmek istiyorum.

Eğitim hayatım boyunca ailemin desteği, şüphesiz en güçlü motivasyon kaynağım olmuştur. Esasında bu çalışma ile bana maddi ve manevi en büyük desteği veren, inancını yitirmeden bu yolda ilerleyişimi sabırla izleyen Bektaş ailesine; babam Adem, annem Nesibe, canım kardeşlerim Özlem, Rümeysa, Esra ile Berkay'a çok teşekkür ediyorum. Son teşekkür de tezin okuyucularına. Faydalı olması dileğiyle.

Özgenur BEKTAŞ

KENTSEL YER ADLARINDAKİ DEĞİŞİM: SİVAS ÖRNEĞİ

Özgenur BEKTAŞ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2026

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Erdal AKPINAR

ÖZET

İnsanoğlu içerisinde kendisinin de olduğu evrendeki tüm nesneleri, yerleri, mekanları, duyguları, düşünceleri ve değerleri adlandırmaya çalışmıştır. Bu kapsamda bir grup insanın ortak fikirde mutabık kalarak verdikleri yer ve mekân adları, zamanla o yerin kimliğinin en önemli parçası olmuştur. Yer adları bu yönüyle hem aidiyet sembolü hem de kültür aktarıcısı olarak görülmektedir. Yeryüzündeki her şeyin zamanla değiştiği gibi, yer adları da bu değişimden payını almaktadır. Nitekim Türkiye'nin yakın geçmişi bunun tanığıdır. Bu değişimin yaşandığı yerleşim birimlerinden biri de kadim Sivas kentidir.

Bu çalışmada, Sivas kentinin toponimisi ve kentte yer ve mekân adları bakımından son yıllarda yaşanan değişiklikler araştırılmıştır. Araştırmanın amacı, yer adlarındaki değişikliklerin yapısını ve boyutlarını belirlemek ve yeni adlar üzerinde etkili olan faktörleri ortaya koymak suretiyle Türk Kültür Coğrafyası ve kentsel toponimi literatürüne katkıda bulunmaktır. Bu araştırma kültürel coğrafya yaklaşımıyla yapılmış bir durum analizi çalışması olup, nitel ağırlıklı karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Kentteki eski, yeni ve değiştirilmiş mahalle, cadde, sokak ve okul gibi yer adları tespit edilmiş, sınıflandırılmış ve analiz edilmiştir. Bulgularımıza göre, Sivas kentinde eski yer adları kentin kadim tarihinin ve güçlü Türk İslam kültürünün etkisiyle nispeten varlığını korumuştur. Kentin gelişmesi ve büyümesiyle ortaya çıkan yeni yer adları halkın milli ve manevi değerleriyle uyumludur. Yer adı değişikliklerinde ise merkezi yönetime ve yerel idareye hâkim siyasi iradenin kültür politikaları ile kent ve ülke gündemine etki eden önemli olaylar rol oynamaktadır. Nitekim kentte yeni adlandırılan veya adı değiştirilen yerlere en fazla terör olaylarında şehit düşen güvenlik mensuplarının adlarının verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Toponimi, Değiştirilen Yer Adları, Sivas.

CHANGES IN URBAN PLACE NAMES: THE SIVAS EXAMPLE

Özgenur BEKTAŞ

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, February 2026

Thesis Advisor: Prof. Dr. Erdal AKPINAR

ABSTRACT

Humans have always sought to name all entities in the universe, including themselves, as well as places, spaces, emotions, values, and ideas. Place names, whether assigned by individuals or agreed upon collectively by communities, eventually become a key part of a place's identity. In this respect, toponyms act both as symbols of belonging and as transmitters of culture. However, just as the world changes over time, place names are also affected by social, political, and cultural transformations. Türkiye's recent history offers clear examples of this, and the ancient city of Sivas is one of the places where such transformations are evident.

This study investigates the toponymy of Sivas, focusing on recent changes in the names of urban places. The main aim is to identify the structure and extent of these changes and to reveal the factors behind new naming practices, contributing to the literature on Turkish cultural geography and urban toponymy. Designed as a case study with a cultural geography perspective, research examines all public place names in the city, such as neighborhoods, streets, squares, schools, and parks. These names whether old, new, were identified, classified, analysed. The study was designed within the framework of a qualitative dominant mixed methods approach. The findings show that traditional place names in Sivas have largely been preserved due to the city's deep history and strong Turkish-Islamic culture. Names given to newly developed areas generally align with the national and moral values of the public. Name changes appear to be shaped by cultural policies of the administration, significant current events. Notably, many newly named places are dedicated to security personnel martyred in recent anti-terror operations.

Keywords: City, Toponymy, Changed Place Names, Sivas.

İÇİNDEKİLER

KENTSEL YER ADLARINDAKİ DEĞİŞİM: SİVAS ÖRNEĞİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.	ii
KILAVUZA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ADLANDIRMA VE TOPONİMİ

1.1. Toponimi Bilimi ve Toponiminin Sosyal Bilimler Alanındaki Yeri	4
1.2. Coğrafya ve Toponimi	7
1.2.1. Fiziki Coğrafya ve Toponimi.....	7
1.2.2. Tarihi Coğrafya ve Toponimi.....	8
1.2.3. Beşerî Coğrafya ve Toponimi.....	8
1.2.4. Kültürel Coğrafya ve Toponimi.....	8
1.2.5. Siyasi Coğrafya ve Toponimi	8
1.3. Dünyada ve Türkiye’de Toponimi Çalışmaları	9

1.4. Yer Adı Değişikliklerinin Nedenleri	13
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırma Problemi.....	15
2.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	16
2.3. Araştırmanın Önemi	16
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	16
2.5. Araştırmanın Yöntemi, Veri Kaynakları ve Veri Analizi Teknikleri.....	17
2.5.1. Araştırmanın Yaklaşımı ve Deseni.....	17
2.5.2. Araştırmanın Veri Kaynakları	17
2.5.3. Araştırmanın Veri Analizi Teknikleri	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS KENTİ

3.1. Konum Özellikleri	20
3.2. Doğal Çevre Özellikleri.....	22
3.3. Beşerî Çevre Özellikleri	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS'TA YER ADLARI VE YER ADLARINDAKİ DEĞİŞİM

4.1. Eskiden Beri Adı Aynı Olan Yerler ve Mekanlar.....	33
4.1.1. Mahalleler	33
4.1.2. Caddeler.....	51
4.1.3. Sokaklar.....	55
4.1.4 Diğer Yerler ve Mekanlar	59
4.2. Yeni Adlandırılan Yerler ve Mekanlar	60
4.2.1. Mahalleler	60

4.2.2. Caddeler.....	61
4.2.3. Sokaklar.....	63
4.2.4. Diğer Yerler ve Mekanlar	68
4.3. Adı Değiştirilen Yerler ve Mekanlar.....	71
4.3.1. Caddeler.....	72
4.3.2. Sokaklar.....	77
4.3.3. Diğer Yerler ve Mekanlar	82
4.3.3.1.Bulvarlar.....	82
4.3.3.2. Okullar.....	83
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	89
KAYNAKÇA.....	96
ÖZ GEÇMİŞ	102

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
BİST	: Borsa İstanbul
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
YHT	: Yüksek Hızlı Tren Hattı
Vb.	: Ve benzeri.
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3. 1: Sivas'ın Yıllara Göre Nüfus Sayımları.....	26
Tablo 4. 1: Araştırmada Kategorileştirilen Yer Adlarının Menşei Bakımından Niteliği	31
Tablo 4. 2: Sivas Kenti Mahalleleri ve Menşei Dağılımları	36
Tablo 4. 3: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Mahalleler	37
Tablo 4. 4: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Caddeler	51
Tablo 4. 5: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Caddeler (devamı).....	52
Tablo 4. 6: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Sokaklar	56
Tablo 4. 7: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Diğer Yerler ve Mekanlar.....	59
Tablo 4. 8: Yeni Adlandırılan Caddeler (2000 Yılı Sonrası).....	61
Tablo 4. 9: Yeni Adlandırılan Caddeler (2000 Yılı Sonrası)(devamı)	62
Tablo 4. 10: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası)	63
Tablo 4. 11: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı).....	64
Tablo 4. 12: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)	65
Tablo 4. 13: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)	66
Tablo 4. 14: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)	67
Tablo 4. 15: Yeni Adlandırılan Diğer Yerler ve Mekanlar (2000 ve Sonrası).....	69
Tablo 4. 16: Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları	72
Tablo 4. 17: Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları	73
Tablo 4. 18: Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları (devamı)	74
Tablo 4. 19: Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları	78
Tablo 4. 20: Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları (devamı)	79
Tablo 4. 21: Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları (devamı).....	80
Tablo 4. 22: Adı Değiştirilen Bulvarlar ve Menşei Dağılımları	82
Tablo 4. 23: Adı Değiştirilen Okullar ve Menşei Dağılımları	84
Tablo 4. 24: Araştırma Verilerinin Menşei Dağılımı	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1: Sivas Kenti Konum Haritası	21
Şekil 3. 2: Kızılırmak Nehri'nden Bir Görünüm	24
Şekil 3. 3: Sivas Şehir Planı	25
Şekil 3. 4: Sivas Kenti'nden Genel Bir Görünüm	27
Şekil 3. 5: Kentin Tarihi Mekanları: Şifaiye Medresesi ve Çifte Minareli Medrese	28
Şekil 3. 6: Kentin Tarihi Mekanları: Sivas Valiliği ve Sivas Kongre Binası	28
Şekil 3. 7: Kentin Tarihi Mekanları: Tarihi Jandarma Binası ve Gök Medrese	28
Şekil 3. 8: Kentin En Önemli Eğitim Mekânı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.....	30
Şekil 4. 1:Sivas Kenti Haritası	32
Şekil 4. 2: Sivas Kenti Mahalle Sınırları Haritası	34
Şekil 4. 3: Sivas Kenti Mahallerine Göre Nüfus Yoğunluk Haritası.....	35
Şekil 4.4: Akdeğirmen Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm (Murdar Irmak Hattı) .	38
Şekil 4.5: Kente Dair Görünümler: Cami-i Kebir ve Çarşıbaşı Mahalleleri.....	39
Şekil 4.6: Sivas Kaleardı Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm.....	44
Şekil 4. 7: Meraküm Mahallesi'ne Ait Bir Görünüm.....	46
Şekil 4. 8: Sularbaşı Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm (Murdar Irmak)	48
Şekil 4. 9: Yenişehir Mahallesi'ne Ait Bir Görünüm	50
Şekil 4.10: Kentte Bulunan Cadde Adlandırmalarına Dair Örnekler.....	54
Şekil 4.11: Kentte Bulunan Cadde Adlandırmalarına Dair Örnekler	55
Şekil 4. 12: Sivas İnönü Bulvarı'na Ait Bir Görünüm	60
Şekil 4. 13: Şehit Şeyda Yılmaz Parkı'na Ait Bir Görünüm	70
Şekil 4. 14: Muhsin Yazıcıoğlu Kültür Merkezi'ne Ait Bir Görünüm.....	71
Şekil 4. 15: Adı Değiştirilen Şehit Ömer Halisdemir Caddesi'ne Ait Bir Görünüm	75
Şekil 4. 16: Şehit Menşei Olarak Değişen Sokak Adlarının Mekânsal Dağılımı	81
Şekil 4. 17: Adı Değiştirilen Şehit Furkan Peker Anadolu Lisesi'ne Ait Görünüm	85
Şekil 4. 18: Adı Değiştirilen Hale Harun Kütükde İlkokulu'na Ait Görünüm	86

GİRİŞ

“İsmi kaybeden, özünü de kaybeder.”

Platon

Toplumlar mekân üzerinde yaşamlarını sürdürürken sahada gelişen her türlü olay ve olgudan edindikleri bilgi ve deneyimlerini, soyut ve somut kültürel değerlerini, duygu ve düşüncelerini gelecek kuşaklara aktarmaktadırlar (Akpınar & Özpay, 2020, s. 2). Bu aktarımı, yaşadıkları yöreye verdikleri adlandırmalar yoluyla gerçekleştirirler. Toplumların kolektif belleklerini ve yaşam tarzlarının etkilerini, duygu ve düşüncelerini adlandırmalar yoluyla gelecek kuşaklara aktarması insanlığın doğası gereğidir.

İnsanlar, çevrelerindeki her nesneyi her durumu her duyguyu her yeri ve mevkii işaret etmek amacıyla adlandırmalardan yararlanmışlardır. Bu adlandırma faaliyeti insanoğlunun canlı veya cansız her varlıkla kurduğu etkileşiminden doğmaktadır. Adlandırma, insanlığın varoluşundan itibaren ortaya çıkmıştır (Güngör, 2024, s. 4). Nitekim Önal (Önal, 2012, s. 3) adlandırma geleneğini insanlığın varoluşuna dayandırmakta ve kentlerin bünyesinde barındırdığı her yapı taşının adlandırarak anlamlandırıldığını, bunun kadim bir kültürel faaliyet olduğunu belirtmektedir.

Esasen kentlerde tercih edilen yer adlandırmaları yörenin sahip olduğu tarihi ve kültürel yapıyı yansıtarak bunların geleceğe taşınmasında önemli rol oynamaktadır. Kent pek çok anlamla yüklü çok katmanlı bir yapıdır. Toplumsal olarak üretilen kent mekânı, kolektif hafızanın bir parçasıdır. Mekânın sahip olduğu zihin tasarımı toplumsal belleği oluşturduğu gibi, toplumsal hafıza da aynı oranda mekâna ait izleri oluşturmaktadır. Sonuçta kent hem toplumsal hem de mekânsal ilişkiler sistemi içerisinde var olmaktadır (Arslan & Uludağ, 2020).

Yer adlandırmalarının birey ve toplumların kültürel, tarihsel, toplumsal ve siyasal/ideolojik evrenini yansıttığı ve bu ölçüde de benimsenildiği bir gerçektir. İktidarın görevlendirerek günlük yaşama yerleştirdiği adlar; toplumun ideolojik evreninden geçtiği ve kendisiyle ilişkilendirdiği ölçüde kabul edilirler. Toplumun temel değerleriyle ve kültürel evrenleriyle bağdaşmayan adlar kabul edilmemektedir. Nitekim Tunçel’in 2000 yılında yaptığı çalışmada Ad Değiştirme İhtisas Kurulu çalışmalarında tarihsel değeri olan yer adlarının değiştirilmesi toplum tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Sonucunda kurul çalışmaları 5 yıl sekteye uğramıştır (Tunçel H. , 2000).

Çalışma alanımızın içinde bulunduğu İç Anadolu Bölgesi, Türk Kültür coğrafyası ve kent toponimisi açısından oldukça önemli bir bölgedir. Çalışmamıza konu olan Sivas ise İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Sivas; 28.488 km²lik yüzölçümüyle Türkiye'nin Konya'dan sonra 2. Büyük vilayetidir. İl toprakları kuzeyde Tokat, Ordu, Giresun; doğuda Erzincan, güneyde Malatya, Kahramanmaraş, Kayseri; batıda ise Yozgat illeri ile sınırlıdır (K.Ş., 2020, s. 58).

Sivas bulunduğu konumu itibariyle nesiller boyu büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu yönüyle Sivas; Türkiye tarihine tanıklık etmiş kadim bir kenttir. Çalışmamızın araştırma alanı olan kentin geçmişinden günümüze ev sahibi olduğu medeniyetlerden kalan tarihi değerlerini ve medeniyetlerin kentte bıraktığı kültürel mirasını yer ve mekan adlarına yansıttığı görülmektedir. Adlar üzerinden tarihini ve kültürel değerlerini unutturmayan Sivas kenti, sahip olduğu duygu ve düşüncelerini, kültürel birikimlerini, tarihsel olay ve olgularını bir ayna gibi yansıtarak kimliğini görünür kılmaktadır. Yer ve mekanların adlandırma faaliyetleri insanlığın varoluşuyla birlikte sürmekte ve zamanla kentlerin kimliğini yansıtan yapıtaşları haline gelmektedir. Sivas kentinde bulunan yer ve mekanların adlandırmaları, adların kimliği yansıtan aynalar olduğu bilindiğinden, Türk Kültür Coğrafyası ve kentsel toponimi çalışmaları için önemli bir çalışma alanı niteliği taşımaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ADLANDIRMA VE TOPONİMİ

Adlandırma belli bir grup insanın ortak bir fikirde buluşarak anlaşmalarından doğan ve bir gelenek halinde nesilden nesile aktarılan bir uygulamadır. İnsanlar tarih boyunca temas ettikleri, ürettikleri, yeni keşfettikleri, icat ettikleri her bir şeye yaşantısından, duygularından, inançlarından esinlenerek adlar vermişlerdir. Özellikle yaşam alanlarının adlandırılmasında çok daha hassas davranmış, kolektif bilinç çerçevesinde hareket etmiş, yaşam alanlarına toplumsal karşılığı olan adlar vermişlerdir. Böylece verilen bu adlar sayesinde maddeye bir çeşit mana ve anlam kazandırılmıştır.

‘Adlandırma’ insanlık tarihi kadar kadim bir kültürel işlem olmakla birlikte, ‘Ad Bilimi’ yani ‘Onomastik’ nispeten yeni bir bilim dalıdır. Coğrafyanın ve coğrafyacıların da yakından ilgili olduğu bu bilimi şu şekilde tanımlamak mümkündür;

“Ad bilim (Onomastik; canlıların, nesnelerin ve kavramların; kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilim dalıdır”
(Sakaoğlu, 2001, s. 25).

“Ad bilimi geniş anlamıyla, isimleri kelime ve kavram ilişkileri yönünden inceleyen bilim dalı; özel adlar üzerinde duran ve bu özel adları köken bilgisi yani etimoloji, tarihi gelişme, dil ve kültür problemleri açısından inceleyen bilim dalıdır” (Korkmaz, 1992, s. 196).

Martin Heidegger, “Dil varlığın evidir” sözüyle insanın varoluşunun ve duygu düşüncelerinin yalnızca dil ile görünür kılındığını ifade etmiştir (Torun, 2019, s. 95-104). Esas itibarıyla adlandırma, canlı ve cansız varlıklar üzerinde insanoğlunun bakış açısıyla belirlenmiş çeşitli olay ve olguların açığa çıkarıldığı bir dil ögesidir. Bu öge, varlığın yapısal özelliklerinin etkisiyle yerlerin tarif ediliş biçimlerinden doğmaktadır. Nitekim her ad kendine özgü bir anlam taşımakta ve nesnenin doğasına uyan bir biçimde şekillenmektedir. İnsanlar nitel veya nicel olan her şeyi dil yoluyla ifade ederek sınırını çizmekte ve onu kendisine yakın kılmaktadır. Bir yönüyle adlandırma faaliyeti insanların

dünyayı anlamlı hale getirip şekillendirme çabasından doğmaktadır. Zaman içerisinde adlar kolektif bir belleğin bilincine tutunarak nesilden nesle aktarılırlar. Yani adlar, ortak duygu ve kabuller çerçevesinde mekâna tutulmaktadır.

Adlandırmalar dilbilimin kolu olan ‘Onomastik’ bilim dalının kapsamında yer almaktadır. ‘Onomastik’ terimi özel adların kökenini, tarihi ve gelişimini inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (İmer, Kocaman, & Özsoy, 2011, s. 371). Genel anlamda ad bilim; yer adları bilimi (toponimi); kişi adları (antroponimi) ve coğrafi adlar bilimi (Hidronimi); dağ adları bilimi (Oronimi) şeklinde üç gruba ayrılmaktadır (Kurgun, 1997). Diğer yandan bu bilimin alt dallarını en kapsamlı şekilde güncelleyerek sınıflandıran Şahin; 17 ayrı disiplin ortaya koymuştur (Şahin İ. , Adbilim, 2019, s. 12). Bunlar; Anemonim (Rüzgâr Ad Bilimi), Antroponim (Kişi Ad Bilimi), Astronimi (Yıldız Ad Bilimi), Dokümantonimi (Belge Ad Bilimi), Ergonimi (Örgüt Ad Bilimi), Etnonimi (Kök Ad Bilimi), Fitonimi (Bitki Ad Bilimi), Hrematonimi (Eser Ad Bilimi), Hrononimi (Zaman Ad Bilimi), Kozmonimi (Uzay Ad Bilimi), Mitonimi (Mitolojik Ad Bilimi), Poreyonimi (Araç Ad Bilimi), Pragmatonimi (Ürün Ad Bilimi), Planetonimi (Gök Ad Bilimi), Toponimi (Yer Ad Bilimi), Urbonimi (Kentlik Ad Bilim), Zoonimi (Hayvan Ad Bilimi). Görüldüğü gibi ad bilimi alt dalları dikkate alındığında bilimsel açıdan oldukça geniş bir çalışma alanı ihtiva etmektedir. Tarafımızdan yapılan bu araştırma ise bir yer adları bilimi yani toponimi çalışmasıdır.

1.1. Toponimi Bilimi ve Toponiminin Sosyal Bilimler Alanındaki Yeri

Toponim; ‘topos’ yer ve ‘onoma’ ad kelimelerinin birleşiminden doğan ve Yunanca “yer adı” anlamına gelen bir terimdir. ‘Toponimi’ adı verilen ‘yer adı bilimi’ ile yörede bulunan tüm unsurların adlandırmaları, bu adların meydana gelişleri, yapıları ve gelişim süreçleri, doğal ve beşerî faktörlerin adlandırmalar üzerindeki etkileri ve sonuçları incelenmektedir. Toponimi biliminin konusu kent, kasaba, köy gibi yerleşim birimleriyle birlikte cadde, sokak, meydan gibi mevki ve mekân adlarını da araştırmak, incelemek ve kanıtlarıyla birlikte ortaya koymaktır. Kuşkusuz bir yerin kimliğinin tespitinin öncelikle adının ne olduğunun, nasıl ve kimler tarafından konulduğunun, ne anlama geldiğinin vs. anlaşılmasından geçer. Dolayısıyla toponimi çalışmalarının amacı; yerin veya mekânın tarihinin, coğrafyasının, kültürel, toplumsal ve sosyal kimliğinin anlaşılmasına yardımcı olmaktır. Malum olduğu üzere yerlerin ve mekanların coğrafi özellikleri, kültürel birikimleri, tarihsel yaşantıları ve sosyal dinamikleri insanların

tanımladığı adlar üzerinde geleceğe taşınırken, sahip olduğu kimliği de yansıtmaktadır. Yer adları, milli kimliğin oluşumu ve coğrafyanın vatanlaşması süreçlerinde etkin bir rol oynamaktadır (Altunışık I. , 2009, s. 6-34).

Platon “İsmi kaybeden cisim, özünü de kaybeder.” vecizesiyle cismin özünden, onun içerdiği anlamdan bahsetmek suretiyle toponimi ilk dillendiren isim olmuştur. Nitekim ona göre cisimlere atfedilen her isim edebi bir vesika ve tarihsel bir veri kaynağı niteliğindedir (Yusifov & Kerimov, 2017, s. 59). Toponimler günümüzde; tarih, coğrafya, botanik, jeoloji, antropoloji ve sosyoloji gibi çeşitli bilimler tarafından incelenmektedir (Orhan & Dönmez, 2023, s. 232). Toponimi temel konusu yer adları olduğundan dilbilimin; adların taşıdığı tarihi birikim nedeniyle tarihin, doğal ve beşerî ortamı yansıttığından coğrafyanın araştırma alanı içerisinde değerlendirilmektedir. Son zaman dilimi içerisinde özellikle kültür taşıyıcısı yer adları çerçevesinde değerlendirilen yer adları yaygın bir biçimde kültürel coğrafya çalışmalarına konu olmaktadır (Basik, 2020, s. 80).

Adların incelenmesi konusu genel olarak ‘Onomastik’ denilen ad biliminin konusudur. Ad bilim, soyut veya somut, canlı veya cansız olarak nitelendirilebilecek her kavramın adıyla ilgilenmektedir. Çalışmamıza konu olan yer adları ise ad bilimin bir alt dalı olan toponiminin ilgi alanına girmektedir. Yer ve yerleşme adlarının incelenmesiyle ilgili olarak doğan bu bilim, adların tarihinin ve kökeninin sistemli bir biçimde incelenerek araştırılmasını amaçlamaktadır. Yere özgü olarak konulan adların, o yere özgü fiziki özelliklerin, kültürün, tarihsel geçmişinin ve toplumsal değerlerinin niteliği hakkında önemli ipuçlarına sahip olduğu varsayılmaktadır (Yılmaz, 2021, s. 1123-1161).

Çalışmamıza konu olan yer adları, toponimi biliminin temel inceleme alanına girmektedir. Yer adlarının anlamları, oluşum süreçleri ve değişimleri, toponimi biliminin ana konularından biridir. Ayrıca, bu adların toplumsal, kültürel ve tarihsel kimliğin aktarılmasında oynadığı rol, toponimi bilimini diğer sosyal bilimlerle kesişen disiplinler arası bir alan haline getirmiştir (Alagöz, 1984, s. 11-23). Yer adlarının anlamları, oluşumları ve değişimleriyle ilgilenen toponimi, Zamanla araştırma konularının genişlemesi ve adların çeşitliliğinden kaynaklanan tasnif zorluğu nedeniyle kendi içerisinde alt dallara ayrılmıştır. Özellikle Aliagaoglu ve Uzun’un çalışmasından

esinlenerek, toponiminin alt dalları aşağıda kapsamlı bir biçimde listelenmiştir (Aliağaoğlu & Uzun, 2011, s. 123-134).

1. Agoronimi :Meydan ve Açık Alan Adları Bilimi
2. Oykonimi :Yerleşim Adları Bilimi(Köy, Kasaba vb.)
3. Ekotoponimi :Doğal Çevre Adları Bilimi
4. Etnonimi :Millet, Kavim, Boy Adları Bilimi
5. Etnotoponimi : Halk Adından Oluşan Bilimi
6. Hodonimi/Odonimi : Cadde ve Sokak vb. Adları Bilimi
7. Horonimika : Ülke Adları Bilimi
8. Polisonimika : Şehir Adları Bilimi
9. Mikrotoponimi : Yerleşilmemiş Küçük Alanların Adları Bilimi
10. Teonimi/Hiyeronimi : Kutsal, Dini Adlar Bilimi
11. Hidronimi : Su Varlıklarının (Akarsu, Göl Vb.) Adları Bilimi
12. Oronimi : Dağ, Tepe, Plato, Ova vb. Alanların Adları Bilimi

Yer adlarının çeşitliliği bakımından daha birçok alt bilim dalı sıralayabiliriz ancak çalışmamıza konu olan cadde, sokak vb. adlandırmalardan doğan bilim dalı bizim için önem taşımaktadır. Cadde ve sokak benzeri adların incelenmesinden doğan ‘Hodonimi’ çalışmamızın konusu kapsamında değerlendirilen bilimdir. Ancak hodonimi, ‘Şehirselle Toponimi’ olarak da adlandırıldığından çalışma boyunca toponimi adı altında incelenecektir.

Bilindiği üzere bilim bir bütündür, dolayısıyla tüm disiplinlerin birbirleriyle az ya da çok ilişkileri ve etkileşimleri vardır. Doğal olarak bu ilişki ve etkileşim birbirlerine yakın disiplinler arasında çok daha yoğun ve belirgindir. Bu bağlamda bir sosyal bilimi olan toponiminin de başta dilbilim, coğrafya, tarih ve sosyoloji olmak üzere çeşitli disiplinlerle ilişkisi söz konusudur. Yer adı olarak kullanılan sözcüklerin lengüistik özelliklerinden dolayı dilbilimin; yerin ve mekânın doğal ve beşerî çevreyle ilişkisi nedeniyle coğrafyanın, bazı yer isimlerinin geçmişten kaynaklanması münasebetiyle de tarihle ilgisi bulunmaktadır (Kurgun, 2002, s. 120). Bu disiplinler arasında özel bir konumu olan coğrafya varlığına dair toplum ve mekân merkezli sorular sormakta; “ne, nerede, niçin ve nasıl” sorularına cevap aramaktadır. Toponimi bilimi yer adları konusuna

multidisipliner bir yaklaşımla cevap vermeye çalışmakta olup, bu kapsamda coğrafya ile yoğun bir şekilde kesişmektedir (Yusifov & Kerimov, 2017, s. 142).

1.2. Coğrafya ve Toponimi

Yer adları, doğal veya beşerî çevrenin en önemli göstergelerinden birisidir. Adlar; mekânda inşa edilmiş kimliğin, tarih boyunca şekillenerek oluşmuş kültürün, mekandaki güç ve iktidar ilişkilerinin bir sentezidir. Yer adlarının bulunduğu kimlik üzerindeki etkisini inceleyen Tan’a göre yer adları toprak parçasının kimlik kazanmasında ve vatanlaşmasında büyük pay sahibidir. Yaşanılan coğrafyanın koşulları en somut biçimde yer adlarında ifadesini bulmaktadır (Tan, 1984, s. 279-283). Kuşkusuz mekânın ve yerin adlandırılması en çok coğrafya ve coğrafyacılar ile ilişkilidir. Araştırma sahası insan ve mekân etkileşimi üzerine kurulu olan coğrafya bilimi doğal olarak yer adları biliminin çalışma sahasına girer. Sonuçta “coğrafi isim ve toponimi” insan ve mekân etkileşiminden doğmuştur (Uğur, 2025, s. 580).

Batı ülkelerinde coğrafyacıların, özellikle de kültürel coğrafyacıların yer adlarına yönelik ilgisi eski olmakla birlikte Türkiye’de konuya olan ilgi nispeten yeni sayılır. Ulusal düzeyde 1941 yılında gerçekleştirilen Birinci Türk Coğrafya Kongresi’nde konu belirli ölçüde ele alınsa da daha sonra yeteri kadar bir derinlik ve uzmanlaşma sağlanamamıştır. Coğrafya tezlerinde çalışılan sahaya ait yer ve mevki adları alt bir başlık altında ele alınmış, bağımsız toponimi araştırmaları pek fazla yapılmamıştır. Lakin 1980’li o yıllardan itibaren coğrafyacılarının yer adları konularına yönelik ilgisi artmış, yöresel ölçekte çok sayıda saha araştırması gerçekleştirilmiş ve literatüre kazandırılmıştır (Tunçel H. , 2000, s. 23-34).

1.2.1. Fiziki Coğrafya ve Toponimi

Fiziki coğrafya ve yer adları arasındaki ilişki, doğal çevre özelliklerinin sahada yaşayan toplumlar tarafından algılanmasından doğmaktadır. Bu açıdan yer adları fiziki coğrafya çalışmaları çerçevesinde değerlendirilmesi gereken önemli bir konu başlığıdır. Diğer yandan insan faaliyetleri doğal çevre üzerinde gerçekleşmekte ve ondan az ya da çok etkilenmektedir. İnsanlar kendi adları da dahil nesnelere, mekanlara ve yerlere ad verirken doğadan ve doğa güçlerinden esinlenirler (Albayrak, 2002, s. 63).

1.2.2. Tarihi Coğrafya ve Toponimi

Tarihi coğrafya adından da anlaşılacağı üzere insanlık tarihini coğrafi perspektifle inceleyen beşerî coğrafya disiplini. Bu bağlamda yer adları tarihi bir yerin geçmişinin aydınlatılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Örneğin; Osmanlı'nın genişlemesiyle balkanlarda bulunan yer adlarının Türkçeleştirilmesi sağlanmıştır. Toponimi bilimi sayesinde geçmişe ait izlerin günümüze ulaşması adlar üzerinden gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla yer adlarına tarihin günümüzde yaşayan canlı kalıntıları gözüyle bakmak mümkündür (Aktay, 2018, s. 305)

1.2.3. Beşerî Coğrafya ve Toponimi

Toponimi, beşerî coğrafyanın bilimsel bir nitelik kazanmasının ardından gelişim gösteren bir disiplin olup, beşerî coğrafyadan bağımsız düşünülemez. Esasen beşerî coğrafya doğal çevre üzerindeki insan yaşamını, insanların çevrelerinin nasıl ve ne şekilde işleyip değiştirdiklerini, dönüştürdüklerini incelemektedir. Yer adları bilimi ise yer ve mekân adlarının kökenler, anlamları, tarihsel süreç içerisinde ne tür değişimler geçirdikleri konularına yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla hem beşerî coğrafyanın hem de toponiminin ilgi alanları birbiriyle kesinleşmekte ve örtüşmektedir. Sonuçta yer adları bir toplumun mekâna yüklediği anlamların en keskin göstergelerindendir (aktaran Ak & Kadioğlu, 2025, s. 1-12).

1.2.4. Kültürel Coğrafya ve Toponimi

Beşerî coğrafyanın alt dallarından olan kültürel coğrafya toplumların kültürel değer ve inançlarının mekânda bıraktığı izleri incelemektedir. Yer adları kültürel değerlerin mekân üzerindeki en kalıcı izlerinden birisidir. Toplumlar sahip oldukları kültürlerini, milli değerlerini, yaşadıkları çeşitli olayları ve topluma mal olmuş ulusal şahsiyetleri referans alarak yer adlarına yansıtmışlardır. Türkiye ölçeğinde yabancı kökenli adların yer adlarının Türkçeleştirilmesi çabası milli kültür politikasının temel parametrelerinden biri olarak görülmüştür (Gülbetekin M. , 2021, s. 52-77).

1.2.5. Siyasi Coğrafya ve Toponimi

İnsanlar herhangi bir yere ad verirken dönemin politik olay ve olgularından etkilenir. Azaryahu, kent içerisinde yapılan adlandırmaları siyasi anlamlarla yüklü, hegemonik düzenin destekçisi, iktidar ve otoritenin sahaya yansımış temsilcileri şeklinde

ifade etmektedir. Siyasi anlamda sahada yaşayan önemli şahsiyetler ve yaşanan olaylar referans alınarak konudan yer adları kentlerin röntgenini çektiği gibi aynı zamanda ortak geçmişin kaydını da oluşturur. Özellikle rejim ve iktidar değişiklikleri yer adlarına belirgin bir şekilde yansıyabilmektedir. İktidar ve rejimin yeni kuruculara daha çok hatırlanmak ve kendilerine ileriye yönelik bir sonsuzluk kazandırmak isterler. İktidarın yaptığı değişiklikler kimi zaman bir güç göstergesi, kimi zaman da bir hak ediş olarak görülebilmektedir (Azaryahu, 1986, s. 581-604).

Rejim değişikliklerinin yaşandığı dönemlerin yer ve mekân adlandırmalarında toplu ve köklü ad değişimlerinin görülmesinin altında kültürel bir kimlik ve toplumsal bir hafıza bırakma isteği yatmaktadır. Belli bir dönem içerisinde varlığını sürdüren iktidar, yer adları üzerinden mevcudiyetini canlı tutmakta ve yaşanan olay ve olguları gelecek kuşaklara nesiller boyu aktarmayı amaçlamaktadır. Ancak siyasi etkilerle bir yerin ad değişiminin yapılmasının ardından, o ad üzerinden dinsel bir köken/anlam çıkarmak bilimsel açıdan mümkün olmamakla beraber, bulunduğu coğrafya bakımından ideolojik bir yanılşamayı doğurabilmektedir.

1.3. Dünyada ve Türkiye’de Toponimi Çalışmaları

Toponimi terimi ilk olarak XIX. Yüzyıl sonlarında kullanılmış olup, bu isimle ilk araştırmanın William Kirby Sullivan Tarafından 1876 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan toponimi konulu çalışmaların özgün olmamakla birlikte antik Yunan döneminden beri yapıla geldiği tarihi kayıtlarla sabittir. Ancak bağımsız, bilimsel ölçütlere uygun ve özgün şekliyle ilk çalışmaların yaklaşık iki asır önce Fransa’da başladığı bilinmektedir (Albayrak, 2002, s. 27-68).

XIX. yüzyıldan itibaren önce Fransa, ardından Belçika’da başlayan çalışmalar; zamanla İsviçre, İspanya, Portekiz, Almanya’ya yayılmıştır. Auguste Longnon, A. Vincent, Battisti, Bertoldi, Bertoni, Cocheris, Ernest Muret, Houze gibi araştırmacılar dikkate değer çalışmalar yapmışlardır” (Eren, 1966, s. 149-153). Toponimlerin tasnifine yönelik ilk örnek Çek asıllı araştırmacı F. Palyatskiy’e aittir. Araştırmacı 1834 yılında “Çekoslovakya Adlarının Etimolojik Çözümlemesi” Başlıklı çalışmasıyla toponimleri sınıflandırmıştır; yer adlarını “kurucusunun veya sahibinin adını taşıyan yer adları” ile “bölgelerin coğrafi konumuna göre adlandırılan yer adları” şeklinde değerlendirmiştir (Aktay, 2018, s. 305).

Ad bilimi üzerine çalışmalarıyla tanınan araştırmacı dilbilimci Franz Mikloschich 1865 yılında toponimleri iki gruba ayırarak incelemiştir. “Özel adlardan oluşan yer adları” ve “Cins isimlerden oluşan yer adları” şeklinde özel bir sınıflandırma sistemi oluşturmuştur (aktaran Top Yılmaz, 2021)

Diğer yandan Wright toponimiye iki bölüme ayırmış, listeleme yöntemiyle adların köken ve anlamlarını inceleyen “kümülatif toponimi” ve coğrafi adların çevreyle, geçmişle ve günümüzle fiziki ve beşerî ilişkisini inceleyen “ekolojik toponimi” şeklinde iki yeni kategori oluşturmuştur (aktaran Ak & Kadioğlu, 2025, s. 5)

XX. Yüzyılın sonlarına doğru yayınlanan önemli toponimi çalışmalarından biri Azaryahu tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmacı Doğu Berlin’de yaşanan yer adı değişikliklerini “Doğu Berlin Vakası” başlığı altında incelemiştir. Ancak Berlin Şehri de Almanya gibi iki ayrı blok ile ayrılmıştır. Şehrin doğusu sosyalizmle ve Doğu Almanya’nın başkenti oluşuyla şekillenirken, şehrin toponimisini bu durumdan yoğun olarak etkilendiği ve yer adlarının büyük ölçüde değiştirildiği anlaşılmaktadır. Araştırmacıya göre yeniden adlandırma anlayışı politik değişimin çok güçlü bir şekilde mekâna yansımadır (Azaryahu, 1986, s. 590).

Azaryahu’yla birlikte nispeten daha yakın dönemde Derek H. Alderman ve Reuben Rose-Redwood gibi araştırmacılar toponimi çalışmalarına dikkate değer katkılar yapmışlardır. Bu bağlamda kentsel toponimi çalışmalarının ön plana çıkmaya başladığı görülmektedir. Kentsel toponimiye Azaryahu kültürel; Derek H. Alderman sosyal, Reuben Rose- Redwood ise politik bakımdan ele almışlardır (Alderman, 1996, s. 54). Bu çalışmalardan yola çıkarak özellikle kentsel toponiminin disiplinler arası bir bilim ve geniş bir araştırma sahası olduğunu söylemek mümkündür. Tespitlerimize göre, son yıllarda batı ülkelerinde kültürel coğrafya kapsamında, toponimi çalışmalarının şehirselleşen mekanlar ekseninde yoğunlaştığı görülmektedir.

Türkiye’de ilk toponimi çalışmaları 1928 Yılında yayınlanmaya başlamıştır. Bu alanda ilk ciddi çalışmayı Hasan Eren yapmış, “Yer Adlarımızın Dili” eserinde “toponimi” yerine “yer adları bilgisi” tanımını önermiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1984 yılında düzenlenen “Türk Yer Adları Sempozyumu” toponimiye olan ilgiyi artırmış, ilerleyen yıllarda araştırmalar çoğalmıştır (Orhan & Dönmez, 2023, s. 234). Söz konusu sempozyumda “Türkiye’de yer adı üzerine bazı düşünceler” (Alagöz,

1984, s. 11-24), “Bolu Yöresi Yer Adları” (Emiroğlu, 1984, s. 181-200), “Türkiye’de Mevki Adları Üzerine Bir Araştırma” (Karaboran, 1984, s. 97-148) gibi coğrafyacılar tarafından çok sayıda bildiri sunulmuştur. Bunların yanında sempozyumda çeşitli sosyal bilim mensupları tarafından sunulan “Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları” (Eröz, 1984, s. 53-148) Gibi farklı bildirilere de rastlanmaktadır.

1980’li yıllarda “Ekzonimler Konusunda Bir Araştırma: Ege Adalarının Türkçe Adları” (Erinç, 1986, s. 21-25) ve “Güneydoğu Avrupa’da Türkçe Ekzonimler” (Erinç, 1989, s. 9-13) adlı makaleler de coğrafyacılar tarafından kaleme alınan yer adlarının coğrafi bir bakış açısıyla incelendiği çalışmalara örnek olarak verilebilir. Şahin’in tespitlerine göre 2010 yılı itibarıyla Türkiye genelinde toponimi alanında 152 makale ve kitap, 63 tez, 69 bildiri olmak üzere toplam 284 çalışma yayınlanmıştır (Şahin G. , 2010, s. 134-156).

Diğer yandan tarafımızdan yapılan çalışmayla doğrudan ilgisi olması dolayısıyla “adı değiştirilen yerler” konulu araştırmalar ayrı bir öneme sahiptir. Tunçel tarafından 2010 yılında yapılan “Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler” isimli araştırma, bu konuda yapılan en önemli çalışmalardan birisidir. Tunçel söz konusu makalesinde adı değiştirilen köylerin il bazında coğrafi dağılımlarını sergilemiş, ad değişikliklerini nedenleriyle birlikte analiz etmiştir (Tunçel H. , 2000, s. 23-34). Yine Tunçel’in 2019 yılında yayınladığı “Van’dan Örneklerle Türkiye’de Yer Adı Değişiklikleri” isim ne bir Van ili örnekleme üzerinden Türkiye’deki yer adları değişikliklerini incelediği bir başka çalışması daha bulunmaktadır (Tunçel H. , 2019, s. 35-61).

Bunların dışında coğrafyacı Altunışık’ın “Coğrafi Bakımdan Batman İli Yer Adları” konulu yüksek lisans tezi (Altunışık İ. , 2009, s. 22-23) ile Aliagaoglu & Alper Uzun’un Türkiye’nin 24 şehrin cadde, bulvar ve yol adlarını kaynağına göre tasnif ettikleri tipoloji çalışmaları dikkate değerdir. Ali Ağaoğlu & Alper Şehrsel Toponimi için yaptıkları bu çalışmada aşağıdaki tasnif modelini geliştirmişlerdir (Aliagaoglu & Uzun, 2011, s. 128).

1. Cumhuriyetle İlgili Caddeler
 - 1.1. Cumhuriyet Caddeleri
 - 1.2. Cumhuriyetin Önemli Şahısları ile İlgili Caddeler
 - 1.3. Zafer Caddeleri
 - 1.4. Kurtuluş Günü Caddeleri (Cumhuriyet Takvimi Caddeleri)
 - 1.5. Kavramsal Cumhuriyet Caddeleri
2. Şehitler Caddesi
3. Dostluk-Kardeşlik Caddeleri
4. Yer/Yön Belirten Caddeler
 - 4.1. Nirengi Noktalarıyla İlgili Caddeler
 - 4.2. Eski ve Yeni Arazi Kullanımı ile İlgili Caddeler
 - 4.3. Fosil Caddeler
5. Sayısal Caddeler
6. Önemli Şahıslar
 - 6.1. Yerel Şahıslar
 - 6.2. Ulusal Şahıslar
7. Diğer

Aliagaoglu'nun 2023 yılında KKTC şehirlerinin cadde, bulvar ve yol adları konulu bir tasnif çalışması daha yaptığı görülmektedir (Aliagaoglu, (2023), s. 1-7).

Türkiye’de toponimi alanında yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde hem sayıca az hem de kırsal kesim ağırlıklıdır. Halbuki özellikle nüfus ve göç hareketlerine paralel olarak kentsel nüfus oranı oldukça artmış, kentlerin ülke sosyolojisindeki ve ekonomisindeki yeri çok daha önemli hale gelmiştir. Geçmişte köy hayatı ön planda iken, günümüzde kentler yaşamın odağı olmuştur. Dolayısıyla mevcut kentsel yerleşimlere ve mekanlara ilaveten pek çok yeni yerleşimler ve mekanlar ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz bu durum yer adlarındaki hareketliliğin ivmesini arttırmış, bu süreçte kentsel toponimiye yönelik bilimsel araştırmalar önem kazanmıştır. Buna karşın araştırma sahamız olan Sivas’a ilgili toponimi çalışmalarının nispeten sınırlı olduğu görülmektedir.

Sivas'a ilgili ilk toponimi çalışması Doğan (1967). tarafından yapılan “Sivas Vilayeti Yer Adları” isimli bir lisans bitirme tezidir. Araştırmacı bu çalışmada Sivas’ın köy adlarını alfabetik bir biçimde sınıflandırmış ve anlamlarını açıklamaya çalışmıştır

Karpuz & Kurgun (2002, s. 575-588) tarafından Sivas sempozyumunda sunulan “Sivas ili Orun adları üzerine bir inceleme” adlı bildiride Sivas’taki yerleşim yerlerinin adlarının analiz edildiği anlaşılmaktadır. Araştırmada gerek doğal gerekse beşerî ve tarihi coğrafya özellikleri itibariyle Sivas’ın farklılıklarının kesiştiği bir vilayet olması itibariyle yer adlarının dikkat çekici olduğu sonucuna varılmıştır.

Çelik (2021, s. 116-132). “Kent Belleğinin Yansıma Alanı Olarak Cadde Adları: Sivas Örneği” başlıklı çalışmada Sivas örneklemini üzerinden cadde adlarını analiz edip, yorumlamıştır. Araştırma, esas itibariyle son yıllarda giderek önem kazanan tipik bir kent hafızası çalışmasıdır

Yücel’in (2023, s. 123-135) “Sivas İli Zara İlçesi Kurucaabat Köyü Toponimi Üzerine Bir Tasnif Denemesi” başlıklı çalışması gerek yörenin gerekse Sivas’ın bir köyü üzerinden Anadolu’nun kır toponimisinin anlaşılma çabası bakımından dikkate değerdir.

1.4. Yer Adı Değişikliklerinin Nedenleri

Yer adlarının değiştirilmesi, mekânın kimliğinin yeniden biçimlenmesi ve toplumsal hafızanın kodlanması bakımından oldukça önemlidir. Yerin ve mekânın kimliğiyle en önemli parçası olan isminde meydana gelen değişiklik, hiç kuşkusuz zamanla mekânı inşa edenlerin ve üzerinde yaşayanların da zihnini ve hafızasını değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Teoride bu ad değişiklikleri kültürel, toplumsal, dini, folklorik ve siyasi faktörlerin etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Değişiklikler genellikle güncel bir kimliğin inşasıyla, zorunlu veya gönüllü siyasi dönüşümlerin etkisiyle ya da zamanın ruhuna paralel olarak beliren yenilik isteğinin doğal bir sonucu olarak gerçekleşmektedir. Her ne şekilde olursa olsun bu değişiklik önemlidir ve bilimsel bakımdan araştırılmaya değerdir.

Yer adlarındaki değişimi toponimi bilimi bir gerçeklik olarak kabul etmektedir. Çünkü toplumlar güçlerini, hakimiyet mücadelelerini, düşüncelerini, yaşam tarzlarını ve kültürel birikimlerini yer adları aracılığıyla mekâna kazırlar. Sonuçta yer adlarında yaşanan değişimlerin teorisi; kültürel kimlik, toplumsal değerler, iktidar ve güç göstergesi kavramlarıyla şekillenmektedir. Özellikle iktidarın gelişileyle yer adlarında değişikliklere edilmekte ve burada kullanılan eski adlar yerini yeni toplum anlayışına uygun isimlere bırakmaktadır. Bu değişikliklerin yapılmasında ulusal bütünlük ve kültürel dengenin korunması gibi endişeler etkili olabildiği gibi, tamamen bunların

dışında politik gücün mekâna yazılması düşüncesi de önemli bir faktör olarak karşımıza çıkabilmektedir. Dolayısıyla yer adı değişikliklerinin toponimi biliminin en tartışmalı konularından birisini oluşturduğunu söylemek mümkündür (Gülbetekin M. , 1992).

Türkiye'de yer adı değişiklikleri sistematik olarak Osmanlı Devleti'nin son döneminde başlamıştır. İlk değişiklikler 1910 yılında, Balkan Savaşları'ndan hemen sonra bir Türkçeleştirme faaliyeti şeklinde gerçekleşmiştir. İttihat Terakki Partisi iktidarında Enver Paşa'nın talimatıyla 1915 yılından itibaren süreç hızlanmış, özellikle yabancı dillerdeki yer adları değiştirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Batı Anadolu'daki yabancı kökenli yer adlarında 1922 yılında değişikliğe gidilmiştir (Artvinli, 2013, s. 17).

Cumhuriyet döneminde belirginlik kazanan uluslaşma ve milli devlet olguları ekseninde yer adları konusunda gösterilen hassasiyetin arttığı görülmektedir. Nitekim İçişleri Bakanlığı'nın 1940 yılında hazırladığı 8589 sayılı genelge ile mevzu resmîyet kazanmıştır. Bu kapsamda “yabancı dil ve köklerden doğan ve kullanımında karışıklığa neden olan yer adlarının Türkçe adlarla değişimi” genelgesi çerçevesinde Türkçe kökenli olmayan yer ve mevki adları değiştirilmeye çalışılmıştır. Fakat bu uygulama İkinci Dünya Savaşı nedeniyle askıya alınmış, 1949 yılına kadar dikkate değer bir icraat yapılamamıştır. 1949 yılında 5442 sayılı kanun ile yer adlarının değişimi işlemi yasal düzenlemelerle kabul edilmiş ve 1957 yılında “Ad Değiştirme İhtisas Kurulu” kurulmuştur. Kurulun çalışmaları 1978 yılına kadar devam etmiştir. Bu dönem boyunca 75 bin kadar yer adı değiştirilmiş ve bunların 28 bin kadarında değişikliğe gidilmiştir. Ancak tarihi önemi olan yer adlarının değiştirilmesi tepki almış, bu nedenle kurul çalışmaları 5 yıl kadar ertelenmiştir. 12 Eylül darbesinin ardından İçişleri Bakanlığı'nın 1983 yılında yayınladığı yönetmelik sonrasında kurul yeniden çalışmaya başlamış, bu süreçte başta köy adları olmak üzere yer ve mevki adları büyük ölçüde yenilenmiştir (Tunçel H. , 2000, s. 27). Bu durum Sivas kent için de geçerlidir. Nitekim Güney'in tespitlerine göre Osmanlı tahrir defterindeki Sivas kentine ait mahalle adları Cumhuriyet döneminde büyük ölçüde değiştirilmiştir (Güney, 2014, s. 27-48).

İKİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırma Problemi

Araştırmanın konusu kentsel yerleşmelerde yaşanan yer adı değişiklikleridir. Türkiye'de yer adlarıyla çalışmalar belirli doygunluğa erişmiş olmakla birlikte mevcut literatür yer adlarında yaşanan değişiklikler ve özellikle kentsel yer adları konularında nispeten yetersiz gözükmektedir. Halbuki kentler, son yıllarda yaşanmakta olan yoğun kentleşme sürecinin de etkisiyle giderek çok daha belirgin bir şekilde sosyal ve ekonomik hayatın odağı haline gelmekte, bu durum kent kimliğine dair tüm olgu ve kavramların çok daha fazla araştırılmasını gerektirmektedir. Kısacası bu alanda belirgin bir literatür boşluğu bulunmaktadır. Tarafımızdan örneklem olarak seçilen Sivas kentinin yer ve mekân adları ile bu adlarda son yıllarda meydana gelen değişiklikler tespit edilmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Bu çerçevede araştırma problemimiz; “Sivas kentinde son yıllarda yer ve mekân adlarında ne ölçüde, hangi tematik yönelimler doğrultusunda ve hangi toplumsal-politik dinamiklerin etkisiyle bir değişim yaşanmaktadır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu temel problem cümlesinin açıklığa kavuşturulabilmesi için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

1. Sivas kentinin Türkiye kent coğrafyası içindeki konumu ve işlevsel özelliklerin nelerdir?
2. Kentte kullanılan eski yer ve mekân adlarının kökenleri hangi kültürel ve tarihsel referanslara dayanmaktadır?
3. Son yıllarda en fazla hangi mekân türlerinde(cadde, Sokak, okul vb.) ad değişikliği gerçekleşmiştir?
4. Yeni verilen adların tematik kaynakları nelerdir?

5. Yer adı değişikliklerinde politik ve ideolojik yönelimlerin rolü ne düzeydedir?

2.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bilimsel araştırmalarda seçilen konu, daha önceki araştırmaların bulgularıyla sentezlenerek gelişmektedir (Paul & Criado, 2020, s. 3). Son dönemde yer adları üzerinde yapılan çalışmalar giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak literatüre göre yer adı çalışmaları genellikle kır üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu araştırmada ise önceki çalışmaların aksine, Sivas ili merkez ilçesi araştırma sahası olarak seçilmiş, yer adları ve bu adlardaki değişiklikler kent ölçeğinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı kentsel yer adlarında son yıllarda yaşanan değişiklikleri etkileyen faktörleri belirlemek suretiyle Türk Kültür Coğrafyası ve kentsel toponimi literatürüne katkıda bulunmaktır.

Araştırma sürecinde ağırlıklı olarak Sivas kentinde son yıllarda adı değiştirilen cadde, sokak, bulvar, okul vb. yer ve mekanlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda eski yer adlarının kökenleri, nitelikleri ortaya konulmuş değişikliğe niçin ihtiyaç duyulduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Tespitlerimize göre kentte dikkate değer miktarda yer ve mekân adı değişikliği olmuştur. Çalışmada bu değişiklikler tek tek tespit edilmiş ve kodlanmış, yeni adlar niteliklerine göre kategorize edilerek sınıflandırılmıştır. Böylece değişimin niteliği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.3. Araştırmanın Önemi

Yer adları bir toplumun tarihinin, coğrafyasının, kültürünün ekonomisinin en somut yansımalarıdır. Yer adları biliminin alt disiplinlerinden biri olan kentsel toponimi başta batı ülkeleri olmak üzere dünya genelinde oldukça geliştiği halde Türkiye’de nispeten yenidir. Tarafımızdan yapılan bu çalışmada kentsel ölçekte yer adlarının yeteri kadar araştırılmadığı Sivas kenti örneklem olarak seçilmek suretiyle önemli bir eksikliğin giderilmesi planlanmaktadır. Araştırma sonuçlarının kamusal yer ve mekân adı değişikliklerinde belirleyici olan yetkililere yol göstermesi ve bu alandaki literatür açığına katkı sağlaması beklenmektedir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Sivas kenti sınırları içerisindeki yer ve mekân adları ile sınırlıdır. Kentteki yerel işletmeler, kırsal yerleşmeler, yerlere verilen sayısal adlar (74-1. Sokak, Villa 2. vb.) ve herhangi bir anlamı olmayan isimlendirmeler dikkate alınmamıştır. Adı

aynı olan birden fazla yerin mükerrer adları (Aşık Veysel Sokak, Muhsin Yazıcıoğlu Bulvarı vb.) birlikte incelenmiştir. Çalışmada Sivas Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün güncel ve resmi kayıtlarından yararlanılmıştır. Çalışma, son 25 yıllık zaman periyodunda yaşanan değişiklikler ile sınırlı tutulmuştur.

2.5. Araştırmanın Yöntemi, Veri Kaynakları ve Veri Analizi Teknikleri

Çalışmada Nitel ağırlıklı karma yöntem yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, araştırma deseni olarak durum Çalışması benimsenmiştir. Durum çalışması; nitel araştırma yöntemleri arasında yer almakta olup, sınırlı kalmış bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir (Merriam, 2013, s. 275).

2.5.1. Araştırmanın Yaklaşımı ve Deseni

Araştırma, temel olarak nitel araştırma geleneğine dayanır. Ancak değerlendirilen yer adlarının sayısal dağılımı, değişimi ve kategorik farklılaşmalarının ortaya konulabilmesi için nicel betimsel analiz tekniklerinden de yararlanılmıştır. Bu açıdan çalışma, nitel verilerin nicel göstergelerle desteklendiği karma bir araştırma niteliğindedir.

Araştırma deseni açısından tercih edilen durum çalışması, belli bir kentsel mekânın yer adlarındaki değişim sürecinin kendi bağlamında anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Böylelikle diğer adlarının sadece dilsel ifadeler olarak değil; kültürel bir kimlik, kolektif bir hafıza, politik yönelimler ve mekâna aidiyet katan temsil biçimleri ile ilişkili coğrafi ifadeler olarak da değerlendirilmektedir.

2.5.2. Araştırmanın Veri Kaynakları

Araştırma kapsamında kullanılacak verilerin temini için üç ana kaynaktan yararlanılmıştır. Öncelikle kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür araştırmasında Akademik veri kaynağına sahip kütüphaneler yanında dijital platformlardan da yararlanılmıştır. Bu kapsamda Google Akademik, Dergi Park, YÖK Tez (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanlarında Konuyla doğrudan ve dolaylı ilgisi olan kitaplar, makaleler, sempozyum bildirileri ve lisansüstü tezler taranmıştır. Tarama işlemi “Toponimi”, “yer adları”, “değiştirilen yer adları”, “Sivas kenti” ve “kültürel coğrafya” konularındaki akademik çalışmalar üzerinden yapılmıştır. Bu süreçte güncel araştırmalara daha fazla yoğunlaşmıştır. Google Akademik, DergiPark ve YÖK Ulusal Tez Merkezi

veri tabanlarından temin edilen veriler, araştırmada kavramsal çerçevenin oluşturulması ve bulguların kuramsal bağlamda yorumlanmasına hizmet etmiştir.

Araştırma sürecinde kullanılan diğer verilerin temini için bir diğer kaynak dokümantasyon verileri kapsamında olmuştur. Burada; Sivas Belediyesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı kayıtları, Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü kurum ad listeleri, Çevre Şehircilik ve İklim Bakanlığı yerleşim verileri temin edilmiştir. Bu belgeler, adı değiştirilen cadde, sokak, bulvar, okul vb. diğer kamusal mekanların tespitini sağlamıştır.

Adı değiştirilen mekanların yerinde incelenmesi amacıyla sistematik olarak kent içinde kısa geziler düzenlenmiş, saha gözlemi yapılmış ve fotoğraf kayıtları oluşturulmuştur. Çalışma alanının sınırları ArcMap yazılımı üzerinden Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ortamında hazırlanan haritalar ile görselleştirilmiştir. Verilerin temin edilmesinin ardından adı değiştirilen yer ve mekanların yakından tanınmasına yönelik mekânsal veriler; Google Maps ve uydu görüntüleri, CBS ortamında oluşturulan haritalar, kent planı ve mahalle sınırları aracılığıyla çalışmada değerlendirilmiştir. Bu veriler gerçekleştirilen yer adı değişikliklerinin mekânsal dağılımının analizine imkân tanımıştır. Daha sonra yazma ve raporlaştırma aşamasına geçilmiş, veriler kodlanmış ve tasnif edilmiştir. Ortaya çıkan kantitatif bulgular toponimi ve kültürel coğrafya bakış açısıyla analiz edilip, yorumlanmıştır.

Araştırmada kullanılan verilerin tamamı resmî kurumlardan temin edilmiş olup veri güvenirliliği sağlanmıştır. Kodlama sürecinde tematik tutarlılık gözetilmiş, sınıflandırma literatürdeki toponimik kategorilerle karşılaştırılarak oluşturulmuştur. Bu durum araştırmanın iç tutarlılığını artırmaktadır.

2.5.3. Araştırmanın Veri Analizi Teknikleri

Çalışmada veri analizinde iki aşamalı bir teknik kullanılmıştır. Burada ilk analiz nitel yönlü olarak gerçekleştirilmiştir. Mevcut yer adları ve yeni adlandırmalar, durum analizi yöntemi kullanılarak kodlanmıştır. Kodlama sürecinde; tarihi figürler, dini referanslar, milli kimlik unsurları, coğrafi nitelikler ve politik adlar gibi tematik kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler, yer adı değişikliklerinin kültürel ve ideolojik yönelimlerini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Verilerin analizinde ikinci analiz nicel betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Burada yer adı değişimlerinin sayısal dağılımı, tematik kategoriler

bazında analizleri ve mekânsal yoğunlaşma eğilimleri değerlendirilmiştir. Coğrafi bilgi sistemleri analiziyle ArcMap ortamında üretilen haritalar Çalışma kapsamına dahil edilerek yer adı değişimlerinin ne gibi mekânsal örüntüler içerdiği gösterilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS KENTİ

3.1. Konum Özellikleri

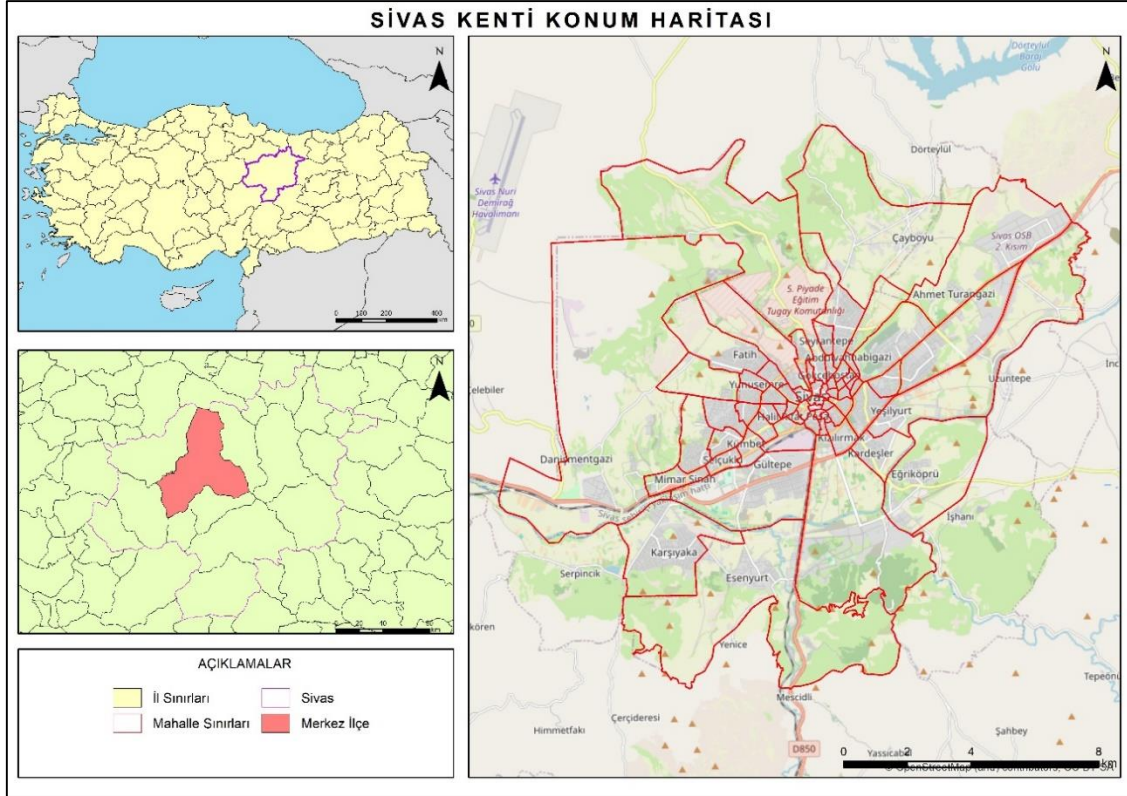
Çalışma sahamız Sivas ili merkez ilçesi ile sınırlıdır. Konuyla ilişkisi dolayısıyla il hakkında tanıtıcı bilgiler vermek gerekmektedir. Sivas kenti ülkemizi İç Anadolu Bölgesi'nde bulunmaktadır. Adından da anlaşıldığı gibi bölge, ülkemiz topraklarının merkezinde kalan bölümünü kaplamaktadır. Bu yüzden bölge Orta Anadolu Bölgesi şeklinde de ifade edilmektedir. Bölge yüzölçümü bakımından 15270m² olup, Türkiye'nin yüzölçümünün %19.5'unu oluşturmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nden sonra 2. Büyük bölgedir. Kuzeyi Karadeniz dağları ve güneyi Toros dağlarıyla çevrili olan bu bölge; adeta bir havzaya niteliğindedir. Bunun bir sonucu olarak tarım arazileri bölgenin % 61'ini kaplamaktadır (Yazıcı, 2002, s. 9)

Sivas; İç Anadolu Bölgesi'nin en yüksek ve engebeli bölümü olan Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer almaktadır. Sivas; 28.488 km²lik yüzölçümüyle Türkiye'nin Konya'dan sonra 2. büyük vilayetidir. İl toprakları kuzeyde Tokat, Ordu, Giresun; doğuda Erzincan, güneyde Malatya, Kahramanmaraş, Kayseri; batıda ise Yozgat illeri ile sınırlıdır. Sivas'ın büyük bir bölümü Yukarı Kızılırmak, bir bölümü ise Yeşilirmak ve Fırat havzalarında yer almaktadır. İl sınırları Kuzeyde Kelkit Vadisi, doğuda Köse Dağı'nın uzantıları, Kuruçay Vadisi ve Yama Dağı, güneyde Kulmac Dağları, Tahtalı Dağları'nın uzantıları ve Hezanlı Dağı, batıda Karababa, Akdağlar ve İncebel Dağları'ndan geçmektedir (Dinçer, 2022, s. 3).

Sivas İli, merkez ilçe ile toplam 17 ilçeden oluşmaktadır. İlin büyük bir bölümü Orta Anadolu bölgesinde bulunmakla birlikte Divriği ve Gürün ilçeleri Doğu Anadolu; Koyulhisar, Suşehri, Doğanşar ve Gölova ilçeleri ise Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Sivas ili toplam 17 belediye örgütlü yerleşim birimine ve 1233

köye sahiptir (Sivas Valiliği, 2025). Deniz seviyesine göre ortalama yüksekliği 1285 m kadardır.

Şekil 3. 1: Sivas Kenti Konum Haritası

İl nüfusu 639.130 olup, 369.660 kadarı (2025 nüfusu) kentte yaşamaktadır. İlde ortalama nüfus yoğunluğu 23 kişi/km² kadardır. Kilometrekareye düşen kişi sayısı 22'dir. Önemli kara ve demiryollarının kesişme noktasında bulunan Sivas, D 200 karayoluyla İç Anadolu Bölgesi'ni Doğu Anadolu'ya, D 850 kara yoluyla Karadeniz Bölgesi'ni Akdeniz Bölgesi'ne bağlamaktadır. Ayrıca Haydarpaşa-Kars demiryolu batı-doğu aksında il topraklarından geçmektedir.

Sivas kenti, Sivas ilin merkezi yerleşim alanıdır. Kent Kızılırmak nehrinin akaçlama havzasında kuzey kısmında kurulmuştur. Denizden ortalama yüksekliği 1285 olup, bu durum kentin iklim koşullarını doğrudan belirlemiştir. Kent oldukça sert ve soğuk bir karasal iklime sahiptir. Kentte yerleşmenin görüldüğü alanlar büyük ölçüde ova tabanına yayılmış olup, kent çevresi yüksek dağ ve platolarla sınırlandırılmıştır. Bu durum kentsel yerleşimin özellikle doğu batı uzantılı bir yönde gelişmesine neden olmuştur. Sonuçta kentin gelişimi de doğu batı uzantılı yönde gelişmesine neden

olmuştur. Kuzey, güney yönündeki dağ ve platolardan oluşan topografya kentin kuzey güney yönünde gelişimini nispeten yavaşlatmıştır.

Ayrıca kent kapsamında yer alan idari yapılaşmalar, Cumhuriyet Üniversitesi gibi temel eğitim kurumları, Tüdemsaş, Çimento Fabrikası, Estaş vb. sanayi alanları ve hizmet sektörünün merkezi olması, kent merkezlik özelliğini belirginleştirmektedir. Diğer yandan kent, ilçeleri ve yakın çevresi için önemli bir hizmet merkezidir. Bundan dolayı Sivas kent ölçeğinde değerlendirildiğinde sınırları genişleyen bölgesel ölçekte etkiye sahip bir merkez niteliği taşımaktadır.

3.2. Doğal Çevre Özellikleri

Sivas ili geniş yüzölçümünün de etkisiyle dağlık alanlardan ovalara, platolardan vadilere, jips kastından lav platolarına kadar çok fazla topografik ve morfolojik ünitenin bir arada görülebildiği fiziki görünüme sahiptir (Özpay, 2020, s. 47). Kuzeyde Kuzey Anadolu Dağları, güneyde Kulmaç ve Tecer Dağları, doğuda Karasu-Aras dağları uzanmaktadır (Koç & Sağdıç, 2021, s. 298). İl merkezine yakın yerlerde paleozoik yaşlı kütleler mevcut iken, çevresindeki dağlık alanlar üçüncü jeolojik dönemde Alp Orojenezi ile şekillenmiştir. Akarsu boylarında ise Kvarterde oluşmuş birikintilerine rastlanır. Sivas kenti ve yakın çevresinde Alt Orta Miyosen yaşlı evaporitli, karbonatlı kayalar geniş yer kaplar. Yenişehir, Kardeşler, Eğriköprü mahallelerinde yapılan zemin etütlerinde Kuaterner yaşlı alüvyal malzemenin varlığı tespit edilmiştir (Koç H. , 2025, s. 924). Sivas, üçüncü derece deprem kuşağında yer almakta olup, depremlerin nispeten daha az ve düşük şiddetle gerçekleştiği, geçmişten günümüze şiddetli depremlerin yaşanmadığı bir kentimizdir (Ardos, 1996, s. 139).

Orta Anadolu Bölgesi iklimi; planeter ve coğrafi faktörlerin etkisiyle kısa mesafelerde büyük farklılıklar göstermektedir. Bölgenin yüksek dağ platoları üzerinde yer alan Sivas kentinde yağışların çok az, yazların sıcak ve kurak, kışların ise soğuk ve kurak geçtiği karasal iklim tipi hüküm sürer. İl genelinde karasallığın şiddeti yükselti artışına bağlı olarak artar. Sivas'ı çepeçevre kuşatan dağlar ile bu dağlar arasında açılmış vadiler üzerinden sahayı etkileyen hava kütleleri gün içerisinde dahi ciddi hava olayları değişikliklerine neden olabilmektedir. Denizden yüksekliği 1285 metreyi bulan Sivas kenti, bu yüksekliğin etkisiyle kış aylarını sert ve soğuk geçirmektedir (Yavuz, 2023, s. 33). Kentte kış mevsiminde Sibiryaya Yüksek Basınç merkezi kökenli soğuk hava

kütlelerinin etkisiyle sert hava koşulları hüküm sürer. Hâkim rüzgâr yönü kuzeydoğudur (Koç H. , 2025, s. 925).

Sivas'ın kış soğuklarıyla birlikte bir diğer önemli iklim özelliği ise yağışın azlığından kaynaklı yaşanan kuraklıktır. Nitekim il merkezine düşen ortalama yağış miktarı Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmaktadır. Yörede yaşanan yağış azlığı ve kuraklık sorunu tarım faaliyetlerini ve bitki çeşitliliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sivas ve yakın çevresinin hâkim bitki örtüsü steptir. İl genelinde ormanlık alanlar nispeten sınırlı olup, daha ziyade kuzeydeki Suşehri ve Koyulhisar ilçelerinde görülmektedir. Bitki örtüsünün zayıf oluşunun da etkisiyle özellikle Kızılırmak vadisi ve çevresindeki yüksek eğimli arazilerde erozyon sorunu belirgindir. Toprak yüksek miktarda kil içerdiğinden dolayı kolayca aşınmamakta ve cılız bitki örtüsünün de etkisiyle birlikte yağmur sularıyla birlikte hızla taşınarak şiddetli erozyona yol açmaktadır. Bu kirli toprak ve kayaç yapısı bitki gelişimini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun sonucunda eğimi yüksek arazilerde toprak materyali bitki örtüsü tarafından tutunamayarak sel ve taşkın yaşanmaktadır. Yörede hem bitki örtüsünün cılızlığı hem de iklim koşullarının ve topografik yapının etkisiyle heyelan, sel ve taşkınlar yaşanmaktadır (Koç H. , 2025, s. 926).

Sivas, Türkiye'nin büyük havzaları olan Kızılırmak, Fırat ve Yeşilırmak hidrografik havzalarının temas ettiği bir ilimizdir. Bununla birlikte topraklarının büyük bir kısmı Kızılırmak havzası sınırları içerisinde yer almaktadır. Türkiye'nin en uzun akarsuyu olan Kızılırmak (1355 km) Sivas topraklarından, İmranlı İlçesi'ndeki Kızıldağ'dan doğmaktadır. Mısımlı, Fadlım ve Tecer önemli kollarıdır. Doğuda, Zara ve Hafik topoğrafyasında jips ve kaya tuzu yüklü kayaç yüzeylerinden geçerek Kızılırmak'a bağlanmaları dolayısıyla bol miktarda sülfat ve tuz taşırılar. Bu durum ırmak sularının sulamada ve yerleşmelerin su ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmasını zorlaştırmaktadır (Koç H. , 2025, s. 928).

Şekil 3. 2: Kızılırmak Nehri'nden Bir Görünüm

Kaynak: Sivas Kent Rehberi

Sivas ilinde alüvyal topraklar, kolüvyal topraklar, kahverengi topraklar, kırmızı topraklar, kahverengi orman toprakları, kireçsiz kahverengi orman toprakları, kestane renkli topraklar, tuzlu-alkali topraklar görülmektedir. Bölgede en yaygın olarak görülen toprak türleri %39.17 ile kahverengi orman toprakları ve onu takip eden %38.60 oranı ile kahverengi topraklarıdır. Sivas ile arazisinde görülen diğer toprak türleri ise kırmızımsı kahverengi topraklar, alüvyal, kireçsiz kahverengi orman toprakları ve kireçsiz kahverengi toprak türleridir. İl arazisinde Baskın olarak görülen toprak türlerinden kahverengi orman toprakları ilin kuzey, doğu ve batı ile kuzeybatı kesimlerinde yoğunlaşırken; kahverengi topraklar ilin güney, batı ve orta kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Bu topraklarda yaygın olarak görülen problemlerden biri erozyondur. Yükselti ve eğim koşulları neticesinde meydana gelen erozyon problemi il genelinde bulunan toprakların neredeyse tamamında görülmektedir (Kartal, 2024, s. 155).

3.3. Beşerî Çevre Özellikleri

Sivas ili ve onun merkezi olan Sivas kenti Türklerin Anadolu'yu fethinden beri, yani yaklaşık bin yıldır Türk tarihinin ve coğrafyasının en önemli idari ve yerleşim merkezleri arasında olagelmıştır. Kuşkusuz bu durum, il merkezi olan Sivas kentinin Anadolu coğrafyasını kuzeyiyle güneyinin, doğusuyla batısının kesişim noktasında

bulunmasından kaynaklanan stratejik konumuyla yakından ilişkilidir. Bu stratejik konumunun etkisiyle kent bazan Hitit, Roma, Bizans, Büyük Selçuklu, Danişment, Anadolu Selçuklu, Moğol ve Osmanlı gibi çok sayıda devletin ve beyliğin hakimiyet kurduğu, medeniyet inşa ettiği bazan da yakın çevresinde büyük savaşların yaşandığı önemli bir yerleşim merkezi niteliği kazanmıştır. Kent söz konusu bu devletlerin çoğuna başkentlik yapmıştır. Nitekim Hititler için stratejik bir kale, Kadı Burhanettin, Danişment ve Eretna beyliği için başkent, Selçuklular için Daru'l A'la; Osmanlı için ise Eyalet Merkezi olmuştur (Sivas Valiliği, 2026). Osmanlı Devleti'nin Amasya, Çorum, Divriği, Yozgat ve Samsun illerini kapsayan Eyaleti Rumi'nin merkezi olduğundan dolayı önemli bir idari merkezdir. Bu durum Sivas'ın geçmişte nispeten kalabalık nüfuslu şehir olmasını sağlamıştır (Taşabat, 2006, s. 36). Millî mücadele döneminin ardından Cumhuriyet Dönemi başlamış ve günümüzde kentin 'Cumhuriyet Şehri' olarak anılışının adımları atılmıştır (Ökmen, 2001, s. 165). Bunun sonucunda Sivas kenti Cumhuriyetin temellerinin atıldığı Anadolu için birlik ve dirlik yurdu haline gelmiştir. Kent askeri, siyasi, kültürel ve toplumsal açıdan önemi büyük bir kent kimliğine kavuşmuştur (Yasak, 1994, s. 184).

Şekil 3. 3: Sivas Şehir Planı

Kaynak: Sivas Map

Sivas, yaklaşık 650 bin kişinin yaşadığı Türkiye'nin orta büyüklükte nüfusa sahip illerinden biridir. İl nüfusu Cumhuriyet döneminde 1927-1985 yılları arasındaki devrede sürekli olarak artmış, 1985 yılından sonra ise kısmen de olsa düşme eğilimine girmiştir. Bunda işsizlik ve geçim sıkıntısından kaynaklanan dışarıya yönelik göçler etkili olmuştur (Akbulut, 2007, s. 86). Sivas, Türkiye'nin en çok göç veren illeri arasında ilk sıralarda gelmektedir.

Tablo 3. 1: Sivas'ın Yıllara Göre Nüfus Sayımları

Sayım Yılları	Sivas Kenti		Sivas İli		Türkiye	
	Nüfus	Yıllık Artış Hızı Oranı (‰)	Nüfus	Yıllık Artış Hızı Oranı (‰)	Nüfus	Yıllık Artış Hızı Oranı (‰)
1927	57.053	-	329.741	-	13.648.270	-
1935	65.118	16.5	432.996	34.1	16.158.018	21,1
1940	78.701	37.9	468.243	15.7	17.820.950	19,6
1945	80.019	3.3	490.493	9.3	18.790.174	10,6
1950	92.352	28.7	542.004	20.0	20.947.188	21,7
1955	115.620	44.9	590.869	17.3	24.064.763	27,7
1960	149.491	51.4	669.922	25.1	27.754.820	28,5
1965	168.685	24.2	705.186	10.3	31.391.421	24,6
1970	211.374	45.1	731.921	7.4	35.605.176	25,2
1975	238.318	24.0	741.713	2.7	40.347.719	25,0
1980	273.215	27.3	750.144	2.3	44.736.957	20,7
1985	315336	28.7	772.209	5.8	50.664.458	24,9
1990	381.947	38.3	767.177	-1.3	56.473.035	21,7
2000	421.804	9.9	755.091	-1.6	67.803.927	18,3
2010	354.913	-17.3	642.224	-16.2	73.722.988	8,4
2012	346.629	-11.8	623.535	-14.8	75.627.384	12,8
2013	348.623	5.7	623.824	0.5	76.667.864	13,7
2020	382.520	13.3	635.889	2.7	83.614.362	12,4
2023	389.719	6.2	650.401	7.5	85.372.377	6,9

Kaynak: TÜİK 2010-2023 ADNKS'den alınmıştır.

Günümüzde Sivas'ta yaşayan nüfusun büyük kentlerde yaşayan Sivaslılardan çok daha az olması dışarıya yönelik göç hareketinin en önemli göstergelerindendir. Sivas'tan büyük kentlere göç eden nüfusun geneli sanayi bakımından gelişmiş merkezleri tercih etmişlerdir. Sivas en çok Marmara (%56.06) ve İç Anadolu Bölgesi'ne %24.24) göç vermiştir. En az göç verilen bölgeler ise (%3.95) Doğu Anadolu ve (%1.94) Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Sivas'tan yurt dışına yaşanan dış göçler ise büyük oranda Batı Avrupa ülkelerine, özellikle de Almanya'ya gerçekleşmiştir (Taşabat, 2006, s. 52).

Şekil 3. 4: Sivas Kenti'nden Genel Bir Görünüm

Kaynak: Sivas Belediyesi Kent Rehberi'nden alıntıdır.

Sivas, tarihi ve kültürel mirasının zenginliği ile dikkat çeken bir kenttir. Merkezi konumdaki kent meydanı adeta Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait birçok mimari eserin bir arada bulunduğu bir açık hava müzesidir. Hükümet Meydanı'ndan Sivas kalesine oradan da medreseleri kat ederek geçen yol tarihi Selçuklu Sokağı olarak bilinmektedir. Bu tarihi yol üzerinde Selçuklu dönemi eserlerinden; Şifaiye Medresesi, Buruciye Medresesi, Çifte Minareli Medrese bulunmaktadır. Sivas kent merkezinde Selçuklu Sultanı 1. İzzettin Keykavus tarafından yaptırılan ve döneminde şifa hane olarak kullanılan Şifaiye Medresesi kent için önemli bir değerdir. O dönemde Anadolu'nun en büyük şifahanesi olan medrese kent kimliğinin en önemli belirleyicilerindendir (Kelkit, 2023, s. 99).

Yine aynı alanda Osmanlı döneminden kalma Kale Camii, Atatürk ve Kongre Merkezi, Jandarma Kongre Binası, Sivas Valiliği (Hükümet Konağı) ve hamam kalıntılarına rastlamak mümkündür. Bu meydan Sivas kent tarihini geleceğe taşıyan bir ayna niteliğindedir. Sivas Anadolu'nun kalbinde zengin tarihi mirasa sahip bir kenttir. Geçmişten günümüze kadar taşıdığı Selçuklu Dönemi eserleriyle tarihsel dokusunu derinleştirirken, Cumhuriyet'in temellerinin atıldığı Kongre Binasıyla da önemli bir kent konumundadır.

Sivas kenti tarihsel geçmişinin derinliğiyle günümüze taşıdığı eserler bakımından oldukça zengin mimariye sahiptir. Kent merkezinde konumlandırılmış olan ve Selçuklular döneminden kalan bu eserler, yöreyi tarihsel ve mimari olarak açık hava müzesi konumuna getirmiştir. Nitekim kent merkezinde yer alan bazı mimari yapılar görselleştirilmiştir.

Şekil 3. 5: Kentin Tarihi Mekanları: Şifaiye Medresesi ve Çifte Minareli Medrese

Şekil 3. 6: Kentin Tarihi Mekanları: Sivas Valiliği ve Sivas Kongre Binası

Şekil 3. 7: Kentin Tarihi Mekanları: Tarihi Jandarma Binası ve Gök Medrese

Sivas, kara ve demiryolu güzergahları bakımından bir kavşak noktası konumundadır. Bunun sonucunda kente birden fazla açıdan ulaşım imkânı bulmak mümkündür. Nitekim tüm şehirlerden karşılıklı olarak sağlanabilecek karayolu ulaşımının dışında, demiryolu bağlantısı sayesinde Ankara, İstanbul, Kayseri ve Kars'tan tren seferleri yapılabilmektedir. Sivas, Türkiye'nin en önemli ulaşım projelerinden biri olan Ankara-Sivas Hızlı Tren Demiryolu Hattı'na (YHT) ev sahipliği yapmaktadır (Özpay, 2020, s. 472). Havayolu ulaşımı ise kente 22 km uzaklıkta bulunan ve ilk olarak 1957 yılında NATO'ya bağlı olarak açılan Sivas Nuri Demirağ Havalimanı aracılığıyla sağlanmaktadır. 2010 yılından bu yana hizmete devam eden havalimanından İstanbul ve İzmir'e seferler düzenlenmektedir.

Sivas ilinin idari merkezi olan Sivas kenti ekonomisi genel olarak hizmet ve sanayi sektörleriyle ilişkilidir. Orta ölçekli bir Anadolu Kenti olan Sivas'ta ekonomik yapı kentte bulunan sanayi alanları ve kamu ağırlıklı hizmet alanlarının ağırlık kazandığı bir yapı göstermektedir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilen tarım ve hayvancılık sektörlerinin etkisi kent merkezinde sınırlılık göstermektedir ve kent merkezi kırsal alanlar için ekonomik merkezdir.

Kentte sanayi sektörü, toplumda istihdam açısından önemli bir konumdadır. Kentte bulunan fabrikalar, Organize Sanayi Bölgesi ve çevresindeki küçük sanayi alanları kentin önemli ekonomik kaynaklarıdır. Hizmet sektörü bağlamında ise kent ekonomisinin en canlı merkezi ortaya çıkmaktadır. Nitekim kentin il merkezi olması temel hizmet sektörlerini bir arada görüntüler. Kent ekonomisi için mevcut kamu ve sağlık hizmetleri, ticaret ve konuklama faaliyetler ile mevcut eğitim merkezleri temel bileşenlerdir. Nitekim kentte bulunan Cumhuriyet Üniversitesi kent ekonomisinin istikrarını destekleyen unsurlardandır.

Şekil 3. 8: Kentin En Önemli Eğitim Mekânı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Sivas kentinin en önemli mekanları arasında olan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi; 1974 yılında Fahri Korutürk'ün Cumhurbaşkanlığı zamanında kurulmuştur. Prof. Dr. Muvaffak Akman ise üniversitenin kurucu rektörlüğünü yapmıştır. Kurulduğu ilk yıllarda tıp fakültesi ile eğitime başlayan üniversite, şimdilerde 18 fakülte ile kente 5 km uzaklıkta adeta bir ilim yuvası konumundadır. Üniversitenin taşıdığı adı ile ilgili özel bir geçmişi de bulunmaktadır. Nitekim adının Sivas Üniversitesi gibi bir isim almamasının nedeni de bu geçmişten gelmektedir. Kentin yatay gelişimi daha çok doğa batı yönünde gelişme gösteriyor iken; Cumhuriyet Üniversitesi kampüsünün kurulmasının etkisiyle güney yönlü gelişme gözlenmiştir (Yazıcı, 2002, s. 57)11.000 dönümlük bir sahaya yayılan Cumhuriyet Üniversitesi, Cumhuriyet'in 50. yılı anısına kurulur ve adını da buradan almıştır. Kentin tarihi geçmişini yansıtan bu üniversite, günümüzde Prof. Dr. Ahmet Şengönül 'ün rektörlüğü ile eğitim hayatını sürdürmektedir (Türk Maarif Ansiklopedisi, 2025).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SİVAS'TA YER ADLARI VE YER ADLARINDAKİ DEĞİŞİM

Çalışmanın dördüncü bölümünde araştırmanın asıl konusunu oluşturan Sivas yer adları ve bu adların yaşadığı değişimler değerlendirilecektir. Aynı zamanda kentte yeni adlandırılan yerler ve mekanların da değerlendirilmesi yapılarak, bu alanların menşei bakımından dağılımı belirlenerek incelenecektir.

Araştırmanın bundan sonraki bölümünde elde edilen yer ad verilerinin menşei bakımından toponimik kategorilere ayrıştırılması işlemi yapılacak, bulgular kentteki yer adlarının hangi kültürel ve tarihsel referanslara dayandığının göstergesi olacaktır. Sonuca ulaşmak için çalışmanın akışı boyunca oluşturulan tablolardaki 13 farklı kategorinin çalışmadaki niteliği bakımından ne anlam ifade ettiği **Tablo 4.1**'de izah edilmiştir.

Tablo 4. 1: Araştırmada Kategorileştirilen Yer Adlarının Menşei Bakımından Niteliği

Menşei	Nitelik
Coğrafi	Bulunduğu konuma dayalı adları belirtir.
Dini	İnanç sistemine dayalı kişi ve sembollerle ilişkili adları belirtir.
Ekonomik	Kentin ekonomik faaliyetleriyle ilişkili adları belirtir.
Floristik	Bitki türleriyle ilişkili adları belirtir.
İdari	Kentin kurumsal ve idari yönetimiyle ilişkili adları belirtir.
Kültürel	Kentin kültürel değerleriyle ilişkili adları belirtir.
Mesleki	Çeşitli zanaat dallarıyla ilişkili adları belirtir.
Muhtelif	Kent insanı için farklı anlamlar yüklü, yöreye özgü adları belirtir.
Şehit	Şehit olan güvenlik mensuplarıyla ilişkili adları belirtir.
Tarihi	Tarihte adı geçen şahsiyetler ve tarihi olaylarla ilişkili adları belirtir.
Ulusal	Ülke çapında bilinen, milli olay ve olgularla ilişkili adları belirtir.
Yerel	Bulunduğu yere özgü olan şahıs adlarıyla ilişkili adları belirtir.
Zoolojik	Hayvan türleriyle ilişkili adları belirtir.

Bu başlık altında araştırmamızın asıl konusu olan Sivas kentindeki yer adı değişikliklerine geçmeden önce geçmişten gelen ve günümüzde hâlâ kullanılan herhangi bir değişikliğe uğramamış yer ve mekân adlarına değinmek faydalı olacaktır. Diğer yandan kentte son yıllarda şekillenen, imar ve inşa edilen mahalle, cadde, sokak, bina, park ve meydan gibi pek çok yeni yerler ve mekânlar söz konusudur. Dolayısıyla bunlara yeni adlar verilmektedir. Araştırma problemiyle ilgisi nedeniyle bunlar hakkında da bilgi vermek ve değerlendirme yapmak gerekmektedir. Son olarak ise adı değiştirilen yerler ve mekanlar üzerinde durulacaktır.

Şekil 4. 1:Sivas Kent Haritası

Kaynak: Google Haritalardan alıntıdır.

Sivas kenti yer adları konulu çalışmada kentin mevcut durumundan bahsetmek gerekir. Bu anlamda kentte var olan yerler genel olarak; tarihi binalar, siyasi yönetim birimleri başta olmak üzere, dini yapılar, kültürel alanlar, çeşitli kurum ve kuruluşlardan oluşmaktadır. Tabii tüm bu alanları bünyesinde barındıran mahalleler, bulvarlar, caddeler ve sokaklar da kentin önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır. Kentte mevcut olan 67 mahalle, 11 bulvar, yaklaşık 276 cadde ve yaklaşık 2616 sokak kenti alanını oluşturmaktadır. Nitekim bu alanların adları kent kimliğinin oluşmasında önemli göstergeler taşımaktadır.

4.1. Eskiden Beri Adı Aynı Olan Yerler ve Mekanlar

Hiç kuşkusuz bu başlık altında öncelikli olarak kadim Sivas adı üzerinde durmak gerekir. Sebaste, Sipas, Kabira, Megalopolis, Diaspolis, Talaurs, Danişment, Eyaleti Sivas ve Eyaleti Rum tarihi süreç içerisinde kente verilen çeşitli adlardır (Sivas Valiliği, 2026). Sivas adının kökeni konusunda muhtelif görüşler vardır. Bir rivayete göre, Romalılar tarafından Sivas'ın yönetimi bir süreliğine Pont Krallığı'na devredilmiş, Pont Kralının eşi de Roma hükümdarı Augustus'a olan sadakatini göstermek amacıyla şehre 'Sebaste' adını vermiştir. Sebaste Yunancada 'Ogüst Şehri' (Augustus Şehri) anlamına gelmektedir. Sebaste'nin zamanla Sivas'a dönüştüğü değerlendirilmektedir (Taşabat, 2006, s. 20).

Başka bir rivayet ise 'Sivas' adının 'Sipas'tan gelmiş olup, zamanla Sivas'a dönüştüğü düşüncesidir. Sipas ise 'üç göze' demektir. Üç göze; yöredeki çınar ağaçlarının altında bulunan 3 adet su gözesini ifade etmektedir. Bunlar zamanında Allah'a şükürü, ana babaya saygıyı, küçüklere sevgiyi temsil etmekteydi. Bu su gözeleri zamanla kurumuş lakin adları ve temsil biçimleri hafızalarda taşınmış, kentin adındaki izleri kalmıştır (Sivas Valiliği, 2026).

Sivas Türkiye'nin en kadim kentlerinden biridir. Dolayısıyla kentte pek çok eski yer ve mekân bulunmakta olup, bunların bazıları eskiden günümüze aynı adlarla anılmaktadır. Esasen böylesi mahalle, cadde, sokak, meydan, cami, medrese vs. gibi yer ve mekanların, hem maddi-manevi varlıklarını hem de sahip olduğu adlarını koruyarak günümüze kadar gelmiş olması kentin kimliği bakımından oldukça anlamlıdır. Ancak tespitlerimize göre ad verilişleri bakımından kentin kimliğini oluşturan mekanların kentsel yer adlandırmalarındaki oranı giderek azalmaktadır.

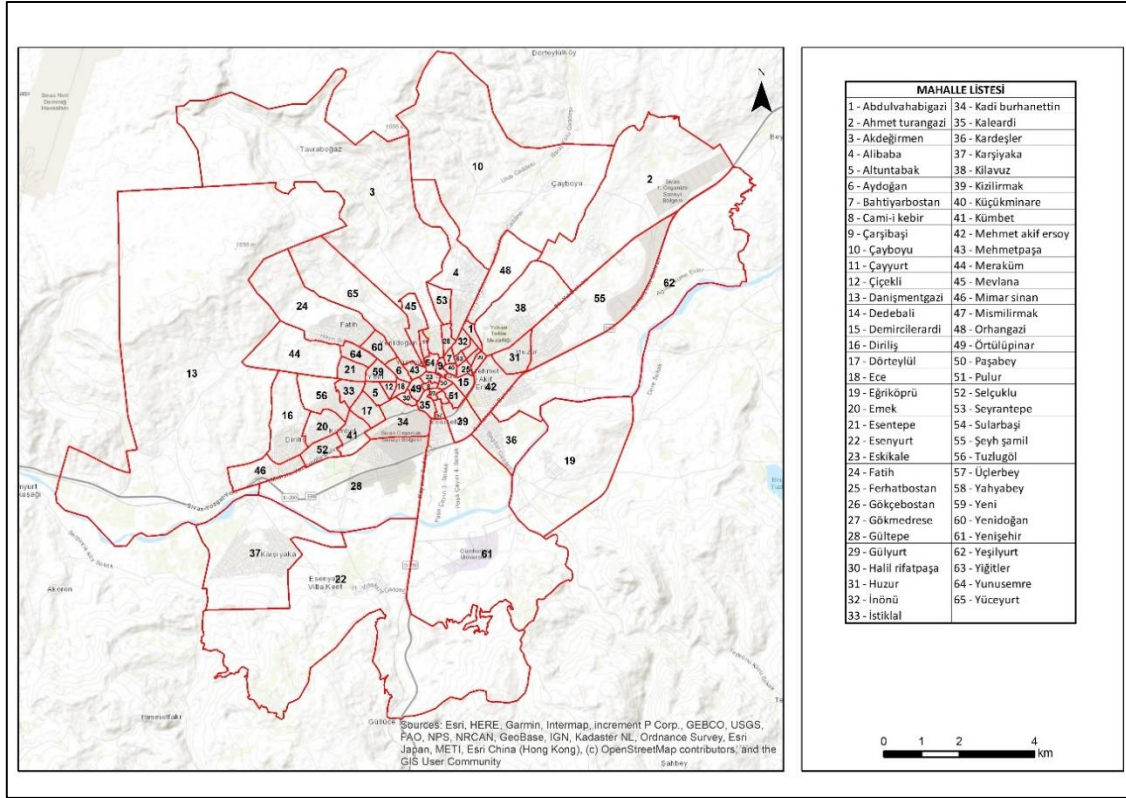
Bu kapsamda öncelikli olarak geçmişten günümüze adını koruyan yerler ve mekanlar kodlanmış ve listelenmiştir. Sivas Belediyesi'nden elde edilen veriler yardımıyla eskiden beri adı aynı olan mahalle, cadde, sokak ve diğer yerler ve mekanların adları ortaya konmuş ve yorumlamıştır.

4.1.1. Mahalleler

Sivas tarihi bir kent yerleşmesidir ve kentte XIII. yüzyıl itibarıyla 12 mahallenin bulunduğu belirtilmektedir. Bu mahallelere zaman içerisinde yenileri eklenerek kent sınırlarını genişletmiştir. Nitekim Fatih Sultan Mehmet döneminde yapılan tahrirlerde kentte mahallelerin genel olarak dini yapılar etrafında şekillendiği ve 1454 yılında

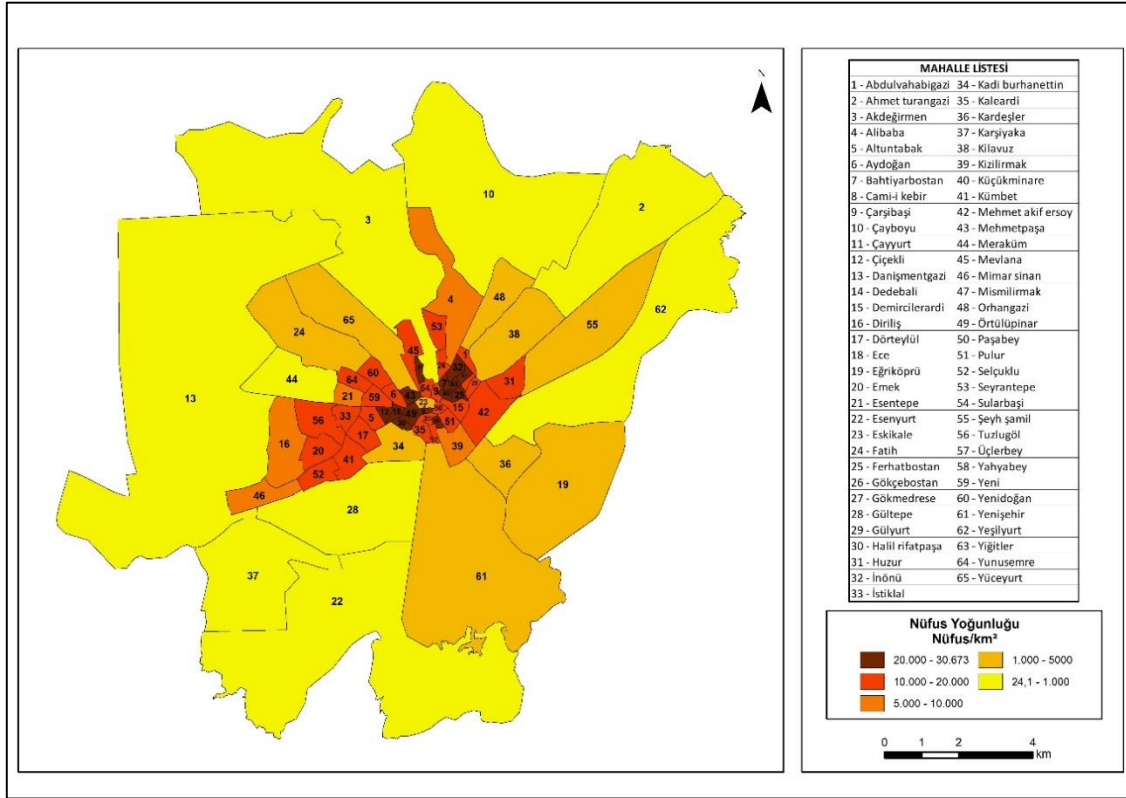
mahalle sayısının 16'ya çıktığı belirtilmektedir. Yavuz Sultan Selim döneminde ise daha da gelişen kentte mahalle sayısı 1519 yılında 20'ye, 1574 yılında ise 41'e yükselmiştir. XVIII. Ve XIX. yüzyıllara ait şer'iyye sicilleri defterlerinde ise mahalle sayısı 1787 yılında 55, 1831 yılında 59 adet olarak belirtilmiştir (Demirel, 2009, s. 45). Günümüzde ise Sivas kenti sınırları dahilinde 65 adet mahalle bulunmakta olup, bunların büyük bir bölümü geçmişten beri varlığını korumayı başarmış kadim mekanlardır.

Şekil 4. 2: Sivas Kentinin Mahalle Sınırları Haritası

Şekil 4.2'ye göre 65 mahalleden oluşan Sivas kentinin nüfusu belirgin bir biçimde bu mahallelerde yoğunlaşmıştır. Kentte bu mahalleler dışında yaşayan bir nüfus da bulunmaktadır ancak bu çalışma merkez ilçede bulunan ve kırsal alanların dahil edilmediği kentsel mekanları ele alır.

Şekil 4. 3: Sivas Kenti Mahallerine Göre Nüfus Yoğunluk Haritası

Şekil 4.3'te görüldüğü gibi kentte nüfus yoğunluğu merkezden çepere doğru gittikçe düşmektedir. Kentin yüzölçümü bakımından en büyük mahallesi 32.844 km² yüzölçümüyle Danişmentgazi Mahallesi iken en küçük mahallesi ise Cami-i Kebir Mahallesi'dir. Nüfus Şeyh Şamil, Yenişehir, Fatih ve Alibaba mahallelerinde yoğunlaşmaktadır. Nitekim 2025 yılı sayımına göre kent nüfusunun en yoğun olduğu mahalle 25.321 kişinin yaşadığı Şeyhşamil mahallesidir. Onu 19.595 kişi il Yenişehir mahallesi takip etmektedir. Nüfusun en az olduğu mahalle ise Çayboyu mahallesidir.

Tablo 4. 2: Sivas Kenti Mahalleleri ve Menşei Dağılımları

Mahalle	Adının Menşei	Mahalle	Adının Menşei	Mahalle	Adının Menşei
Abdulahabigazi	Tarihi	Eskikale	Coğrafi	Mimar Sinan	Ulusal
Ahmet Turan Gazi	Tarihi	Fatih	Tarihi	Mısmırlamak	Coğrafi
Akdeğirmen	Coğrafi	Ferhat Bostan	Coğrafi	Orhangazi	Tarihi
Alibaba	Dini	Gökçebostan	Coğrafi	Örtülüpınar	Coğrafi
Altuntabak	Mesleki	Gökmedrese	Dini	Paşa Bey	Yerel
Aydoğan	Muhtelif	Gültepe	Coğrafi	Pulur	Coğrafi
Bahtiyarbostan	Coğrafi	Gülyurt	Yerel	Selçuklu	Tarihi
Cami-İ Kebir	Dini	Halil Rıfat Paşa	Tarihi	Seyrantepe	Coğrafi
Çarşıbaşı	Coğrafi	Huzur	Muhtelif	Sular Başı	Coğrafi
Çayboyu	Coğrafi	İnönü	Tarihi	Şeyh Şamil	Dini
Çayyurt	Muhtelif	İstiklal	Tarihi	Tuzlugöl	Coğrafi
Çiçekli	Coğrafi	Kadı Burhanettin	Dini	Üçlerbey	Dini
Danişmentgazi	Tarihi	Kaleardı	Coğrafi	Yahyabey	Yerel
Dedebalı	Tarihi	Karşıyaka	Coğrafi	Yeni	Yerel
Demircilerardı	Mesleki	Kardeşler	Yerel	Yenidoğan	Yerel
Diriliş	Muhtelif	Kılavuz	Yerel	Yenişehir	Yerel
Dörteylül	Tarihi	Kızılırmak	Coğrafi	Yeşilyurt	Coğrafi
Ece	Yerel	Küçük Minare	Dini	Yiğitler	Tarihi
Eğriköprü	Coğrafi	Kümbet	Dini	Yunusemre	Dini
Emek	Muhtelif	Merakum	Coğrafi	Yüceyurt	Yerel
Esentepe	Coğrafi	Mehmet Akif Ersoy	Ulusal	Mevlâna	Dini
Esenyurt	Coğrafi	Mehmet Paşa	Tarihi		

Tablo 4.2'deki Mahallelerin menşei bakımından adlarının genel olarak coğrafi menşei referanslar içerdiği görülmektedir. Bu bakımdan kentte bulunan 23 mahalle coğrafi menşei iken ikinci sırayı 12 mahalle ile tarihi kökenli adlar almıştır. Kentteki diğer 11 mahalle yerel menşei iken; 10 mahalle de dini menşeilidir. Kentteki mahallelerin menşei dağılımına göre daha düşük görülen kategoriler ise 5 muhtelif mahalle, 2 ulusal mahalle ve 2 mesleki menşei mahalleden oluşmaktadır.

Tablo 4. 3: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Mahalleler

Mahalle	Adının Menşei	Mahalle	Adının Menşei
Abdulahabigazi	Tarihi	Gökçebostan	Coğrafi
Akdeğirmen	Coğrafi	Kaleardı	Coğrafi
Alibaba	Dini	Kılavuz	Yerel
Bahtiyarbostan	Coğrafi	Küçükminare	Dini
Cami-İ Kebir	Dini	Örtülüpınar	Coğrafi
Demircilerardı	Mesleki	Paşabey	Yerel
Ece	Yerel	Pulur	Coğrafi
Ferhatbostan	Coğrafi	Yahyabey	Yerel
Gökmedrese	Dini		

Tablo 4.3'teki duruma göre; Sivas'ta adı eskiden beri aynı olan mahalle adlarının ağırlıklı olarak coğrafi, yerel veya dini menşei olduğu görülmektedir. Mahalle adlarının genellikle yerleşmenin konumu ve çevresinden doğan özellikleri ile kent dokusundaki fiziki unsurların etkisiyle oluştuğu görülmektedir. Diğer yandan kentin geçmişindeki dini ve tarihsel örüntüsündeki yapılar ve dini kimlikler yer adı olarak mahallelere yansımıştır. Kentte bulunan ve eskiden beri değişime uğramayan mahalle adlarında görülen mesleki adlandırmaların kentin üretim ve zanaat hayatına ışık tuttuğu söylenebilir. Bir diğer mahalle adları ise değişmeyen yer adlarında farklı menşei olarak yerel kategoride değerlendirilen mahallelerdir. Adını geçmişten günümüze koruyan bu mahalleler kent toponimisi ve kimlik belirleyiciliği bakımından önemli bir zenginlik kaynağıdır. Kentte bulunan mahalle adlarının menşei bakımından niteliği detaylı olarak incelenmiştir.

Abdulahabigazi Mahallesi

Sivas kentinin tarihi ve dini menşei olarak adını alan Abdulahabigazi Mahallesi; kentin manevi atmosferinin ve tarihi değerinin adlar üzerinden korunmasına örnek teşkil eder. Nitekim Abdulahabigazi; İslamlaşma sürecinde yaşayan önemli bir tarihi figür olarak kabul edilmekte olup, kent sınırları içerisinde Abdulahabigazi Türbesi bulunmaktadır.

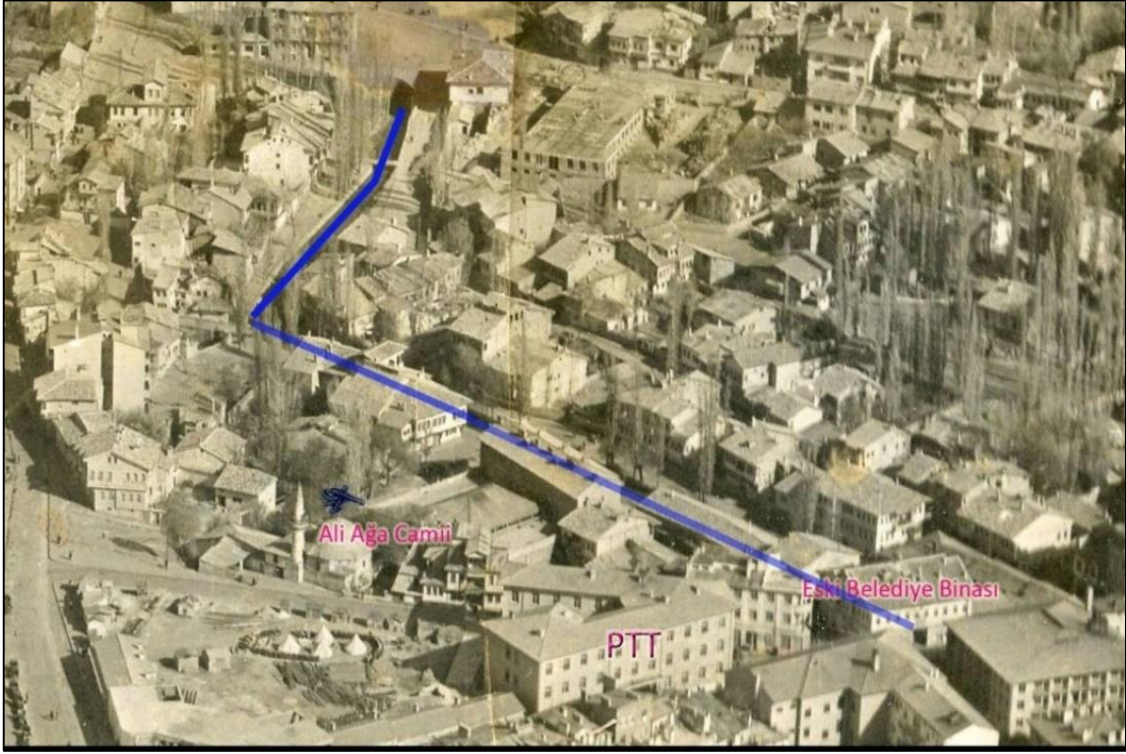
Ahmet Turan Gazi Mahallesi

Kent toponimisi kapsamında tarihsel menşei olarak değerlendirilen mahalle adını; İslamlaşma sürecinde yaşayan önemli bir figür olarak Ahmet Turan Gazi 'den almaktadır. Burası mekânın modernleşme sürecinden etkilenmeyerek adını koruyan önemli bir mahalledir.

Akdeğirmen Mahallesi

Sivas kenti mahallelerinden olan Akdeğirmen Mahallesi coğrafi menşelidir. Kentte bulunan Bengiler Suyu ile Murdar Irmak hattı boyunca gelişim gösteren mahalle, sahip olduğu su değirmenini ifade etmekte ve bu su değirmeninin berraklığını belirtmektedir. Günümüzde Bengiler suyu ve Murdar ırmak varlığını yitirse de mahallenin adında temsilen yaşatılmaktadır. Bu bakımdan mahalle kentin tarihinde sahip olduğu coğrafyadaki su kaynaklarının mekâna kazınmış bir göstergesini oluşturarak günümüze taşımaktadır (Karakurt, 2024, s. 3).

Şekil 4.4: Akdeğirmen Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm (Murdar Irmak Hattı)

Kaynak: Sivas Resimleri

Alibaba Mahallesi

Alibaba Mahallesi adını kentin yerel inanışları ve dini gelenekleri ile ilişkilendirdiği Alibaba Türbesi'nden almaktadır. Alibaba kent için evliya kültürü kapsamında değerlendirilen manevi bir şahsiyet olarak görülmektedir. Mahalle adının bu şahsiyet ile ilişkilendirilmesi, kentsel toponimide dini menşeli adlandırmalar kapsamına girmektedir.

Altuntabak Mahallesi

Kentte gerçekleştirilen saha araştırmaları kapsamındaki tespitlerimize göre, Altuntabak adı kentin Osmanlı döneminden kalan dericilik mesleğinden referans alınmıştır. Kentte bulunan meslek gruplarının belirli bölgelerde yoğunlaşması, yer adlarının belirlenmesinde etkili bir unsur olmuştur.

Aydoğan Mahallesi

Araştırmada muhtelif menşeili olarak değerlendirilen Aydoğan Mahallesi'nin adının Sivas'ın İmranlı ilęesinde bulunan Aydoğan Köyü'nden aldığı anlaşılmaktadır.

Bahtiyarbostan-Gökçebostan-Ferhatbostan Mahalleleri

Sivas kentinde mahalle adlandırılmalarında coğrafi etkinin varlığı yaygın oldukça belirlidir. Nitekim bir dönem sahada bostan sahipleri olan Bahtiyar, Gökçe ve Ferhat kardeşlerin isimlerinden oluşan üç ayrı mahalle bulunmaktadır. Kentte gerçekleştirilen saha çalışmaları sonucu tespit ettiğimiz bu durum kentin yerel şahıslarının ve coğrafi etkilerinin yer adlarına etkisinin boyutlarını göstermektedir.

şekil 4. 5:Kente Dair Görünümler: Cami-i Kebir ve Çarşıbaşı Mahalleleri

Cami-i Kebir Mahallesi

Sivas kent kapsamında bulunan Cami-i Kebir mahallesi adını merkezde bulunan en eski dini yapılardan Cami-i Kebir (Ulu Cami)’den almaktadır. Dini menşei olarak değerlendirilen bu mahallenin adı, kent toponimisinde dini yapılardan referans alınarak belirlenen adlandırma işlemine bir örnektir.

Çarşıbaşı Mahallesi

Sivas kent merkezinde bulunan Çarşıbaşı mahallesi, adını kentin coğrafi çevresinden almıştır. Bulunduğu coğrafya itibariyle ticari etkilerin belirleyici olduğu bir mahalle olan Çarşıbaşı, kentin en önemli yerleşim ve ticaret alanlarından biridir.

Çayboyu Mahallesi

Kentin merkezi mahallelerinden olan Çayboyu Mahallesi’nin adının coğrafi menşei olduğu görülmektedir. Nitekim içinden geçen Murdar Irmağı mahallenin önemli doğal çevre unsurlarından biridir.

Çiçekli Mahallesi

Kent merkezinde bulunan Çiçekli Mahallesi; adını geçmişinde sahip olduğu yoğun bitki örtüsü ve çiçek bahçelerinden almıştır. Doğal çevrenin etkisiyle gelişme gösteren bu mahalle, günümüz itibariyle yeşil ve bahçeli karakterini yitirse de adını korumaya devam etmektedir.

Danışmentgazi Mahallesi

Kentin tarihi menşei olarak değerlendirilen yer adlarından olan Danışmentgazi Mahallesi, kent toponimisinin tarihi ve siyasi etkilerinin doğrudan mekâna yansıdığı yerleşim alanlarından biridir. Mahalle adını Anadolu’nun Türkleşme ve İslamlaşma sürecinde rol alan Danışmentgazi Beyliği’nin kurucusundan referans almıştır (İslam Ansiklopedisi).

Diriliş Mahallesi

Diriliş Mahallesi geçmişinde Mimar Sinan Mahallesi’ne bağlı iken zaman içerisinde mahallenin genişlemesiyle ayrı bir mahalle konumuna gelmiştir. Mahalle muhtarıyla gerçekleştirilen görüşmede mahalle adının verildiği dönemdeki muhtar ve belediye mensupları tarafından belirlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan muhtelif kategoride değerlendirilmiştir.

Dedebalı Mahallesi

Sivas kentinden dini menşei olarak değerlendirilen mahalle, muhtarı (Nusret Aydın, Kişisel görüşme, 02 Şubat 2026) ile yapılan görüşmeye göre adını Osmanlı İmparatorluğu döneminde varlığını sürdüren Edebalı'den almıştır. Zaman içerisinde Dedebalı olarak adlandırılan mahalle kentin tarihi menşei adlandırmalarından biridir.

Demircilerardı Mahallesi

Demircilerardı Mahallesi, kentin belirli bir dönem belirli bir alanda yoğun olarak bulunan demircilik mesleğinden adını almaktadır. Bu adlandırma yer adlarında mesleki menşei olarak değerlendirilmektedir. Bu meslek günümüzde bölgedeki mevcudiyetini önemli ölçüde yitirse de kent tarihine ve ekonomisine süreklilik kazandırmıştır.

Dörteylül Mahallesi

Dörteylül bilindiği üzere Sivas'ın en önemli simgelerinden biridir. Mahalle adını kentin tarihi geçmişinde bulunan ve Cumhuriyet'in kuruluş sürecinin dönüm noktası olan 4 Eylül Sivas Kongresi'nden almaktadır (Acar, 2002).

Ece Mahallesi

Kentin yerel menşei adlarından biri olan Ece Mahallesi, adını “hanım, kraliçe, soylu kadın” anlamlarına gelen kavramdan almaktadır. Sivas kent kimliğinde kadın figürüne verilen değer temelli bir adlandırma örneğidir.

Eğriköprü Mahallesi

Kent merkezinde coğrafi menşei olarak gelişen Eğriköprü Mahallesi, adını tarihi bir köprü olan Sivas'ın en önemli simgelerinden Eğriköprü 'den almaktadır.

Emek Mahallesi

Kentin eski mahallelerinden biri olan Emek; yerel halk tarafından adlandırılmıştır. Muhtelif menşei bir adlandırmaya sahiptir.

Esenyurt Mahallesi

Sivas kentinin coğrafi menşei mahallelerinden olan Esenyurt; Sivas kentinin görece yeni gelişme gösteren sahalarından biridir. Sivas'ta yatay olarak genişleme alanı bulan mahalle adı, “Esen” sözcüğü ile ferahlığı temsil ederken, “Yurt” sözcüğü ile de yerleşme alanı anlamını taşımaktadır.

Esentepe Mahallesi

Sivas kentinin coğrafi menşei olarak gelişme gösteren mahallelerinden olan Esentepe; kente göre topografik olarak en yüksek kısımlarda bulunmaktadır. Gerçekleştirilen saha araştırmasına göre (Celal Şanlı, Kişisel Görüşme, 12 Kasım 2025) geçmişte “Çoraktepe” olarak anıldığı öğrenilmiştir. Mahallenin günümüzdeki adında “Esen” sözcüğü sahanın serinliğini ifade ederken; “Tepe” sözcüğü ise sahada mevcut yer şeklini belirtmektedir. Genel olarak fiziki coğrafyanın yer adlarına etkilerinden birine örnektir.

Eskikale Mahallesi

Kentin ilk yerleşim yerlerinden olan Eskikale Mahallesi de adının menşei bakımından coğrafi kategoride değerlendirilmektedir. Adını Sivas kentinin savunma mekanizmalarından olan Sivas Kalesi’nden alan mahalle, Kentin tarihsel geçmişini temsil eden ve geleneksel konut alanlarının yoğunlaştığı, dar ve eğimli sokaklara sahip bir bölgedir.

Fatih Mahallesi

Fatih mahallesi, Sivas kentinin tarihi menşei olarak nitelendirdiği bir ada sahiptir. Nitekim bu mahalle adını Osmanlı’nın en önemli şahsiyetlerinden olan Fatih Sultan Mehmet’ten almaktadır.

Gökmedrese Mahallesi

Sivas kentinin Selçuklu dönemine ait en önemli tarihi yapılarından olan Gök Medrese ’den adını almıştır. Bu mahalle Sivas kent belleğindeki Selçuklu mirasının mekânsal alana yansımaya bir örnektir. Tarihi menşei olarak değerlendirilen mahalle adı üzerinden kentin geçmişini günümüzde taşımaktadır.

Gültepe Mahallesi

Kentte coğrafi menşei olarak değerlendirilen Gültepe mahallesi; adını esasen topografik yapısından almıştır. Mahallenin muhtarı ile gerçekleştirilen görüşmede Gültepe’nin ilk olarak Kadı Burhanettin Mahallesi’ne bağlı iken, zaman içerisinde ayrı bir mahalle olduğu ve halk tarafından “Sıptırış” olarak anıldığı belirtilmiştir. Ancak mahalle muhtarının deyimiyle yaklaşık 54 yıl önce mahalleye tepeden bakıldığında gül simgesine benzediği tespit edilen bölgeye, Peygamber Efendimizin gül sevgisine ithafen

Gültepe adı verilmiştir. Ayrıca mahallede bulunan adliye binasının önündeki caddeye “Gülbehilal Caddesi” adının verileceğini belirten mahalle muhtarı, bölgedeki “Gül” simgesinin yer adlarına yansımalarının günümüzde de sürdüğünü ifade etmiştir(Ahmet Turan Dağaşan, Kişisel Görüşme, 9 Aralık 2025).

Gülyurt Mahallesi

Gülyurt Mahallesi adıyla mekânsal açıdan bir nitelik kazandırmak amaçlanmakta ve kentsel yer adlarına doğal ve estetik bakımdan çağrışımlar içeren anlamlar taşımaktadır. Bu yönüyle Gülyurt, kentin adlandırma pratiğinde değer ve mekân temelli yerel bir ifade ortaya çıkarmıştır.

Halil Rıfat Paşa Mahallesi

Sivas kentinde tarihi menşeli olarak değerlendirilen Halil Rıfat Paşa Mahallesi adını, Osmanlı devlet adamı Halil Rıfat Paşa’dan almaktadır. Kentte okul, yol, köprü vb. alanlarda adı kullanılan Halil Rıfat Paşa, Sivas kent belleğinde devlete hizmet etmiş şahıs adlarının mekânsal düzeyde değerlendirildiğini adlar üzerinden göstermektedir.

Huzur Mahallesi

Huzur Mahallesi küçük ve sakin bir mahalle olması dolayısıyla bu adın verildiği ve muhtelif kategoride değerlendirilen bir bölgedir.

İnönü Mahallesi

İnönü Mahallesi, adını Türkiye Cumhuriyeti’nin tarihsel sürecinde belirleyici rol üstlenen İsmet İnönü’den almaktadır. Mahalleye İnönü adının verilmesi, kentin tarihsel geçmişinin ve Cumhuriyet tarihinin önemi büyük siyasi figürlerinin kent belleğine aktarılması açısından oldukça değerlidir.

İstiklal Mahallesi

Sivas kentinde tarihi menşeli olarak değerlendirilen İstiklal Mahallesi, adını Türkiye Cumhuriyeti’nin tarihsel sürecindeki temel kavramlardan olan bağımsızlık düşüncesinden almaktadır. Nitekim bu ad kentin milli mücadele döneminde üstlendiği tarihi bir rol ile ilişkilendirilmektedir. Bu yönüyle İstiklal Mahallesi, kentin toponimisinde Cumhuriyet’e dair kavramları yansıtmaktadır.

Kadı Burhanettin Mahallesi

Mahalle adını kentin tarihinde hüküm sürmüş bir devlet adamı, hukukçu ve şair Kadı Burhanettin'den almaktadır. Kadı Burhanettin, bağımsız bir siyasal otoritenin kuruluşunu sağlayan tarihi bir kişiliktir. Aynı zamanda kadılık görevi de bulunduğundan dini menşeli olarak değerlendirilen mahalle adının taşıdığı anlam itibariyle Sivas kent toponimisi için oldukça önemlidir.

Kaleardı Mahallesi

Kaleardı Mahallesi de coğrafi menşeli olarak değerlendirilmektedir. Tıpkı Eskikale Mahallesi'nde görüldüğü gibi kentin savunma mekanizmalarından olan Sivas Kalesi çevresinde gelişme gösteren mahalle adını da buradan almıştır.

Şekil 4.6: Sivas Kaleardı Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm

Kaynak: Sivas Resimleri 2020

Kardeşler Mahallesi

Kente yerel menşeli bir adlandırma katan Kardeşler Mahallesi'nin adı; halktan alınan bilgilere göre geçmişinde bilinen bir ailenin çocuklarının bu bölge sınırlarında, bir arada yaşamasından doğmuştur (Emre Attila, Kişisel görüşme, 8 Kasım 2025). Mahalle adını toplumsal birliktelik ve mekana aidiyet duygusundan ortaya çıkan “kardeşlik” kavramından almaktadır. Bu yönüyle Kardeşler Mahallesi, toplumsal değerlerin Sivas kent toponimisine yansımalarını göstermektedir.

Kılavuz Mahallesi

Kılavuz Mahallesi yerel menşeli bir adlandırmadır. Adını “yol gösteren” anlamına gelen “kılavuz” kavramından almıştır. Kentteki yer adlarında bu tür kavramların tercihi, toplumsal ideallerin ve kavramların mekansallaştırılmasıyla ilişkilendirilmektedir.

Karşıyaka Mahallesi

Sivas kentinin, yerleşim çekirdeğinin genel olarak karşı bölümünde gelişen bir yerleşim alanıdır. Adından da anlaşılacağı üzere mahalle, kente göre karşıda kalan bir konumda gelişme göstermektedir.

Kızılırmak Mahallesi

Kızılırmak Mahallesi, adının menşei olarak coğrafi adlandırmalardandır. Nitekim kentte bulunan ve Türkiye’nin en uzun akarsuyu olan Kızılırmak su sistemiyle ilişkili olarak anılan mahalle, hidrografik sistemlere dayalı olarak belirlenen coğrafi adlandırmaları temsil etmektedir.

Küçükminare Mahallesi

Küçükminare Mahallesi adının menşei bakımından mahallede bulunan minareden adını aldığı ve dini kategoride değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Eskiden Gündükminare Mahallesi olarak anılan mahalle zamanla Küçükminare olarak değişmiştir.

Kümbet Mahallesi

Sivas’ın merkez mahallelerinden olan Kümbet Mahallesi; adını Selçuklu döneminden olan anıt mezar yapılarından alan dini menşeli bir bölgedir. Tarihi ve mimari dokular etrafında şekillenen bu mahalle Sivas kentinde önemli bir yere sahiptir.

Mehmet Akif Ersoy Mahallesi

Mahalle adını Cumhuriyet’in milli kimliğinin inşa sürecinde rol alan ve edebi açıdan önemli bir konuma sahip olan şair Mehmet Akif Ersoy’dan almaktadır. Aynı zamanda İstiklal Marşı’nın yazarından referans alınan bu ad, ulusal ve milli bilinci kent dokusuna ve toponimisine yansıtmaktadır. Ulusal menşeli olarak değerlendirilen mahalle adı, Sivas kent toponimisinde kolektif hafızanın süreklilik kazanmasını sağlamaktadır.

Meraküm Mahallesi

Sivas kentinin coğrafi menşei yerleşim birimlerinden olan Meraküm Mahallesi; adını mera (otlak) ve kumlu arazi özelliğinden almaktadır. Meraküm Mahallesi kentin yeni mahallelerinden biridir.

Şekil 4. 7: Meraküm Mahallesi'ne Ait Bir Görünüm

Mehmetpaşa Mahallesi

Kentte bulunan Mehmetpaşa Mahallesi, adını Osmanlı Dönemi'nde bulunan Mehmetpaşa adındaki bir devlet görevlisinden almıştır. Mahallede kullanılan Mehmetpaşa adı, kentin Osmanlı dönemine ait yönetsel ve tarihsel geçmişini vurgulamaktadır. Bu adlandırmadaki “Paşa” unvanı kent toponimisine hem tarihsel hem de unvan temelli bir kategori katmıştır.

Mimar Sinan Mahallesi

Ulusal menşei olarak değerlendirilen Mimar Sinan Mahallesi, adını Osmanlı'nın ve insanlık tarihinin en önemli mimarlarından olan Mimar Sinan'dan almaktadır. Bu ad, Sivas kentine ve kent toponimisine mimarlık üzerinden tarihsel bir süreklilik kazandırmıştır.

Mısmılırmak Mahallesi

Adının menşei bakımından coğrafi olarak nitelendirilen Mısmılırmak Mahallesi; “Mısmıl” İfadesiyle halk dilindeki anlamı temiz, berrak anlamıyla ilişkilendirilir. Bu bağlamda kentte bulunan ve Murdar ırmak çevresinde gelişme gösteren eski bir mahalledir. Toponimik açıdan anlamını yitiren su kaynağının yer adları üzerinden günümüze taşınmasını sağlayan bir mahalledir.

Orhangazi Mahallesi

Orhangazi Mahallesi adı itibariyle tarihi menşei olarak değerlendirilirken, adını Osmanlı Devleti’nin kuruluş dönemi padişahlarından Orhangazi’den almaktadır. Bu yönüyle mahallenin adı kent toponimisine Osmanlı Dönemi’ne dair şahsiyet adlarının ve kentin tarihsel geçmişinin mekâna aktarılması olarak değerlendirilmektedir.

Örtülüpınar Mahallesi

Örtülüpınar Mahallesi; adını eskiden var olan ancak zamanla toponimik önemini yitirmiş bir pınardan almaktadır. Suyu dayalı olarak yerleşim gösteren ve adına da bu kimliği yansıtan kentin en önemli mahallelerinden biridir.

Paşabey ve Yahyabey Mahalleleri

Kentin yerel menşei adlandırmalarından olan Yahyabey ve Paşabey Mahalleleri; ulusal şahsiyetlerden ziyade yörede tanınmış, geçmişinde yaşam sürmüş yerel şahsiyetlerin unvan bakımından adlarıyla anılmaktadır.

Pulur Mahallesi

Yerel halk ile yapılan görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre adını Billur Mahalle Cami’sinden almış olan bu mahalle, çarşının başlangıcı olarak kabul edilebilecek bir konumda yer almaktadır. Kentin sahip olduğu Pulur Höyüğü üzerine inşa edilmiş olan mahalle kentin en eski mahallelerinden biridir.

Selçuklu Mahallesi

Selçuklu Mahallesi, kentte bulunan tarihi menşei bir ada sahiptir. Bu ad, kentin tarihinde yer alan Selçuklu Devleti’nden gelmektedir. Kentin oldukça eski mahallelerinden olan Selçuklu mahallesi, adı itibariyle kentin tarihi geçmişini günümüze taşıyan önemli bir örnektir.

Seyrantepe Mahallesi

Seyrantepe Mahallesi kentin tarihsel geçmişine göre yeni yerleşim alanlarından biridir. Seyrantepe adı coğrafi menşei olarak değerlendirilmekte ve bulunduğu konum ve yapısından doğan bir topoğrafya ifade etmektedir. Kentte topografik olarak mevcut bir yükseltiye sahip alanda bulunmaktadır. Gerçekleştirilen saha araştırmasında kentte modern konut dokuları ve planlı bir gelişmenin olduğu görülmektedir.

Sularbaşı Mahallesi

Sivas kendinde coğrafi menşei adlar kapsamında değerlendirilen Sularbaşı, kentte bulunan Murdar ırmak çevresinde oluşmuş bir mahalledir. Su çevresinde gelişen mahalle olarak ortaya çıkan mahalle konum itibariyle kentte bulunan önemli idari yapılara ve kamu hizmet binalarına yakındır. Tarihsel süreçte gelişen mahalle; çevresinde bulunan su varlıklarının modernleşme ile kapatılmasıyla çevreye dayalı kimliğini kaybetmiş bir mahalledir. Günümüzde adı üzerinden mahallenin coğrafi geçmişi yansıtılmaktadır.

Şekil 4. 8:Sularbaşı Mahallesi Geçmişine Ait Bir Görünüm (Murdar Irmak)

Kaynak: Deniz Karakurt

Şeyh Şamil Mahallesi

Yerel ve dini menşei olarak değerlendirilen Şeyh Şamil Mahallesi adını İslam coğrafyasına ait tarihi bir direnişin temel ismi olan Şeyh Şamil'den almaktadır. Bu adlandırma, kent toponimisi bakımından siyasal ve tarihsel belleğin mekandaki şekillendirici etkisinin önemli bir örneğidir.

Tuzlugöl Mahallesi

Kentin geçmişinde bulunan ancak günümüzde anlamını yitirmiş olan tuzlu su birikintisinden adını alan Tuzlugöl Mahallesi coğrafi menşelidir. Modern kent dokularının hâkim olduğu ve Sivas'ın kuzeyinde gelişim gösteren mahallelerden biridir.

Üçlerbey Mahallesi

Üçlerbey Mahallesi'nde gerçekleştirilen saha araştırmasında yerel halktan elde edilen bilgiler doğrultusunda mahalle adının dini menşeli olduğu tespit edilmiştir. Yerel halkın söylemlerine göre (Berat Gül, Kişisel görüşme, 6 Şubat 2026) Alevi inancında Üçler; “ Allah, Muhammed, Ali” anlamına gelmektedir. Kendi aralarında kâinatın düzeninin sağlayıcıları olarak değerlendirilen “Üçler” kent toponimisine Üçlerbey Mahallesi adı ile dahil edilmiştir. Bu yönüyle, Sivas toponimisinde yer alan dini menşeli adlar kentin dini ve kültürel kimliğini de yansıtmaktadır.

Yeni Mahalle

Yeni Mahalle fiziki olarak yeni yerleşim alanlarından oluşan ve gelişen bir mahalledir. Yeni gelişim göstermesi sonucunda bölge Yeni Mahalle adıyla yerel menşeli kategoride değerlendirilmektedir.

Yenidoğan Mahallesi

Tarihsel bakımdan yeni kurulan ve gelişen mahalle bir dokusuna ithafen adlandırılan Yenidoğan Mahallesi; kentin modernleşme süreçlerinden referansla bu adı almıştır. Bu bağlamda yeni kurulan mahallelere bakıldığında eski mahallelere göre daha modern ve manevi bellekten kentsel belleğe geçişin izlerini taşıdığı anlaşılmaktadır.

Yeşilyurt Mahallesi

Kentin coğrafi menşeli olarak değerlendirilen Yeşilyurt Mahallesi, adını çevresinde bulundurduğu yeşil alanlardan esinlenilerek almıştır. Mahalle kentsel toponimide doğa temelli olarak değerlendirilen adlandırmalar ile mevcut coğrafyanın kent belleğini inşa ettiğinin bir göstergesidir.

Yenişehir Mahallesi

Sivas'ın güneyinde bulunan Yenişehir Mahallesi, yerel halk tarafından geçmişten günümüze “Çayırağzı” adıyla anılmaktadır. Geçmişte kent için önemli olan Murdar ırmak

çevresinde bulunan mahalle adının anlamı itibariyle yerel menşeli olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 4. 9: Yenişehir Mahallesi’ne Ait Bir Görünüm

Yiğitler Mahallesi

Yiğitler Mahallesi, tarihi menşeli olarak değerlendirilmekte ve adını Türk kültürünün değerlerinin simgelendiği “Yiğit” kavramından almaktadır. Tarihi bir şahsın referans alınmasından ziyade, kentin toplumsal belleğinde ve insani duygularında yer alan değerlerin ön plana alındığı bir adlandırma referans alınmıştır.

Yunus Emre Mahallesi

Yunus Emre adı, Türk tasavvuf düşüncesinin temel şahsiyetlerinden ve halk şiirinin en önemli temsilcilerinden olan Yunus Emre’den alınmıştır. Bu ad, kentin dini şahsiyetlere dayalı aynı zamanda kültürel değerlerin öneminin vurgulandığı ve sürekliliğinin sağlandığı önemli bir örnektir.

Yüceyurt Mahallesi

Mahallede yaşayan halk ile gerçekleştirilen görüşmelerde Yüceyurt Mahallesi adının halk dilinde Çavuşbaşı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Mahallenin muhtarı ile yapılan görüşmelerde mahalle adının ilk olarak düzlük arazi niteliğinden dolayı “Kabak Yazısı” olduğu, ardından mahallede bulunan Abadan Cami’sinin adı referans alınarak

“Abadan Mahallesi” adıyla değiştirildiği ifade edilmiştir. Günümüzde Yüceyurt olarak anılan bu mahallenin adı yerel menşeli olarak oluşturulmuştur.

Mevlâna Mahallesi

Kentte adını dini menşeli olarak alan ve İslam’ın en etkili düşünürlerinden olan Mevlâna Celaleddin-i Rumi’den almaktadır. Mevlâna, kent için tarihsel ve dini mirasla ilişkilendirilmiş, tasavvufun yayılması bakımından önemli görülen bir değerdir. Kentin dini şahsiyetlere dayalı toponimlerine önemli bir örnektir.

4.1.2. Caddeler

Bu başlık altında Sivas’ta adı eskiden beri aynı olan, herhangi bir değişikliğe uğramamış kent içi ulaşımının ana aksları olan caddeler kodlanmış ve 9 ana sınıf çerçevesinde ayrıştırılmıştır.

Tablo 4. 4: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Caddeler

Cadde	Adının Menşei	Cadde	Adının Menşei
4 Eylül	Ulusal	Kerim Çavuş	Tarihi
Abdülvahab Gazi	Tarihi	Kumlu Tarla	Coğrafi
Adalet	Yerel	Kurtcebe Noyan	Tarihi
Ağababa	Yerel	Kurtuluş	Ulusal
Ahi Emir	Dini	Mahkeme Çarşısı	Yerel
Ahmet Gazi	Dini	Mehmet Akif Ersoy	Ulusal
Ahmet Turan	Dini	Menderes	Ulusal
Akademisyenler	Yerel	Merakum	Coğrafi
Akdeğirmen	Coğrafi	Merve	Dini
Akşemsettin	Dini	Mevlâna	Dini
Akyokuş	Coğrafi	Mısmılırmak	Coğrafi
Alibaba	Dini	Mimar Sinan	Ulusal
Alsancak	Yerel	Morali Baba	Dini
Altınbaşak	Coğrafi	Muhammed İkbal	Kültürel
Altınoluk	Dini	Mutlu	Yerel
Altıntabak	Yerel	Mum Baba	Dini
Anadolu	Ulusal	Nalbantlarbaşı	Mesleki
Arıburnu	Tarihi	Necip Fazıl Kısakürek	Kültürel
Aşıyan	Kültürel	Niksar	Coğrafi
Atakent	Ulusal	Osman Paşa	Tarihi
Atatürk	Ulusal	Öğretmenler	Mesleki
Aydınlık	Yerel	Ömer Seyfettin	Kültürel
Bağdat	Kültürel	Paşa Bostan	Coğrafi
Bankalar	Coğrafi	Plevne	Tarihi
Baraj Yolu	Coğrafi	Porsuk	Coğrafi
Barbaros	Tarihi	Pulur	Coğrafi
Battal Gazi	Tarihi	Pünzürük	Coğrafi

Tablo 4. 5: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Caddeler (devamı)

Cadde	Adının Menşei	Cadde	Adının Menşei
Bayırbucak	Kültürel	Rahmi Günay	İdari
Bedreddin	Dini	Ruhsati Baba	Dini
Beylik	Tarihi	Sabri Hafız	Dini
Bezirci	Kültürel	Safa	Dini
Cahit Zarifoğlu	Kültürel	Sait Paşa	Tarihi
Celal Bayar	Ulusal	Selimiye	Tarihi
Celal Kayacan	İdari	Seyrantepe	Coğrafi
Cumapazarı	Coğrafi	Sirer	İdari
Çarşıbaşı	Coğrafi	Sivas	Coğrafi
Çiçekli	Coğrafi	Sularbaşı	Coğrafi
Danişmentgazi	Tarihi	Şehit Fehmi Akyüz	Şehit
Dedebalı	Dini	Şehit Hamit Kandur	Şehit
Demirciler	Mesleki	Şehit İsmail Şirin	Şehit
Demiryolu	Coğrafi	Şehit Metin	Şehit
Dikilitaş	Coğrafi	Şehitler	Şehit
Dikimevi	Mesleki	Şemsi Sivası	Dini
Emirpaşa	Tarihi	Şeyh Çoban	Dini
Esentepe	Coğrafi	Şeyh Şamil	Tarihi
Eser	Yerel	Tarhana	Yerel
Farabi	Tarihi	Taşkent	Coğrafi
Fatih	Tarihi	Tek Mezar	Coğrafi
Ferhat Bostan	Yerel	Tekke	Dini
Fetih	Tarihi	Terminal	Coğrafi
Fevzi Çakmak	Ulusal	Toptancılar	Mesleki
Fidanlık	Coğrafi	Ulubathı	Tarihi
Gökmedrese	Dini	Uzungöl	Coğrafi
Gölet	Coğrafi	Vali Muammer Bey	İdari
Gültepe	Coğrafi	Vali Varinli	İdari
Hacı Fevzi Baysoy	Ulusal	Yahya Bey	İdari
Halil Rıfat Paşa	Ulusal	Yahya Kemal Beyatlı	Kültürel
Hikmet Boran	Ulusal	Yavuz Sultan Selim	Tarihi
Hikmet Işık	İdari	Yeditepe	Coğrafi
İhsan Öger	Şehit	Yenidoğan	Coğrafi
İmaret	Yerel	Yenişehir	Coğrafi
İstasyon	Coğrafi	Yiğitler	Yerel
İstiklal	Ulusal	Yolcu	Yerel
Karabağ	Coğrafi	Yumurtatepe	Coğrafi
Kardelen	Coğrafi	Yunus Emre	Dini
Kazancılar	Mesleki	Zafer	Tarihi
Kepenek	Coğrafi	Zübeyde Hanım	Tarihi

Sivas kentinde geçmişten günümüze değişikliğe uğramadan kullanılan çok sayıda cadde adı bulunmaktadır. Bu bakımdan **Tablo 4.4** ve **Tablo 4.5**'te değerlendirilen cadde adlarının menşei; 17'si coğrafi, 12'ser adedi ulusal ve tarihi, 10'u dini, 7'si yerel, 6'sı idari, 4'ü kültürel, 3'ü mesleki ve 1'i şehit adlarına dayalı olarak oluşturulmuştur.

Bu adlarda dikkat çeken en önemli husus, coğrafi menşeli adların üstünlüğüdür. Bu durum, kentte bulunan cadde adlandırmalarının tıpkı mahalle adlandırmalarında olduğu gibi fiziki çevreye dayalı bir anlam taşıdığını göstermektedir. Bununla birlikte en yüksek kategorilerden biri tarihi menşeli caddelerdir. Burada dikkati çeken cadde adlarının kentin tarihsel geçmişinden gelen referanslar barındırmasıdır. Örneğin Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün adı kentin ana aksına (Atatürk Caddesi) verilmiştir. Söz konusu cadde Demircilerardı, Eskikale, Paşabey, Pulur, Sularbaşı ve Çarşıbaşı mahallelerini aşarak oldukça uzun bir mesafe kat eden kentin en önemli alanlarından biridir. Diğer bir tarihi olaydan adını alan ana aks ise 4 Eylül Caddesi'dir. 1981 yılında bu adı alan cadde Altıntabak, Dört Eylül ve İstiklal mahallelerini kat ederek geçer. Atatürk Anadolu'nun en güvenilir yeri olarak nitelendirdiği Sivas'ta milli mücadelenin önemli adımlarından birini atarak 4 Eylül 1919 tarihinde Sivas Kongre'sini gerçekleştirmiştir. Millî Mücadele'nin mihenk taşı olan Sivas Kongresi ile manda ve himaye reddedilerek, Cumhuriyetin temelleri atılmıştır. Kentte birden fazla caddede Atatürk ve 4 Eylül adının kullanılması yakın tarihin izdüşümü olarak değerlendirilmektedir (Kuzucu, 2006).

Sivas'ın toponimisine yansıyan tarihi menşeli adlar kuşkusuz kent kimliğinin en önemli göstergeleridir. Örneğin Fevzi Çakmak Caddesi adını Kurtuluş Savaşı'nın komuta heyetinden, Atatürk'ün silah arkadaşı, İlk Milli Savunma Bakanı, Türkiye'nin Mustafa Kemal Atatürk'ten sonraki son mareşali, ilk Genel Kurmay Başkanı ve daha birçok almaktadır (Acar, 2002). Bu adın uzun yıllardır yer adlarında kullanılması kent toponimisi için oldukça değerlidir. 1981'den beri geçmişin izlerini günümüze taşıyan cadde Gökmedrese ve Kaleardı mahalleleri boyunca uzanmaktadır. Benzer biçimde Türkiye'nin 3. Cumhurbaşkanı, Demokrat Parti Kurucusu Celal Bayar'ın adı Demircilerardı mahallesindeki bir caddeye verilmiştir. Yine milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un adı Akdeğirmen, Alibaba, Gökçebostan ve Seyrantepe mahallelerini kat eden ana akslardan birine (Mehmet Akif Ersoy Caddesi) verilmiştir. Benzer bir durum milli mücadele kahramanlarından Halil Rıfat Paşa için geçerlidir. Nitekim Altıntabak, Ece, Halil Rıfatpaşa, Kadı Burhanettin, Çiçekli ve Örtülü pınar mahallelerinin içinden geçen Halil Rıfat Paşa caddesi ulusal kimliğinin yanı sıra Sivas valiliği yapmış olması münasebetiyle yerel bakımdan da Sivas ile özdeşleşmiş bir şahsiyettir. Benzer menşeli olarak

adlandırılan caddelerden Fahreddin Paşa Caddesi, Hikmet Boran Caddesi, Menderes Caddesi gibi örnekler de bulunmaktadır.

Şekil 4.10: Kentte Bulunan Cadde Adlandırmalarına Dair Örnekler

Kentte adları tarihsel ve dini menşei anlam taşıyan caddelerden içerisinde ‘Baba’ sözcüğü geçen yerler ve mekanlar dikkat çekmektedir. Bu adlandırma, kentin Alevi Bektaşî kültürüyle yakından ilişkilidir. Ali Baba Sivas’ın manevi dünyasını inşa eden bir Türkmen babası (dervişi) olarak kabul edilmektedir. Alibaba Caddesi; Bahtiyarbostan, Gökçebostan, İnönü ve Alibaba mahallelerinden geçen önemli bir ulaşım güzergahıdır. Benzer biçimde Alevi Bektaşî erenlerinden olan Mum Baba ve Ruhsati Baba adları da cadde adlarına yansımıştır. Kuşkusuz bu durum kentte farklı inançlara olan hoşgörünün, birlik ve beraberliğin temel göstergelerindendir.

Şekil 4.11: Kentte Bulunan Cadde Adlandırmalarına Dair Örnekler

Kentin eskiden beri değişmeden kullanılan cadde adlarında coğrafi faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Esentepe, Dikilitaş, Yumurtatepe, Sularbaşı, Karabağ, Merakum vb. bunlardan bazılarıdır. Bu adların bir kısmı kentin topoğrafyasıyla, konumuyla ve doğal çevre özellikleriyle ilgilidir. Örneğin; Esentepe kentin ortalama yükseltisinde kıyasla nispeten daha yüksek dağ yamacına kurulmuş bir semttir. Nispeten yüksekte bulunmasından kaynaklanan esintili durumu mahallenin ve caddenin Esentepe adıyla adlandırılmasına neden olmuştur. Esentepe caddesinin İstiklal, Esenyurt, Karşıyaka ve Esentepe mahallelerinde de adı geçmektedir. Bununla birlikte uzak coğrafyalarla olan duygusal bağları nedeniyle kentin caddelerine verilmiş yer adları da mevcuttur. Bunlar; Merakum, Karabağ, Niksar, Yeditepe gibidir. Bu adlandırmalar kent toponimisinin geçmişten günümüze şekillenmesinde ve çeşitlenmesinde etkili olmuştur.

4.1.3. Sokaklar

Sokak; kent, kasaba ve köy gibi devamlı yerleşmelerin alt yerleşim ünitesi olarak görülmektedir. Sosyolojik, ekonomik ve demografik nitelikler bakımından kendi içerisinde nispeten daha homojen bir yapıya sahip olan sokaklar bu özelliğini adlarına da yansıtır. Nitekim sokak adları çoğunlukla o sokakla doğrudan veya dolaylı ilişkili olarak oluşur ve genellikle yerel menşelidir. Bu durum büyük ölçüde tarihi Sivas kentinin

sokaklarında da görülmektedir. Bu bakımdan kentin eskiden beri değişmeyen sokak adları menşei bakımından 9 ayrı sınıfta değerlendirilmiştir.

Tablo 4. 6: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Sokaklar

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Yahya Yerlikaya	Yerel	Güvercin	Zoolojik
Acemler	Coğrafi	Hacı Avni Bey	Yerel
Afyon	Coğrafi	Hafız Hami	Dini
Ağca Bölge	Coğrafi	Hakkı Hafız	Dini
Ali Ağa Camisi	Dini	Hasanlı	Coğrafi
Arap Evliyası	Dini	Haydarlı	Coğrafi
Arif Efendi	Tarihi	Hayrat	Muhtelif
Atölye Camii	Dini	Hekim	Muhtelif
Aziz Baba	Dini	Hekim Pınar	Coğrafi
Bağdatın Kadir	Dini	Hersek	Coğrafi
Bahçe	Coğrafi	Hızır	Dini
Başak	Muhtelif	Hilal	Kültürel
Bedrettin Doğruyol	Dini	Hoca İmam	Dini
Belediye	Coğrafi	Huzur	Muhtelif
Beştepe	Coğrafi	Huzur Park	Coğrafi
Beyazlar	Muhtelif	Kahiroğulları	Yerel
Billur	Muhtelif	Kaleardı	Coğrafi
Bostan	Coğrafi	Kale Parkı	Coğrafi
Bulut	Muhtelif	Kale Yolu	Coğrafi
Bülbüller	Coğrafi	Kanarya	Zoolojik
Ulu Camii	Dini	Kaniye	Tarihi
Cevher	Muhtelif	Karakol	Muhtelif
Demir Kapı	Muhtelif	Karanfil	Muhtelif
Derya	Muhtelif	Kayırcık	Muhtelif
Dostlar	Muhtelif	Kelkit	Coğrafi
Elçi	Muhtelif	Kılıçarslan	Tarihi
Emek	Muhtelif	Kırklar Pınar	Coğrafi
Emniyet	Coğrafi	Kırlangıç	Zoolojik
Esen	Coğrafi	Kızılay	Ulusal
Esnaflar	Mesleki	Kumru	Zoolojik
Etembey	Yerel	Kunduracılar	Mesleki
Garipler	Muhtelif	Kutlu	Muhtelif
Gazi	Muhtelif	Küçük Kazancılar	Mesleki
Gazneli	Tarihi	Kümbet	Dini
Gezgin	Yerel	Kütüklü	Coğrafi
Gökçe	Muhtelif	Lale	Muhtelif
Gönül	Muhtelif	Madımak	Muhtelif
Güçük Minare	Dini	Medrese	Dini
Gülaç	Muhtelif	Mehmet Akyol	Yerel
Güneşli	Coğrafi	Mehmetçik	Kültürel

Tablo 4.6’ya göre kentte bulunan yaklaşık 80 sokağın menşei bakımından sınıflaması yapılmıştır. Buna göre Sivas’ta geçmişten günümüze adı değişmeden gelen sokak adları arasında; muhtelif, tarihi, coğrafi ve dini menşei adlar çoğunluktadır.

Eskiden beri aynı isme sahip sokaklardan 24'ü muhtelif, 22'si coğrafi, 14'ü dini, 5'1 yerel, 3'ü mesleki, 4'ü tarihi, 4'ü zoolojik, 2'si kültürel ve 1'i ulusal menşei olarak nitelendirilmektedir.

Tablo 4.6'ya göre en yoğun kategorinin muhtelif menşei adlandırmalarda olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda 24 adet sokağın muhtelif olarak değerlendirildiği ve farklı farklı anlamlar içeren adlandırmalara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Nitekim kentteki sokaklardan Başak, Beyazlar, Billur, Gökçe, Gönül vb. adlar bulunduğu bölgeye özgü anlamlar içermekte ve bu adlar kent toponimisini çeşitlendirmektedir.

Muhtelif adları takip eden bir diğer kategori ise 22 adet sokak ile coğrafi menşei adlardır. Kentte eskiden beri değişmeden kullanılan bazı sokak adları, coğrafi çevre ile yakından ilişkilidir. Ağca Bölge, Bahçe, Bostan, Kütüklü, Güneşli ve Esen gibi adlandırılan sokaklar kentin doğal çevresi ve yapısı ile ilişkilendirilmektedir. Bunlardan biri 'Kaleardı Sokağı'dır. Sokak, Sivas Kalesi'nin hemen arkasında, Gökmedrese Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Benzer biçimde 'Kale Yolu Sokağı' da adını Sivas Kalesi yakınında olmasından kaynağını almakta ve halen önemini korumaktadır. Benzer biçimde coğrafi menşeli olarak değerlendirilen; Acemler, Afyon, Kelkit, Hersek, Hasanlı, Haydarlı gibi sokak adları kentin çevresiyle ve farklı bölgeleriyle kurduğu ilişkilerden doğmaktadır. Bu gibi adlar, göçler, ticari iş birlikleri ya da komşuluk bağlarıyla ilişkilendirilebilmektedir. Son olarak coğrafi menşei sokak adlarında Hekim Pınar ve Kırklar Pınar gibi ifadeler görülmektedir. Bu gibi adlandırmalar kentin geçmişinden gelen ve mevcut coğrafi unsurlarla ilişkileri ile ortaya çıkan adlandırmalardır.

Bir diğer kategori de tarihi menşei sokak adları üzerinedir. Arif Efendi, Gazneli ve Kılıçarslan sokaklarının Sivas Kenti'nin köklü tarihinden doğduğu aşıkardır. Nitekim Kılıçarslan sokağı; Selçuklu tarihinden doğan bir adlandırmadır ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin kentteki siyasi gücünün yansımalarını temsil etmektedir. Gazneli sokağı; Türk İslam Devleti'nden gelen tarihsel bir referanstır. Son olarak Arif Efendi sokağında ise; Osmanlı döneminden gelen ve yerel aydın sınıfına temsiliyet gösteren şahsiyetin adı referans alınmıştır. Bu adlandırmalar kentin tarihsel kimliğini belirli semboller çerçevesinde günümüzde taşımaktadır (Türk Maarif Ansiklopedisi, 2025).

Tablo 4.6'ya göre eskiden beri aynı adı kullanan sokakların dini menşei kategoride 14 adın bulunduğu görülmektedir. Nitekim bu adlardan olan Aliğa Camisi Sokağı sahada bulunan dini yapılarla ilişkili olarak adlandırılmıştır. Yine 'Ulu Cami Sokağı' Cami'i Kebir Mahallesi'nin sokaklarından biri olup, adını mahallede bulunan camiden almıştır. Benzer bir biçimde 'Vişneli Cami Sokağı'nın adı da sokaktaki Vişneli Cami'den gelmektedir. Kentte 'Baba' adı caddelerde olduğu gibi sokaklara da verilmiştir. Örneğin Aziz Baba, aslen Erzincanlı bir evliya olup, Sivas'ta yaşayan ve türbesi bulunan bu zatın adı kentteki bir sokağa verilmiştir. Bu gibi adlandırmalar dini menşei olup kent toponimisi tarihsel geçmişi bakımından değerlidir. Arap Evliyası, Hızır ve Kırklar, Bedrettin Doğruyol gibi isimlendirmeler ise, halkın dini düşünceleri ve inanışları çerçevesinde gelişmiştir. Bu gibi adlar o yere özgü inanç pratiklerinden ve sözlü kültür ilişkilerinden doğmaktadır.

Tablo 4.6'daki bir diğer kategori ise yerel menşei olarak adlandırılan sokaklardır. 6 adet olarak listelenen bu yerel kategori; daha çok Sivas kentinde bulunan, tanınan ve bilinen kişi ve aile adlarına dayanmaktadır. Nitekim Kahiroğulları sokağı kentin geçmişinde varlığını sürdürmüş bir aileden referans alınmıştır. Benzer biçimde Etembey gibi unvan içeren sokak adı da bu kategoride değerlendirmektedir. Yardımsever Albay Ethem Tanrıverdi tarafından yapılan park ile çevresindeki sokağa verilen bu adlandırma kent toplumunun yerel şahıslara saygınlığından doğmaktadır. Benzer biçimde Gezgin Sokağı da adını kent çevresinde tanınan şahsiyetlerden referans almıştır. Hacı Avni Bey, Mehmet Akyol ve Yahya Yerlikaya sokakları da kentin yerel şahsiyetlerinden referans alınan yerel menşei adlara sahiptir.

Diğer kategorilerden mesleki menşei sokaklar ise 3 adettir. 'Kunduracılar sokağı' kentte geçmişten bugüne ayakkabı işiyle uğraşanların bir arada toplandığı işyerlerinden esinlenerek verilen mesleki menşei bir adlandırmadır. Kentin Paşabey Mahallesi sınırlarında bulunan 'Kunduracılar sokağı' adı, 1993 yılından bu yana değişime uğramamıştır. Benzer biçimde Esnaflar, Küçük Kazancılar sokakları da belirli mesleklerin yoğun olarak bulunduğu merkezleri ifade ederek gelişmiştir.

Son olarak kentte bulunan Güvercin, Bülbüller, Kırlangıç ve Kumru sokakları zoolojik menşelidir ve doğaya dayalı olarak daha çok günümüzün modern adlandırmalarından meydana gelmektedir. Hilal ve Mehmetçik gibi kültürel menşei adlar

kentin toplumsal değerlerinden doğmuştur. Kızılay adı ise daha çok ulusal kimliği temsil eden bir örnektir ve bu adlar kent toponimisinin farklı bağlamlar çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir.

4.1.4 Diğer Yerler ve Mekanlar

Bu başlık altında Sivas'ta mahalle, cadde ve sokaklar dışında adı eskiden beri değişime uğramadan günümüze taşınan kent kimliği ve mimarisi bakımından önem taşıyan bazı binalar ve tesisler üzerinde durulmuştur. Nitekim bu yerler kent sınırları kapsamında bulunan ve kent toponimisinin şekillenmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu yerler ve mekanlar kentin sahip olduğu en önemli ulaşım akslarını ve kentin tarihi simgelerini temsil ederek kent kimliğini toponimiye yansıtmaktadır. bu yerler ve mekanlar 5 ayrı kategoride adının menşei bakımından değerlendirilmiştir.

Tablo 4. 7: Eskiden Beri Adı Aynı Olan Diğer Yerler ve Mekanlar

Diğ. Yerler ve Mekanlar	Adının Menşei	Diğ. Yerler ve Mekanlar	Adının Menşei
Abdülvahabi Gazi Türbesi	Dini	Kale Cami	Dini
Atatürk ve Kongre Müzesi	Ulusal	İnönü Bulvarı	Tarihi
Behram Paşa Hanı	Tarihi	Kazım Karabekir Bulvarı	Ulusal
Buruciye Medresesi	Dini	Muhsin Yazıcıoğlu Bulvarı	Ulusal
Cumhuriyet Meydanı	Tarihi	Şifaiye Medresesi	Tarihi
Gök Medrese	Dini	Taşhan	Tarihi
Hayri Sığırcı Bulvarı	Yerel	Turgut Özal Bulvarı	Ulusal
Hükümet Meydanı	Tarihi	Ulu Cami	Tarihi
İnönü Bulvarı	Tarihi	Ethem Bey Parkı	Yerel
Oğuzlar Parkı	Tarihi	Esentepe Parkı	Coğrafi
Gaziosmanpaşa Parkı	Tarihi		

Tablo 4.7'ye göre, kentin kimliğini ve mimarisini birinci derecede temsil eden mekanlar tarihi ve ulusal ağırlıklıdır. Nitekim 10 tarihi, 4 ulusal, 4 dini, 2 yerel ve 1 coğrafi menşei adlandırmaların görüldüğü diğer yerler ve mekanlar belirlenmiştir. Kentin sahip olduğu tarihsel gücü ve ulusal şahıslarının yoğunluğu cadde ve sokak adlarından anlaşıldığı gibi bu durum yer ve mekân adlandırmalarına da yansımıştır.

Şekil 4. 12: Sivas İnönü Bulvarı'na Ait Bir Görünüm

4.2. Yeni Adlandırılan Yerler ve Mekanlar

Araştırma problemi kapsamında kentin büyümesine ve gelişmesine paralel olarak son yıllarda ortaya çıkan yeni yerler ve mekanların adlarını incelemek yararlı olacaktır. Bu başlık altında ana hatlarıyla 2000 yılı sonrasında ortaya çıkan veya yeni kurulan mahalle, sokak, cadde vb. yer ve mekanlara verilen adlar üzerinde durulacaktır.

4.2.1. Mahalleler

Sivas kentinin büyüme ve gelişme sürecinde yeni yerler ve mekanların ortaya çıkması oldukça doğaldır. Nitekim bunların başında son 25 yıl değerlendirildiğinde kentin genişlemesiyle birlikte son yıllarda yeni kurulduğu tespit edilen Meraküm Mahallesi gelmektedir. Bu mahalle adını çevresindeki mera (otlak) ve kumlu arazi özelliğinden almaktadır. Meraküm Mahallesi kentte oluşan en yeni mahalle olup adının menşei itibariyle coğrafi menşei olarak değerlendirilmektedir. Bu mahalle ile kentte bulunan mahalle sayısı 65'e yükselmiştir. Burada dikkat çeken kentin mevcut yüzölçümünün büyüklüğünün bir avantajı olarak genişleme alanının varlığı mümkün iken son yıllarda yalnızca bir mahallenin kurulmuş olmasıdır. Kentte mevcutta bulunan mahalleler elbette gelişmekte ve genişlemektedir ancak yeni kurulan mahallelerin az oluşu, kentin büyümesinin nispeten sınırlı kaldığının göstergesidir.

4.2.2. Caddeler

Kente 2000 yılından sonra açılan, genişletilen veya bölünme sonucu yeni ortaya çıkan çok sayıda cadde bulunmaktadır. Buradaki başlıca caddeler; Fuzuli, Şah, Güven, Milli Müdafaa, Millî Mücadele, İradeyi Milliye ve Hayri Sığırcı caddeleridir. Ve bu caddeler Meraküm Mahallesi'nin oluşumuyla ortaya çıkmıştır. Bunlarından dışında kentin gelişimiyle ortaya çıkan caddeleri menşeleri bakımından değerlendirmek çalışmanın kapsamı gereği önemlidir. Burada menşei bakımından değerlendirilen yeni adlandırılmış caddeler için 9 ayrı toponimik sınıf ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. 8: Yeni Adlandırılan Caddeler (2000 Yılı Sonrası)

Cadde	Adının Menşei	Cadde	Adının Menşei
Adalet	Muhtelif	Keykavus	Tarihi
Ahmet Gazi	Dini	Kızılırmak	Coğrafi
Ahmet Turan	Dini	Küçük Sanayi	Ekonomik
Akademisyenler	Muhtelif	Lokman Hekim	Dini
Akyokuş	Coğrafi	Mahmut Özdemir	Yerel
Alsancak	Coğrafi	Mecnun Otyakmaz	Yerel
Altın Başak	Muhtelif	Melikgazi	Tarihi
Altınoluk	Dini	Mengücekgazi	Tarihi
Anadolu	Coğrafi	Menzil	Coğrafi
Arıburnu	Tarihi	Millî Mücadele	Ulusal
Aşıyan	Kültürel	Misakı Milli	Ulusal
Ayyıldız	Muhtelif	Milli Müdafaa	Tarihi
Bahçelievler	Coğrafi	Necmettin Erbakan	Ulusal
Barajyolu	Coğrafi	Nuri Demirağ	Yerel
Başkent	Muhtelif	Kâtip Çelebi	Tarihi
Bayırbucak	Tarihi	Özgürlük	Muhtelif
Bayrak	Ulusal	Paşapınarı	Coğrafi
Beylik	Tarihi	Pilot Kaya İstektepe	Şehit
Bilge Kağan	Tarihi	Seheryeli	Coğrafi
Boğaz Köprüsü	Coğrafi	Sıhhiye	Coğrafi
Cennet	Muhtelif	Sivasspor	Yerel
Çağatay	Tarihi	Sultan Mehmet	Tarihi
Çanakkale	Coğrafi	Sultan Murat	Tarihi
Çavuşbaşı	Coğrafi	Sultan Şehir	Tarihi
Çayırdağı	Coğrafi	Süleymaniye	Tarihi
Doğukent	Coğrafi	Şafak	Muhtelif
Dr. Rahmi Karahasanoğlu	Yerel	Şehit Ahmet Eyce	Şehit
Ergun Göze	Kültürel	Şehit Akgün Sezginer	Şehit
Erhan Üstündağ	Yerel	Şehit Bahaddin Erturhan	Şehit
Ertuğrul Gazi	Tarihi	Şehit Kenan Ardic	Şehit
Erva	Muhtelif	Şehit Melih Çimen	Şehit
Eşref Bitlis	Şehit	Şehit Osman Yurt	Şehit
Fabrika	Ekonomik	Şehit Ömer Halisdemir	Şehit
Fadlum	Coğrafi	Şehit Soner Müşteri	Şehit

Tablo 4. 9: Yeni Adlandırılan Caddeler (2000 Yılı Sonrası)(devamı)

Cadde	Adının Menşei	Cadde	Adının Menşei
Fahreddin Paşa	Tarihi	Şeyh Edebalı	Dini
Fuzuli	Kültürel	Şifa	Muhtelif
Gelibolu	Tarihi	Taptuk Emre	Dini
Göktürk	Tarihi	Tuna	Coğrafi
Gündoğdu	Tarihi	Tuzlugöl	Coğrafi
Güven	Muhtelif	Ufuk	Muhtelif
Hamza Yerlikaya	Ulusal	Ulus	Ulusal
Hıdırağa	Yerel	Uzuntepe	Coğrafi
Höyük	Coğrafi	Üçyıldız	Coğrafi
İller	Coğrafi	Vatan	Ulusal
İpekyolu	Tarihi	Villa Kent	Coğrafi
İradei Milliye	Tarihi	Yahya Çavuş	Tarihi
İsmail Güneş	Şehit	Yeşilay	Ulusal
İşhan	Ekonomik	Yeşilyurt	Coğrafi
Karaağaç	Coğrafi	Yüksel Yancı	Yerel
Kardeşler	Yerel	Zehravi	Tarihi

Tablo 4.8 ve **Tablo 4.9**'da elde edilen sonuçlara göre 2000 yılı sonrasında adlandırılan caddeler genel olarak coğrafi ve tarihi menşelidir. Nitekim tabloya göre; 22 coğrafi, 21 tarihi, 13 muhtelif, 9 ulusal, 9 yerel, 9 şehit, 6 dini, 3 ekonomik ve 3 kültürel menşeli adlandırmalar ortaya çıkmıştır. Bu adlandırmalara göre kentte yeni adlandırılan caddelerde coğrafi ve tarihi kökenli adlar açık ara öndedir. Bu da kent toponimisinin coğrafi ve tarihi referanslar aracılığıyla şekillendiğini ortaya çıkarmaktadır. Nitekim kentte Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinden referans alınarak oluşturulan adlandırmalar oldukça yaygındır. Gelibolu, İradeyi Milliye, Yahya çavuş, Sultan Murat, Sultan Mehmet, Melikgazi, Mengücekgazi vb. cadde adlandırmaları tarihsel referanslara aittir ve kentin geçmişine referans olmaktadır. Coğrafi menşeli olarak da Höyük, Tuzlugöl, Tuna, Uzuntepe vb. gibi adlandırmalar bulunmaktadır. Bu adlar kentin coğrafi özelliklerinden doğan referanslardan oluşmuştur.

Kentte yeni adlandırılan caddeler için özellikle ana ulaşım akslarında referans olarak kullanılan ulusal şahıs ve şehit adlandırmaları dikkat çekmektedir. Bu adlar kentin toplumsal birliğine ve ulusal hafızasına gösterdiği önemden meydana gelmiştir. Genel olarak bu dağılım Sivas kentinde yeni oluşturulan caddelerin, Sivas kent toponimisini; tarihi, mekânsal ve ulusal, yerel, şehit adlarının referans alınmasıyla şekillendirdiğini ortaya koymaktadır.

4.2.3. Sokaklar

Sivas'ta 2000 yılı ve sonrasında kentsel gelişime bağlı olarak ortaya çıkan yeni sokaklar da bulunmaktadır. Bu sokaklar kentin güncel toponimisi bakımından önemli göstergeler barındırmaktadır. Bu kapsamda çalışma için yeni adlandırılan sokakların incelenmesi faydalı olacaktır. Son 25 yıl ile sınırlandırılarak elde edilen veri kaynaklarını menşei bakımından 12 ayrı toponimik sınıfta değerlendirilmiştir.

Tablo 4. 10: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası)

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Açelya	Floristik	Kosova	Coğrafi
Akasya	Floristik	Koza	Floristik
Akçay	Floristik	Kökner	Floristik
Akgül	Floristik	Kökner	Floristik
Akım	Coğrafi	Köprü	Coğrafi
Alaybey	Kültürel	Köy Ağası	Yerel
Alacalı	Coğrafi	Kule Evler	Yerel
Aleyna	Muhtelif	Kurbani	Yerel
Alıç	Floristik	Kuruçay	Coğrafi
Alın Teri	Muhtelif	Küçük	Muhtelif
Alize	Yerel	Ladin	Floristik
Ana Yol	Coğrafi	Lalezar	Floristik
Anıl	Muhtelif	Leylak	Muhtelif
Anıt	Yerel	Lise	Muhtelif
Aralık	Muhtelif	Lodos	Yerel
Arda	Muhtelif	Lojmanlar	Coğrafi
Asırlık	Yerel	M.Emin Ağa	Dini
Aslı	Muhtelif	Makas	Muhtelif
Asmalı	Floristik	Maket	Muhtelif
Aşık Yunus	Dini	Manolya	Floristik
Atacan	Muhtelif	Mehmet Emin	Muhtelif
Atakan	Muhtelif	Meltem	Coğrafi
Avlu	Coğrafi	Mert	Muhtelif
Avşar	Kültürel	Meşe	Floristik
Ay	Coğrafi	Metanet	Muhtelif
Ay Işığı	Coğrafi	Mevlevi	Dini
Ayazlı	Coğrafi	Mevsim	Coğrafi
Aycan	Muhtelif	Mezbaha	Ekonomik
Ayça	Muhtelif	Mısra	Muhtelif
Azeri	Kültürel	Mine	Muhtelif
Azim	Muhtelif	Mostar	Coğrafi
Bade	Muhtelif	Mucur	Coğrafi
Badem	Floristik	Muhtar Mehmet Yıldız	Yerel
Bağcı	Mesleki	Mukaddes	Muhtelif
Bahadır	Muhtelif	Muslular	Coğrafi
Bahar	Muhtelif	Nadide	Muhtelif
Balcı	Mesleki	Narin	Muhtelif

Tablo 4. 11: Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Balözü	Ekonomik	Nazlı	Muhtelif
Barış	Muhtelif	Nehir	Coğrafi
Başar	Muhtelif	Neşe	Muhtelif
Başarı	Muhtelif	Nezih	Muhtelif
Başmimar	Mesleki	Nilüfer	Floristik
Berceste	Kültürel	Nisa	Muhtelif
Bereket	Ekonomik	Nuri Demirağ Caddesi	Yerel
Beyazgül	Floristik	Nurullah Çakır	Şehit
Beyazıt	Tarihi	Ocak	Kültürel
Bilge	Muhtelif	Onur	Muhtelif
Bilgin	Muhtelif	Orkide	Floristik
Binnur	Muhtelif	Ortanca	Floristik
Bitki	Floristik	Otopark	Coğrafi
Buğday	Floristik	Ozan	Kültürel
Buğday Pazarı	Ekonomik	Ozanlar	Kültürel
Burç	Muhtelif	Ömer Şan	Yerel
Burçak	Floristik	Ömür	Muhtelif
Can	Muhtelif	Övgü	Muhtelif
Canan	Muhtelif	Özde	Muhtelif
Canlar	Muhtelif	Özen	Muhtelif
Cansu	Muhtelif	Palmiye	Floristik
Cemre	Coğrafi	Pelit	Floristik
Cevahir	Ekonomik	Petek	Ekonomik
Ceyhan	Coğrafi	Pınar	Coğrafi
Ceylan	Zoolojik	Pırlıltı	Muhtelif
Civan	Muhtelif	Pırlanta	Ekonomik
Coşku	Muhtelif	Poyraz	Coğrafi
Cum. Üni. Yerleşk.	Coğrafi	Raylı	Coğrafi
Çağlayan Yolu	Coğrafi	Rehber	Kültürel
Çakıl	Coğrafi	Revak	Kültürel
Çakır	Muhtelif	Reyhan	Floristik
Çamlık	Floristik	Rıza Çalimbay	Yerel
Çardak	Coğrafi	Rüya	Muhtelif
Çarşı	Ekonomik	Rüzgâr	Coğrafi
Çavuşlar	Yerel	Safahat	Kültürel
Çayır	Floristik	Safir	Ekonomik
Çedene	Floristik	Sahra	Coğrafi
Çevre	Coğrafi	Sahur	Dini
Çınar	Floristik	Salkım	Floristik
Çırak	Ekonomik	Samyeli	Coğrafi
Çiçek	Floristik	Sardunya	Floristik
Çifte Minare	Tarihi	Sarıönder	Yerel
Çiğdem	Floristik	Sarmaşık	Floristik
Çimen	Floristik	Sarp	Coğrafi
Çimentepe	Coğrafi	Saygı	Kültürel
Çise	Coğrafi	Sebat	Muhtelif
Dahi	Muhtelif	Sedir	Floristik

Tablo 4. 12:Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Dalgıç	Mesleki	Sefa	Dini
Dede Korkut	Ulusal	Sefil Selimi	Yerel
Defne	Floristik	Selen	Muhtelif
Dereboyu	Coğrafi	Selvi	Floristik
Derman	Muhtelif	Selvili	Floristik
Dervişler	Dini	Serap	Muhtelif
Desen	Kültürel	Sergi	Muhtelif
Deva	Muhtelif	Servet	Ekonomik
Deyiş	Kültürel	Seten	Ekonomik
Dilara	Muhtelif	Sevinç	Muhtelif
Dilek	Muhtelif	Sevtap	Muhtelif
Diğer	Muhtelif	Seyhan	Coğrafi
Doğa	Coğrafi	Seyit Onbaşı	Tarihi
Dolunay	Coğrafi	Sırma	Kültürel
Doruk	Coğrafi	Simge	Muhtelif
Duman	Coğrafi	Söğüt	Floristik
Duru	Muhtelif	Söğütdalı	Floristik
Ebrar	Muhtelif	Sultan	Tarihi
Ecdat	Kültürel	Suna	Zoolojik
Edalı	Muhtelif	Sümbül	Floristik
Efe	Muhtelif	Şahin	Zoolojik
Efsane	Muhtelif	Şamdan	Ekonomik
Ela	Muhtelif	Şehit Abdulkadir Koç	Şehit
Elif	Muhtelif	Şehit Âdem Koç	Şehit
Elmas	Ekonomik	Şehit Ahmet Bayır	Şehit
Elvan	Muhtelif	Şehit Akif Çiftçi	Şehit
Emanet	Dini	Şehit Ali Şener	Şehit
Emin	Muhtelif	Şehit Baki Kaya	Şehit
Emir	Muhtelif	Şehit Bedrettin Erbil	Şehit
Erdemli	Muhtelif	Şehit Celal Karabulut	Şehit
Eski Garajlar	Coğrafi	Şehit Cengiz Çil	Şehit
Eski Mezar	Coğrafi	Şehit Cüneyt Erkan	Şehit
Evin	Muhtelif	Şehit Ebubekir Ekinci	Şehit
Eyvan	Kültürel	Şehit Engin Bıyık	Şehit
Ezel	Muhtelif	Şehit Ercan Pınar	Şehit
Fahreddin Paşa	Ulusal	Şehit Erdal Bulak	Şehit
Ferhat	Muhtelif	Şehit Faik Aktaş	Şehit
Ferman	Muhtelif	Şehit Faruk Aydoğdu	Şehit
Feyza	Muhtelif	Şehit Fevzi Delibaş	Şehit
Feza	Coğrafi	Şehit Fuat Topal	Şehit
Fidan	Floristik	Şehit H.İbrahim Koçyiğit	Şehit
Fikir	Muhtelif	Şehit Hacı Avcı	Şehit
Firuze	Muhtelif	Şehit Harun Deveci	Şehit
Geçit	Coğrafi	Şehit Hasan Çakır	Şehit
Gelincik	Zoolojik	Şehit Hikmet Duman	Şehit
Gelişim	Muhtelif	Şehit İhsan Bahçivan	Şehit

Tablo 4. 13:Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Göksu	Coğrafi	Şehit İskender Boyraz	Şehit
Gözüpek	Kültürel	Şehit İsmet Aksöz	Şehit
Gül	Floristik	Şehit Mansur Artuç	Şehit
Gülbahar	Floristik	Şehit Meftuni Duman	Şehit
Gülbahçe	Floristik	Şehit Muammer Şafak	Şehit
Gülendam	Floristik	Şehit Muhammed Demir	Şehit
Gülseren	Floristik	Şehit Murat Doğan	Şehit
Gülsever	Floristik	Şehit Münir Murat Ertekin	Şehit
Gülsüm	Floristik	Şehit Necmi Gültepe	Şehit
Gümölcine	Coğrafi	Şehit Nusret Kaya	Şehit
Gümüşdere	Coğrafi	Şehit Ömer Daştan	Şehit
Güney	Coğrafi	Şehit Sacettin Aktaş	Şehit
Gürpınar	Coğrafi	Şehit Sefer Kanal	Şehit
Gürün	Coğrafi	Şehit Selami Çaylak	Şehit
Güzgülü	Floristik	Şehit Ümit Erdoğan	Şehit
Güzide	Muhtelif	Şehit Ümit Meral	Şehit
H. İbrahim Kavak	Yerel	Şehit Yılmaz Demir	Şehit
Hacı Bektaş Veli	Dini	Şehit Yunus Karataş	Şehit
Hacılar	Yerel	Şehit Zeynel Dörtüol	Şehit
Hal	Ekonomik	Şehzade	Tarihi
Halis Bey	Yerel	Şelale	Coğrafi
Hanımeli	Floristik	Şenlik	Muhtelif
Harman	Ekonomik	Şirin	Muhtelif
Hasret	Muhtelif	Şükür	Dini
Hatıra	Muhtelif	Taşhan	Coğrafi
Hatip	Kültürel	Tatlıpınar	Coğrafi
Hazal	Muhtelif	Tekin	Muhtelif
Hazan	Kültürel	Tekkeönü	Dini
Hızmalı	Kültürel	Tenha	Coğrafi
Hicran	Kültürel	Tomurcuk	Floristik
Hidayet	Dini	Toprak	Coğrafi
Huzurlu	Muhtelif	Trafo	Muhtelif
Hüma Hatun	Tarihi	Trakya	Coğrafi
Hünkâr	Tarihi	Turna	Zoolojik
Ihlamur	Floristik	Tutku	Muhtelif
Irmak	Coğrafi	Türkoğlu	Yerel
Işık	Coğrafi	Uğur	Muhtelif
Işıklı	Coğrafi	Ulucami Park	Dini
Işıl	Muhtelif	Usta	Mesleki
İkram	Kültürel	Ustabası	Mesleki
İlham	Dini	Uzunoluk	Coğrafi
İlke	Muhtelif	Ülkü	Kültürel
İmren	Muhtelif	Ünlü	Muhtelif
İnci	Ekonomik	Üsküp	Coğrafi
İpek	Ekonomik	Üstad	Kültürel
Kadife	Ekonomik	Valide	Kültürel

Tablo 4. 14:Yeni Adlandırılan Sokaklar (2000 Yılı Sonrası) (devamı)

Sokak	Adının Menşei	Sokak	Adının Menşei
Kadim	Tarihi	Vefa	Kültürel
Kahraman	Muhtelif	Vefakâr	Kültürel
Kahyalı	Coğrafi	Vezir	Tarihi
Kalfa	Ekonomik	Villa 1.	Coğrafi
Kamelya	Coğrafi	Yabangülü	Floristik
Karaca	Zoolojik	Yakut	Ekonomik
Karaman	Coğrafi	Yalnız	Muhtelif
Karatren	Kültürel	Yamaçlı	Coğrafi
Karçiçeği	Floristik	Yankı	Muhtelif
Karlı	Coğrafi	Yaren	Muhtelif
Kartopu	Coğrafi	Yarpuz	Floristik
Kâtip	Mesleki	Yasemin	Floristik
Kavak	Floristik	Yaşam	Muhtelif
Kavaklı	Floristik	Yay	Muhtelif
Kayra	Muhtelif	Yaya	Muhtelif
Kekik	Floristik	Yeni Nesil	Muhtelif
Kerime	Muhtelif	Yıldırım	Ekonomik
Kırçiçeği	Floristik	Yıldıztepe	Coğrafi
Kismet	Dini	Yiğit	Muhtelif
Kıvılcım	Muhtelif	Yokuş	Coğrafi
Kıyı	Coğrafi	Yonca	Floristik
Kızılca	Coğrafi	Yosun	Floristik
Komşu	Kültürel	Yörük	Kültürel
Konak	Kültürel	Yuva	Coğrafi
Konuk	Kültürel	Yücepete	Coğrafi
Zerafet	Kültürel	Zarîf	Kültürel
Zihni Taştan	Yerel		

363 sokağın değerlendirilmesiyle elde edilen sonuçlarda yeni adlandırılan caddelerin 86'sı muhtelif, 64'ü floristik, 55'i coğrafi, 44'ü şehit, 32'si kültürel, 24'ü ekonomik, 18'i yerel, 14'ü dini, 11'i tarihi, 7'si zoolojik, 5'i mesleki ve 3'ü ulusal menşei olarak tespit edilmiştir.

Yeni adlandırılan sokak adlarının menşeiine göre dağılımından tespit edilen en önemli bulgu muhtelif, floristik ve coğrafi kökene ait referansların yaygın bir biçimde kullanılmasıdır. Özellikle muhtelif kategorisinde görülen yoğunluk güncel sokak adlandırmalarında geçmişe göre nispeten daha soyut, çağrışımsal ve güncel kavramların tercih edildiğini belirtmektedir. Geçmiş sokak adlandırmalarında görülen tarihi öncelikli referansların günümüzdeki sokak adlandırmalarında zamanın getirdiği modernleşmenin sonucu olarak daha soyut kaldığı görülmektedir. Yeni sokak adlandırmalarında görülen ve yoğun olarak kullanılan floristik menşei adlar doğanın sahip olduğu özelliklerinden doğmaktadır. Bir diğer yandan coğrafi menşei adların yaygın olarak kullanılışı yeni

sokak adlandırmalarında da görülmektedir. Kentin fiziki özelliklerinden ve çevreyle etkileşiminden doğan bu adlandırmalar yeni sokaklarda da tercih edilmekte ve kent toponimisini çeşitlendirmektedir.

Yeni sokak adlandırmalarında bir diğer dikkat çeken bölüm ise şehit adlarında görülmektedir. Nitekim kente yeni eklenen sokakların Tablo 4.8'e göre yaklaşık 44 adeti şehitlerin adlarıyla belirlenmiştir. Bu durum kent toplumunun ulusal hafızasının ve toplumsal duyarlılığının sokak ölçeğinde kente yansımından doğmaktadır. Bu adlandırmalar, kentte yaşanan kayıpların kamusal mekâna anısal biçime dönüşümünü sağlar. Toplum ulusal birlik ve fedakârlık olgularını adlandırmalar aracılığıyla kentin sokaklarına kazıyarak kalıcı bir toponimik kimlik oluşturmaktadır.

Son olarak dini ve tarihi menşei adlara bakıldığında; kentte yeni adlandırılan sokak adlarının sınıflandırılan diğer bölümlere göre nispeten daha sınırlı kaldığı görülmektedir. Genel olarak bu dağılım bir yandan kent toponimisinin çeşitlenmesini sağlarken bir yandan da adların menşei bakımından anlamlarının zaman içerisindeki dönüşümünü ortaya çıkarmaktadır.

4.2.4. Diğer Yerler ve Mekanlar

Sivas kentinde bulunan ve 2000 yılı sonrasında adlandırılan yerler ve mekanların çalışmanın kapsamı gereği değerlendirilmesi adların veriliş nedenlerinin tematik kaynaklarının belirlenmesi bakımından önemlidir. Burada kentte bulunan yerler ve mekanların adları menşei bakımından değerlendirildiğinde 8 ayrı toponimik sınıf ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. 15: Yeni Adlandırılan Diğer Yerler ve Mekanlar (2000 ve Sonrası)

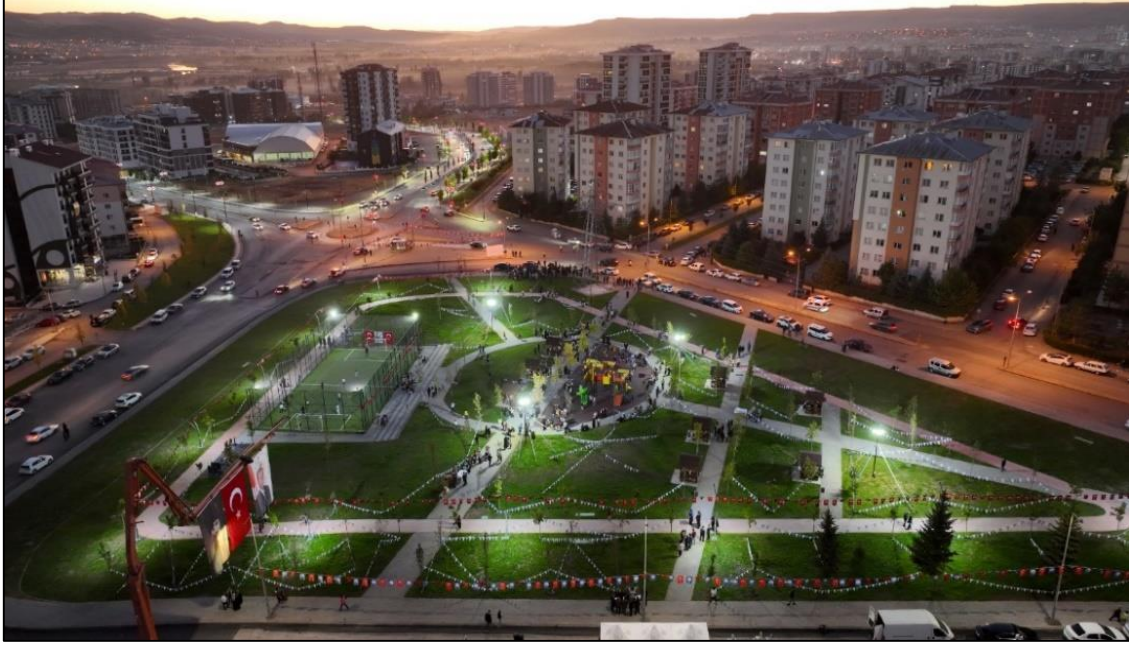
Diğ. Yerler ve Mekanlar	Adının Menşei	Diğ. Yerler ve Mekanlar	Adının Menşei
4 Eylül ve Kışla Meydanı	Tarihi	Sivas Zanaatkarlar Çarşısı ve Müz.	Mesleki
Abdullah Kayapınar Parkı	Yerel	Sultanşehir Bulvarı	Tarihi
Alparslan Türkeş Bulvarı	Ulusal	Şair Ali Şahin Canozan Parkı	Kültürel
Ankara Bulvarı	Coğrafi	Şehit Polis Şeyda Yılmaz Parkı	Şehit
Arkeoloji Müzesi	Kültürel	Şehitler Müzesi	Şehit
Aşık Veysel Bulvarı	Kültürel	Şeyh Şamil Sağlık, Kültür ve Spor Mrk.	Tarihi
Atatürk ve Kongre Müzesi	Ulusal	Hamidiye Millet Bah. Savaş Atları Müzesi	Tarihi
Buruciye Bilim ve Sanat Mrk.	Tarihi	Şeyh Şamil Spor Kompleksi	Tarihi
İsmet Yılmaz Bulvarı	Yerel	Şeyhşamil Halı Saha	Tarihi
İsmet Yılmaz Eğitim Müzesi	Yerel	Cumhuriyet Üni. Tabiat Tarihi Müzesi	Yerel
Melisa ve Umutcan Parkı	Yerel	Şeyhşamil Tenis Kortu	Tarihi
Merkez Camii ve Külliyesi	Dini	Şeyhşamil Yüzme Havuzu	Tarihi
Nevzat Öztürk Parkı	Yerel	Tezmaksan Fabrikası	Ekonomik
Özbelsan Yeni Bina	Ekonomik	Yeni 4 Eylül Stadyumu	Tarihi
Sivas Meydan Camii	Dini	Yukarı Tekke Ayyıldız Camii	Dini
Sivas Şehir Müzesi	Kültürel	Yumurtatepe Parkı	Coğrafi
Sivas Zanaatkarlar Müzesi	Kültürel	TÜRESAŞ Müzesi	Kültürel

Tablo 4.15’e göre yeni adlandırılan diğer yerler ve mekanların değerlendirilmesi yapılmıştır. Buna göre yerler ve mekanların adları 9’u tarihi, 6’şar adeti yerel ve kültürel, 3’er adeti ulusal ve dini, 2’şer adeti ekonomik, coğrafi ve 1’i mesleki menşei olarak oluşturulmuştur. Değerlendirilen yerler ve mekanlarda tarihsel kimliğin belirgin bir biçimde öne çıktığı adlandırmalar, meydan, müze, bulvar ve çeşitli spor alanları aracılığıyla kent kimliğinin belirlenmesinde öncü olmuştur. Nitekim 4 Eylül kışla meydanı kentin tarihi geçmişinden referans alınarak adını almıştır. Benzer biçimde Şeyh Şamil adının referans alındığı kültür merkezi, spor kompleksi ve yüzme havuzu gibi yerler ve mekanlar kentin geçmişinde var olmuş tarihsel şahsiyetten adını almıştır.

Sivas’ın milli gururu Abdullah Kayapınar’ın Para Halter Dünya Şampiyonası’nda 179 kg kaldırarak dünya şampiyonu olmasının ardından Ahmet Turangazi Mahallesi’nde yapılan parka adı verilmiştir. Ve yine Sivas’ın edebiyat dünyasına kazandırdığı şair ve yazar Ali Şahin Canozan’ın adı, Karşıyaka Mahallesi’nde yapılan çocuk parkına verilmiştir. Son olarak Sivaslı Şehit olan polisimizin Şehit Şeyda Yılmaz’ın adı “Şehit Şeyda Yılmaz Parkı’na atfedilmiştir. Nitekim bu adlandırmalar kent toponimisini

şekillendirirken, kentin milli kimliğinin ve sahip olduğu kültürel değerlerinin de önemli belirleyicileri olmaktadır.

Şekil 4. 13: Şehit Şeyda Yılmaz Parkı'na Ait Bir Görünüm

Kaynak: Sivas Belediye'sinden Alıntıdır.

Ayrıca Sivas kent merkezinde bulunan Şeyh Şamil Mahallesi'nde yeni açılan parka, genç yaşta hayatını kaybeden Melisa ve Umutcan'ın ismi verilmiştir. Bu sayede kentte yaşanan olay ve iki kardeşin kaybı unutulmayarak adları yaşatılmaktadır. Yine benzer acılardan doğan bir yer adı olarak Sivas'ın Alibaba Mahallesi'nde açılan parka Narin Güran'ın adı verilerek “Narin Çocuk Parkı” adıyla kent toponimisine dahil edilmiştir.

Bu kapsamda kentte mevcut olan yer ve mekanlardan yeni yapılan kültür merkezleri de kent için önemli kurumlardır. Sivas Belediyesi'nden elde edilen veriler doğrultusunda bu kurumlarda özellikle şahıs adlarının kullanıldığı görülmektedir. Kültür merkezlerinin ad seçimlerinde özellikle tarihte adı geçen isimler tercih edilmiştir. Kentte açılan Kültür Merkezi'nde Mimar Sinan'ın adını kullanılmıştır. Mimar Sinan kent için önemli bir şahsiyettir. Onun adının kentte birden çok alanda yer aldığı görülmektedir. Nitekim kültür merkezinin bulunduğu mahallenin adı da Mimar Sinan'dır, aynı zamanda kentte bulunan okullara da onun adı verilmiştir.

Bir diğer kültür merkezi de Ahmet Turan Gazi Kültür Merkezi'dir. Ahmet Turan Gazi Sivas'ın manevi atmosferinde son derece etkili isimlerindendir. Dini uğruna şehit

düşen büyük bir kumandan ve samimi bir Müslüman olduğuna inanılan Ahmet Turan Gazi Sivas tarihinde önemlidir ve kültür merkezinin bulunduğu semtin adı da Ahmet Turan Gazi Mahallesi'dir.

Sivas kentinde bulunan önemli kurumlardan “Muhsin Yazıcıoğlu Kültür Merkezi” kent için siyasi niteliği olan bir adlandırmadır. Yazıcıoğlu'nun yaşadığı suikast girişimi sonucu vefatı kent insanını derin bir hüzne boğmuştur. Bunun sonucunda kültür merkezine onun adı verilmiştir. Fidan Yazıcıoğlu Kültür Merkezi'nin adı da benzer durumdan ortaya çıkar. Çünkü Fidan Yazıcıoğlu merhum Muhsin Yazıcıoğlu'nun annesidir. Muhsin Yazıcıoğlu'nun vefatı Sivas kent insanını hüzne boğarken bir süre sonra Yazıcıoğlu'nun annesi vefat etmiştir. Bunun sonucunda Yazıcıoğlu ailesine duyulan minnet duygusu ile kültür merkezine bu ad verilmiştir

Şekil 4. 14: Muhsin Yazıcıoğlu Kültür Merkezi'ne Ait Bir Görünüm

Kaynak: (Sivas Valiliği, 2025)

Son olarak kentteki kurumlardan “Özgecan Hanımlar Kültür Merkezi” ise kadına yönelik şiddetle ilgili yaşanan olaylara karşı merhum Özgecan Arslan'ın adını yaşatmak amacıyla verilen bir adlandırmadır. Kent insanı tarih boyunca yaşanan olaylardan etkilenererek kent toponimisini şekillendirmekte ve günümüzde de bunu sürdürmektedir.

4.3. Adı Değiştirilen Yerler ve Mekanlar

Sivas kentinde yer adları Cumhuriyet tarihi boyunca dönemin ulusal veya yerel yöneticilerinin iradesiyle bazı değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklikler genellikle

toplumsal bir uzlaşıyla gerçekleşmiştir. Örneğin Sivas halkı yer adlandırmalarında ülkemizin ve milletimizin güvenliğini ve bağımsızlığını korumak için canlarını feda eden güvenlik mensuplarımızın adlarının nesiller boyu yaşatılmasını, onlara olan borcumuzun bir parçası olarak görmekte ve buna değer vermektedir. Bu kapsamda 2016/29 sayılı Başbakanlık genelgesi kararıyla şehitlerimizin adlarının yer adlarına verilmesi işlemi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde yapılması sağlanarak kararlaştırılmıştır (ASPB, 2026). Söz konusu karara dayanarak kentte vatan için can vermiş şehitlerin adları meydan, mahalle, sokak, cadde, bulvar, okul vb. alanlara verilmektedir. Bu alanlardan elde edilen veriler doğrultusunda kentte meydana gelen yer adı değişikliklerinin değerlendirilmesi çalışmanın en önemli bölümü olmaktadır. Bu bölüm boyunca kent toponimisinde son 25 yılda değişikliğe uğrayan cadde, sokak, bulvar, okul vb. yer ve mekanların adları menşeleri bakımından farklı kategorilerde incelenerek değerlendirilmiştir.

4.3.1. Caddeler

Sivas kentinde cadde adlarının değiştirilmesi işlemi, kent mekanının sadece fiziki değil, sembolik ve ideolojik bir alan olduğunu da belirtir. Caddeler sokaklara göre daha görünür ve kimlik belirleyiciliği yüksek yerler oldukları için gerçekleştirilen ad değişiklikleri çoğunlukla caddelerde görülmektedir. Cadde adlarının değiştirilmesi yolu ile kentin toponimisi çeşitlilik kazanmakta ve toponimik veriler derinleşmektedir. Bu bakımdan Sivas kentinde görülen cadde adı değişiklikleri ve menşeleri 8 ayrı toponimik sınıfta incelenmiştir.

Tablo 4. 16: Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları

Yeni Adı	Eski Adı	Yeni Adın Menşei	Değişme Tarihi/Türü/Mahalle
8.Cadde	M. Feyzullah Moral	Muhtelif	Yeşilyurt ve Şeyh Şamil mahallelerinden geçen caddenin adı 13/2/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
A. Rauf Sarısözen	4. Cadde	Yerel	Şeyh Şamil Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Abdulhamit Han	15-39	Tarihi	Yüceyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/07/2021 tarihinde değiştirilmiştir.
Abdulhamit Han	Fatih Caddesi	Tarihi	Fatih ve Yenidoğan mahallelerinden geçen o caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.

Tablo 4. 17:Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları (devamı)

Yeni Adı	Eski Adı	Yeni Adın Menşei	Değişme Tarihi/Türü/Mahalle
Kerkük	Alibaba 1.Cadde	Dini	Alibaba Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13.12.2006/123 sayılı tarih ve karar ile değiştirilmiştir.
Musul	Alibaba 2.Cadde	Dini	Alibaba Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13.12.2006/123 sayılı tarih ve karar ile değiştirilmiştir.
Türkmen	Alibaba 3.Cadde	Dini	Alibaba Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Arapşeyh	Kurşunlu Caddesi	Dini	Gökmedrese, Paşabey ve Pulur mahallelerinden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Başbağlar	Evren Paşa Caddesi	Tarihi	Kümbet Mahallesi'nden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Bekir Sami Kunduk Caddesi	-	Tarihi	Mehmetpaşa Mahallesi'nden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Buhara	4 Eylül Caddesi	Tarihi	Diriliş, Emek, Kümbet ve Selçuklu mahallelerinden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Çayırdağı	Yeşillik Sokak	Coğrafi	Kızılırmak, Kardeşler, Yenişehir mahallelerinden geçen caddenin adı 20/11/2014 tarihinde değiştirilmiştir.
Çiçekli	Kırıkseten	Floristik	Kılavuz Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07.07.2021 tarihinde değiştirilmiştir.
Hamza Yerlikaya	Türkistan	Yerel	Huzur ve Şeyh Şamil mahallelerinden geçen caddenin adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Hoca Ahmet Yesevi	Gürselpaşa Caddesi	Dini	Cami-i Kebir ve Örtülüpınar mahallelerinden geçen caddenin adı 06/08/1993 tarihinde değiştirilmiştir.
İbni Sina	Dr. Daniş	Tarihi	Mehmetpaşa Mahallesi'nden geçen caddenin adı 06/08/1993 tarihinde değiştirilmiştir.
Karaağaç	Halis Vermezoğlu	Floristik	Demircilerardı Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/03/2014 tarihinde değiştirilmiştir.
Melek Reşit Hanım Caddesi	3. Cadde	Tarihi	Şeyh şamil Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Mevlâna	Rahmi Günay	Dini	Mehmetpaşa Mahallesi'nden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Muttalip Efendi	Höllüklük	Dini	Akdeğirmen Mahallesi'nden geçen caddenin adı 06/02/2002 tarihinde değiştirilmiştir.
Rasim Başara Caddesi	5. Cadde	Tarihi	Şeyh şamil Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.

Tablo 4. 18:Adı Değiştirilen Caddeler ve Menşei Dağılımları (devamı)

Yeni Adı	Eski Adı	Yeni Adın Menşei	Değişme Tarihi/Türü/Mahalle
Selahattin Erorhan	16-2	Yerel	Mevlâna Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/07/2021 tarihinde değiştirilmiştir.
Selahattin Erorhan	Yüceyurt Caddesi	Yerel	Yüceyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı değiştirilmiştir.
Seyrantepe	Alibaba 4. Cadde	Coğrafi	Seyrantepe ve Alibaba mahallelerinden geçen o caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Akgün Sezginer	15-5.Sokak	Şehit	Yüceyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı 12/12/2018 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Emin Alacahan	Kılavuz 1. Cadde	Şehit	Kılavuz Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit İhsan Öger	Yol İş Caddesi	Şehit	Mimar Sinan Mahallesi'nden geçen caddenin adı 06/08/2022 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Mesut Çimen	Yüceyurt 2. Cadde	Şehit	Yüceyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Murat Canpolat	Bağdat Sokak	Şehit	Fatih Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Mücahit Irmak	2/2 Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Osman Yurt	Yıldız Cad.	Şehit	Huzur ve Mehmet Akif Ersoy mahallelerinden geçen caddenin adı 05/05/2016 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ömer Halisdemir	Niksar Cad. Bir Bölümü	Şehit	Mevlâna ve Akdeğirmen mahallelerinden geçen caddenin adı 01/09/2016 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Soner Müşteri	Kılavuz 2. Cadde	Şehit	Kılavuz ve Ahmet Turangazi mahallelerinden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şeyh Erzurumi	52-8	Dini	Yenişehir Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/02/2018 tarihinde değiştirilmiştir.
Temeltepe	Poligon Sokak	Coğrafi	Fatih ve Yüceyurt mahallelerinden geçen caddenin adı 12/11/2014 tarihinde değiştirilmiştir.
Y. Ziya Başaran Caddesi	6. Cadde	Tarihi	Cadde şeyh şamil Mahallesi'nden geçen caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Yavuz Bülent Bakiler	Hastane Caddesi	Kültürel	Emek ve Tuzlugöl mahallelerinden geçen o caddenin adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Yeşilyurt	50-43. Sokak	Coğrafi	Yeşilyurt Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/10/2013 tarihinde değiştirilmiştir.
Yumurta Tepe	Yumurtatepe Sokak	Coğrafi	Emek Mahallesi'nden geçen caddenin adı 07/10/2013 tarihinde değiştirilmiştir.

Tablolar aracılığıyla değerlendirilen cadde adı değişikliklerinden; 9'u şehit, 8'i dini, 7'si yerel, 6'sı coğrafi, 6'sı tarihi, 2'si floristik ve 1'er adeti muhtelif ve kültürel menşei adlar olarak tespit edilmiştir. Buna göre cadde adı değişikliklerinde şehit, dini ve yerel menşei cadde adlandırmalarının baskın olduğu görülmektedir. Önceleri bambaşka isimlere sahip olan cadde adlarının son dönemlerde yaşanan siyasi olaylar sonucu vatan uğruna can veren Şehit Osman Yurt, Şehit Emin Alacahan, Şehit Soner Müşteri, Şehit Ömer Halis Demir, Şehit Akgün Sezginer, Şehit Mesut Çimen, Şehit İhsan Öger, Şehit Murat Canpolat, Şehit Mücahit Irmak isimli 9 şehidin isimleriyle değiştirildiği görülmektedir.

Şekil 4. 15: Adı Değiştirilen Şehit Ömer Halisdemir Caddesi'ne Ait Bir Görünüm

Kentte menşei bakımından coğrafi kategoride değişime uğrayan cadde adlarına bakıldığında; Sivas kentinde kullanılan, Yeşillik Sokak, Alibaba 4. Cadde, Poligon Sokak, Yumurtatepe Sokak ve 50-43. Sokak vb. isimli caddelerin; bulunduğu konumun coğrafyasını, doğal özelliklerini çağrıştıran anlamlarla yüklü adlarla değiştirildiği görülmektedir. Nitekim bu sokakların adları sırasıyla; Çayırağzı, Seyrantepe, Temeltepe, Yumurtatepe ve Yeşilyurt caddesi şeklinde değiştirilmiştir. Bu adlandırmalarda kent coğrafyasının sahip olduğu doğal çevre özellikleri ve yerel topoğrafya referans alınmıştır. Nitekim Çayırağzı caddesi; halk dilinde bulunduğu bölgede gerek Kızılırmak sularından taşan suların gerekse biriken yağmurun oluşturduğu sularla, Sivas yöresindeki çayır

alanının birleştigi yöreye verilen addan referans alınmıştır (Kuzucu, 2006, s. 153) Kentte değiştirilen cadde adlarından Karaağaç ve Çiçekli; bölgedeki belirgin bitki yelpazesine referans olmakta ve bu adlar kentin floristik özelliklerinden doğmaktadır.

Caddelerin yaşadığı ad değişikliklerine dini menşeli olarak bakıldığında ise; “Alibaba 1. cadde, Alibaba 2. cadde ve Alibaba 3. Cadde” adlarıyla şekillenen cadde adları; Kerkük, Musul, Türkmen gibi kadim Türk yörelerinin adlarıyla değiştirilmiştir. Aynı şekilde kentte mükerrer olan yani birden fazla alana sınırları genişletilmiş halde bulunan Hoca Ahmet Yesevi caddesi, kentin dini simgelerine referans olan bir ada sahiptir. Nitekim Hoca Ahmet Yesevi Sivas kentinin dini mirasına örnek isimlerinden biridir. Caddelerden eski adı 52-8. Cadde şeklinde sayısal ifadelerle belirlenen, günümüzde ise Şeyh Erzurumi adı verilen cadde de gerçekleştirilen bir diğer dini menşeli ad değişimidir. Arapşeyh, Mevlâna ve Muttalip Efendi gibi adlarla yenilenen cadde adları ise kent toponimisi için dini ve sanatsal kimliklerden referans alınmıştır.

Yerel isimlerle yeniden adlandırılmış cadde adları değerlendirildiğinde; eski adı 16-2. Cadde olarak belirlenen Selahattin Erorhan Sivas kentinin önemli sanatçılarından olmakla birlikte bu adın referans alınması yerel bir seçimdir. Benzer şekilde A. Rauf Sarısözen Caddesi de yerel menşelidir. Son olarak yeni adı Hamza Yerlikaya olarak belirlenen cadde; kentin spor bağlamında referans olarak seçilmiş bir adlandırmadır. Ancak burada eski adının Türkistan oluşu dikkat çekmektedir. Son olarak İbni Sina ve Yavuz Bülent Bakiler caddeleri Sivas’ın kültürel menşeli olarak değiştirilen önemli caddeleridir.

Cadde adlarının tarihi menşeli değişimlerine bakıldığında ise eski adının 15-39. cadde olarak belirlenen bölgenin adının Abdülhamit Han Caddesi olarak değiştirilmesi tarihi menşeli bir seçimdir. Benzer biçimde eskiden sayısal ifadelerle belirlenmiş cadde adlarının, bir dönemin önemli siyasetçisi, TBMM’nin İlk Dışişleri Bakanı “Bekir Sami Kunduk” un adıyla; (Tosun, 1996, s. 72) Sivas tarihi siyasetçilerinden “Rasim Başara”nın adıyla ve yine aynı şekilde eski Sivas milletvekillerinden “Yusuf Ziya Başara”nın adıyla değiştirildiği görülmektedir. Aslında adlar kent için görevlendirilmiş sembollerdir. Bu görevler çerçevesinde kentin milli kimliği ifade edilmektedir. Bu kapsamda bir diğer adı değiştirilen cadde olan Buhara Caddesi kentin pek çok mahallesini kat eden en önemli

ulaşım akslarından biridir. Bilindiği üzere Buhara, Orta Asya Türk İşlam medeniyetinin merkezlerinden biri olan Özbekistan'ın tarihi bir şehridir (şeşen, 2026, s. 43).

Kentin tarihi menşeili olarak değerlendirilen bir diğer caddesi de Kumbet semt bölgesinde yer alan ve eski adı Enver Paşa Caddesidir. Bu caddenin adı günümüzde Başbağlar Caddesi olarak değerştirilmiştir. Enver Paşa bilinmektedir ki İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin liderlerinden, Osmanlı Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili, döneminde "Hürriyet Kahramanı" olarak nitelendirilen bir lider ve komutandır (Hanioglu, s. 86). Bu ad zamanında kent merkezindeki cadde adlandırmalarda kullanılır iken; 1993 yılına gelindiğinde önemli bir değerşiklik yaşamıştır. Enver Paşa Caddesi olarak adlandırılırken Başbağlar Caddesi olarak değerştirilmiştir. Bu caddenin adının tarihsel anlam yüklü bir isimden Başbağlar Caddesi olarak değerştirilmesi yine tarihsel bir anlam ifade etmektedir. Nitekim Başbağlar adı 1993 yılının temmuz ayında yaşanan iki katliamdan biridir. Başbağlar Katliamı olarak bilinen ve Sivas tarihinin ana konularından biri olarak değerlendirilen Madımak Katliamı'na misilleme olarak başlatılan bir terör saldırısından gelmektedir. Bu saldırı Erzincan'ın Kemaliye İlçesi'ne bağlı Başbağlar Köyü'nde gerçekleştirilmiştir. 5 Temmuz 1993 akşamı bölgeye gelen silahlı terör örgütü üyeleri köydeki 33 sivil katletmiştir (Erzincan Belediyesi, 2019). Sivas'ta yaşanan Alevi Sünni tartışmalarını körüklemek amacıyla gerçekleştirilen bu saldırı bölge çapında büyük ses getirmiştir. Sivas kenti ise bu olayın ardından Evren Paşa Caddesi'nin adını Başbağlar olarak değerşirmiştir. Sivas kentinin yakın geçmişini çok fazla etkilemiş olması dolayısıyla madımak katliamından da söz etmek gerekir. Madımak katliamı 2 Temmuz 1993'te Madımak otelinde yaşanmış, 35 kişi can vermiştir (Çavdar, 2017, s. 237). Katliamda hayatını kaybedenlerin büyük bir kısmı Alevi kökenli aydın sanatçılardır. Bu acı katliamın unutulmaması adına otel içerisinde "Madımak Katliamı Hafıza Merkezi" tesis edilmiş ve ziyaretçilere açılmıştır. Madımak Otelі günümüzde "Bilim ve Kültür Merkezi" olarak kullanılmaktadır (Çavdar, 2017, s. 241). Diğer yandan Sularbaşı Mahallesi'ndeki bir caddeye Madımak adı verilmiştir.

4.3.2. Sokaklar

Sivas kent merkezinde yer alan ve çalışma kapsamında değerlendirilen sokak adlarının zaman içerisinde yaşadığı değerşikliklere bakıldığında kent toponimisinin cadde adlarında yaşadığı etkilerin sokak adlarında da görüldüğü sonucunu ortaya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamının derinleştirilmesi adına kentte adı değiştirilen sokaklar son 25 yıl baz alınarak, 6 toponimik sınıfta incelenmiştir.

Tablo 4. 19: Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları

Yeni Adı	Eski Ad	Yeni Adın Menşei	Mahalle/Değiştirilme Tarihi
Hazal	27/1.Sokak	Muhtelif	Emek Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Meltem	27/1.Sokak	Coğrafi	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Ömer Şan	Kanarya Sokak	Yerel	Yeni Mahalle'de bulunan sokağın adı 09/05/2007 tarihinde değiştirilmiştir.
Sultan	27/1.Sokak	Tarihi	Kılavuz Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Abdülkadir Koç	Tanış Evler Yanı	Şehit	Huzur Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07.12.2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Âdem Koç	2/3.Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ahmet Bayır	85.Sokak (Mükerrer)	Şehit	Fatih Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Akif Çiftçi	50/1.Sokak	Şehit	Diriliş Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 Tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ali Şener	22/1.Sokak	Şehit	Kılavuz Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 Tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Baki Kaya	Mezbaha Sokak	Şehit	Yüceyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 Tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Bedrettin Erbil	Kar Çiçeği Sokak	Şehit	Yenidoğan Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/02/2007 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Cengiz Çil	3/1.Sokak	Şehit	Üçlerbey Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Cüneyt Erkan	86/1.Sokak	Şehit	Fatih Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ebubekir Ekinci	Kumru Sokak	Şehit	Yunus Emre Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 09/05/2007 tarihinde değiştirilmiştir.

Tablo 4. 20: Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları (devamı)

Yeni Adı	Eski Ad	Yeni Adın Menşei	Mahalle/Değiştirilme Tarihi
Şehit Engin Bıyık	35/2.Sokak	Şehit	Esentepe Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ercan Pınar	Sosyal Tesis Alanı	Şehit	Tuzlugöl Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Erdal Bulak	İsimsiz Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Faik Aktaş	16/1.Sokak	Şehit	İnönü Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Faruk Aydoğdu	4/1.Sokak	Şehit	Kılavuz Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Fuat Topal	4/1.Sokak	Şehit	Üçlerbey Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit H.İbrahim Koçyiğit	9/1.Sokak	Şehit	Altıntabak Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Harun Deveci	52/1.Sokak	Şehit	Diriliş Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Hasan Çakır	2287 Ada Yanı	Şehit	Diriliş Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Hikmet Duman	81/1.Sokak	Şehit	Fatih Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit İskender Boyraz	22/1.Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit İsmet Aksöz	8/1.Sokak	Şehit	Demircilerardı Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Mansur Artuç	3/1.Sokak	Şehit	Çiçekli Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Meftuni Duman	39/1.Sokak	Şehit	Fatih Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Muammer Şafak	4/1.Sokak	Şehit	Mimar Sinan Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.

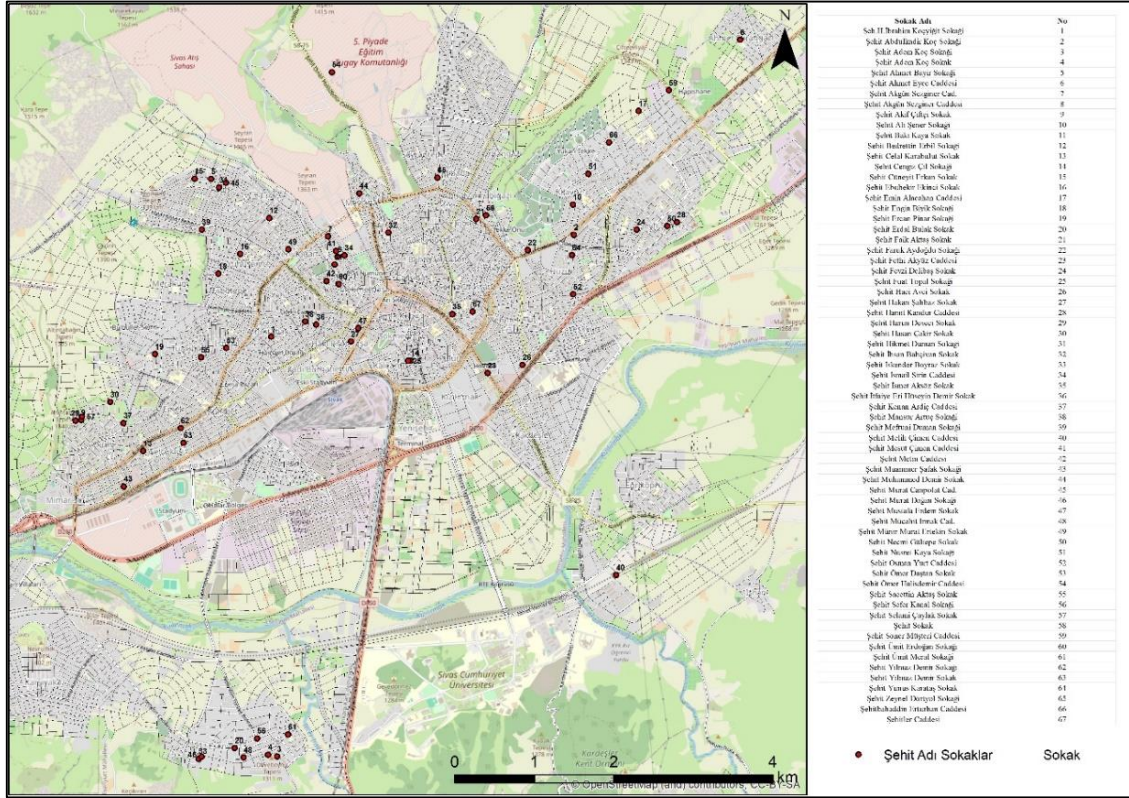
Tablo 4. 21:Adı Değiştirilen Sokaklar ve Menşei Dağılımları (devamı)

Yeni Adı	Eski Ad	Yeni Adın Menşei	Mahalle/Değiştirilme Tarihi
Şehit Muhammed Demir	16-20.	Şehit	Mevlâna Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/10/2020 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Murat Doğan	4.Cadde (Mükerrer)	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Necmi Gültepe	2588 Ada Yanı (İsimsiz)	Şehit	Şeyh Şamil mahallesinde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ömer Daştan	Plevne Sokak	Şehit	İstiklal Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Sacettin Aktaş	51/1.Sokak	Şehit	Tuzlugöl Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Sefer Kanal	3/2.Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Selami Çaylak	50/2.Sokak	Şehit	Diriliş Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ümit Erdoğan	15/1.Sokak	Şehit	Aydoğan Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Ümit Meral	3/1.Sokak	Şehit	Esenyurt Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 13/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Yılmaz Demir	Pazar Sokak	Şehit	Selçuklu Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Şehit Yunus Karataş	37/1.Sokak	Şehit	Huzur Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Yaren	10/1.Sokak	Muhtelif	Alibaba Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Yasemin	10/1.Sokak	Floristik	Kılavuz Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 07/12/2006 tarihinde değiştirilmiştir.
Zihni Taştan	33/8.Sokak	Yerel	Kaleardı Mahallesi'nde bulunan sokağın adı 12/02/2020 tarihinde değiştirilmiştir.

Sonuçlara göre; kentte son 25 yılda toplam 43 sokağın adının değiştirildiği görülmektedir. Bu değişikliklerin 36'sı şehit, 2'si yerel, 2'si muhtelif, 1 coğrafi, 1' tarihi ve 1'i floristik menşelidir. Yaklaşık 36 sokağın adı şehit isimleriyle değiştirilmiş olup,

menşei bakımından en yoğun kategoriyi oluşturmuştur. Benzer durum cadde adlarında da görülmektedir. Kentte var olan sokaklara şehit adlarının verilmesi ve bu adların neredeyse her yer ve mekânda kullanılması işlemi Sivas Belediyesi'nin ve Sivas halkının milli duyarlılığının önemli bir göstergesidir.

Şekil 4. 16: Şehit Menşeli Olarak Değişen Sokak Adlarının Mekânsal Dağılımı

Şekil 4.16’da kentteki yer adlandırmalarındaki şehit adlarının mekânsal dağılımı gösterilmektedir. Öyle ki sadece cadde ve sokaklara verilen şehit adlarının kentin genelinde kullanıldığı görülmektedir. Şehit adlandırmaları Sivas kentinin sahip olduğu ulusal kimliğinin kolektif hafızada korunduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Çoğunlukla okul, sokak ve cadde adlarında gerçekleştirildiği tespit edilen bu değişiklikler; kent insanının vatana aidiyetine ve ulusal kimliğine bağlılığına ait izleri taşımaktadır.

Tablo 4.19’daki adı değiştirilen diğer sokaklardan Ömer Şan; kentin sahip olduğu sanatsal değerlerdendir. Yerel menşeli kategoride değerlendirilmiştir. Kentte bilinen Türk halk müziği sanatçılarından olan Ömer Şan’ın adı yer adları aracılığıyla kentte yaşatılmaktadır. Yer adlarındaki bir diğer değişim de **Tablo 4.21**’deki eski adı 33/8. sokak biçiminde sayısal adlardan olan sokağın adının Zihni Taştan Sokağı olarak

değiştirilmesinde görülmektedir. Bu isim STSO yönetim kurulu eski başkanlarındandır. Zihni Taştan'ın vefatının ardından adının yaşadığı sokağa verilmesi Sivas Belediye Meclisi kararıyla gerçekleştirilmiştir.

Sivas kentinde örnek verebileceğimiz adı değiştirilen pek çok sokak bulunmaktadır. Lakin bu adların değişimi çoğunlukla muhtelif kategoride değerlendirilen özel adlar; Hazal Sk. şeklinde gerçekleştirilmiştir. Eski adları sayısal ifadeli, yeni adları da özel isimlendirmelerden oluşan sokak adları kentte oldukça fazladır. Bu durum kent toponimisinin milli kimliğini göstermesi bakımından engelleyici bir durum niteliğindedir.

4.3.3. Diğer Yerler ve Mekanlar

Sivas kentinde bulunan ve adı değiştirilen yer adlarının değerlendirildiği bu çalışmada kentte bulunan diğer yerler ve mekanların da ayrıştırılması araştırmanın kapsamı gereği önemlidir. Burada ad değişikliğinin yapıldığı tespit edilen, kentin merkez ilçesinde bulunan ve kırsal alanlar kapsamına girmeyen bulvarlar ve okullar incelenmiştir.

4.3.3.1. Bulvarlar

Sivas kentinin sahip olduğu bulvarlarında yaşanan yer adı değişikliğine bakıldığında 4 toponimi sınıf ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. 22: Adı Değiştirilen Bulvarlar ve Menşei Dağılımları

Yeni Adı	Eski Adı	Yeni adın menşei	Mahalle/Değişme Tarihi
Aşık Veysel	Çayboyu	Kültürel	Abdulahabigazi, Alibaba ve Orhangazi Mahallelerinden geçen bulvarın adı 11/10/2013 tarihinde değiştirilmiştir.
Hayri Sığırcı	Molla Gürani	Yerel	Aydoğan, Fatih, Meraküm, Yenidoğan ve Yunusemre mahallelerinden geçer.
Kazım Karabekir	100. Yıl	Ulusal	Huzur Mahallesi sınırlarındadır.
Kemaleddin İbni Hümam	100. Yıl	Dini	Yenişehir, Üçlerbey ve Pulur Mahallelerinin sınırlarındadır.
Recep Tayyip Erdoğan	Şeyh Erzurumi	Ulusal	Kızılırmak ve Yenişehir mahallelerinden geçen bulvarın adı 07/02/2018 tarihinde değiştirilmiştir.

Tablo 4.22'ye göre, 2'si ulusal, 1'er adeti de yerel, kültürel ve dini menşei olarak değiştirilen bulvar tespit edilmiştir. Menşei sonuçlarına göre kentin bulvar adları dönemin politik iradesini yansıtmaktadır. Farklı tarihlerde ulusal veya yerel ölçekte siyasal iradeyi temsil edenlerin isimleri bulvarlara atfedilmiştir. Örneğin; günümüzün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve 1979 yılının Sivas Belediye Başkanı Hayri Sığırcı'nın adı

kentin en önemli bulvarlarına verilmek suretiyle kent belleğine ve toponimisine kazınmıştır. Burada dikkat çeken hususlardan biri Molla Gürani gibi Türk tarihine adını altın harflerle yazdırmış bir alimin adının dönemin yerel bir politik figürü olan Hayri Sığircı ile değiştirilmesinin tercih edilmesidir. Kuşkusuz bu durum toponimik bakımdan eleştiriye açıktır. Diğer yandan bu tür kamu vicdanını rahatsız edebilecek uygulamaların dışında çok yerinde ad değişiklikleri de yapılmıştır. Bunların başında Aşık Veysel'in adının kentin büyük bulvarlarından birine verilmesi gelir. Aşık Veysel hem Sivas'ın hem de Türkiye'nin en önemli kültürel figürlerinden birisidir. Ayrıca kentin sosyolojik bakımdan birliğini kaynaştırma işlevi de görmektedir.

Kentin önemli ulaşım akslarından biri olan 100. Yıl Bulvarı'na Millî Mücadele'nin önemli komutanlarından Kazım Karabekir'in adının verildiği görülmektedir. Bir diğer değişiklik ise Kemaleddin İbni Hümam adlı Sivas asıllı bir din aliminin adının söz konusu bulvara verilmesidir. Kemaleddin İbni Hümam Bulvarı; Yenişehir, Üçlerbey ve Pulur Mahallelerini kat etmekte olup, bulvarın adı kent kimliği ve toponimisi bakımından önemlidir.

4.3.3.2. Okullar

Araştırma kapsamında değerlendirilmesi yapılan bir diğer bölüm ise adı değiştirilen okullarla ilgilidir. Bu kapsamda kentte bulunan okullardan 29 tanesinin adının son 25 yılda değiştirildiği tespit edilmiştir. Menşei bakımından 5 ayrı toponimik sınıfa ayrılan okulların adları değerlendirilmiştir.

Tablo 4. 23: Adı Değiştirilen Okullar ve Menşei Dağılımları

Yeni Adı	Eski Adı	Yeni Adının Menşei	Değiştirilme Yılı
Bekir Latife Şahin İlkokulu	Namık Kemal İlkokulu	Yerel	2025
Burhan Haksever İlkokulu	Kılıçarslan İlkokulu	Yerel	2025
Fatih Şehit Muhammed Demir Anadolu Lisesi	Fatih Anadolu Lisesi	Şehit	2020
Hale Harun Kütükde İlkokulu	İstiklal İlkokulu	Yerel	2018
Karşıyaka Aşık İsmeti Anadolu Lisesi	Karşıyaka Anadolu Lisesi	Yerel	2021
Lütfi Abay Ortaokulu	Hasan Vardar Ortaokulu	Yerel	2017
Muhsin Yazıcıoğlu İlkokulu	Gazipaşa İlkokulu	Ulusal	2018
Seyrantepe Borsa İstanbul Ortaokulu	Seyrantepe İMKB Ortaokulu	Coğrafi	2021
Sivas Borsa İstanbul Anadolu Lisesi	Sivas İMKB Anadolu Lisesi	Yerel	2021
Şehit Abdulkadir Koç İlkokulu	Beypınar İlkokulu	Şehit	2021
Şehit Abdulkadir Koç Ortaokulu	Beypınar Ortaokulu	Şehit	2021
Şehit Âdem Koç İlkokulu	Ahmet Türkseven İlkokulu	Şehit	2018
Şehit Âdem Koç Ortaokulu	Ahmet Türkseven Ortaokulu	Şehit	2018
Şehit Adnan Saka Ortaokulu	Kazancılar Ortaokulu	Şehit	2017
Şehit Erdal Çetin İlkokulu	60.Yıl İlkokulu	Şehit	-
Şehit Erkan Sakal İlkokulu	100.Yıl İlkokulu	Şehit	2018
Şehit Faruk Aydoğdu Ortaokulu	60.Yıl Ortaokulu	Şehit	2005
Şehit Furkan Peker Anadolu Lisesi	Yenişehir Anadolu Lisesi	Şehit	2018
Şehit Hakan Yurtoğlu İlkokulu	Kılavuz İMKB İlkokulu	Şehit	2019
Şehit Halil Kantarcı İşitme Engelliler İlkokulu	Buruciye İşitme Engelliler İlkokulu	Şehit	2018
Şehit Halil Kantarcı İşitme Engelliler Ortaokulu	Buruciye İşitme Engelliler Ortaokulu	Şehit	2018
Şehit Nuri Yazanel Anaokulu	Kılavuz Anaokulu	Şehit	2017
Şehit Onbaşı Ramazan Nayır İmam Hatip Ortaokulu	Fatih Sultan Mehmet İmam Hatip Ortaokulu	Şehit	2018
Şehit Osman Yurt Ortaokulu	80.Yıl Ortaokulu	Şehit	2017
Şehit Polis Muhammed Demir Anadolu Lisesi	Fatih Şehit Muhammed Demir Anadolu Lisesi	Şehit	2025
Şehit Şerafettin Korkmaz Anaokulu	Aksu Anaokulu	Şehit	-
Şehit Talha Emre Zileligil İlkokulu	75. Yıl İlkokulu	Şehit	2016
Şehit Talha Emre Zileligil Ortaokulu	75. Yıl Ortaokulu	Şehit	2016
Votorantim Sivas Çimento Ortaokulu	İzzettin Keykavus Ortaokulu	Tarihi	2018

Tablo 4.23'e göre, eski okul adlarının 19'u şehit, 7'si yerel, 1'i coğrafi, 1'i ulusal, 1'i tarihi menşeli yeni adlarla değiştirilmiştir. Bu sonuçlara göre 19 okulun yeniden adlandırılmasında şehit adları kullanılmıştır. Benzer durum çalışmanın kapsamında yer

alan Sivas kentinde cadde ve sokak adlandırmalarında da görülmüştür. Şehit isimlendirmelerinin verilmesi için Sivas Belediyesi ve özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Şehit Yakınları Genel Müdürlüğü'nün titizlikle çalıştığı bilinmektedir. Gerçekleştirilen bu ad değişikliklerinin çoğunlukla toplumsal bir uzlaşının etkisiyle oluşturulduğu açıktır. Kuşkusuz bu durum şehitlere olan vefa duygusunun yanında kentin milli kimliğinin de toponimik bir yansımasıdır.

Şekil 4. 17: Adı Değiştirilen Şehit Furkan Peker Anadolu Lisesi'ne Ait Görünüm

Okullardan Gazipaşa İlkokulu'nun adının Merhum Muhsin Yazıcıoğlu'nun adıyla değiştirilmesi bir diğer vefa örneğidir. Muhsin Yazıcıoğlu; 1954 yılında, Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Elmalı Köyü'nde doğmuştur. Eğitim hayatına doğduğu köydeki ilköğretim okulunda başlayan Yazıcıoğlu, ortaöğretimini Şarkışla ilçesinde tamamlamıştır. Benzer biçimde lise öğrenimini de Sivas'ın Şarkışla ilçesinde tamamladıktan sonra lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi'nde tamamlamıştır (Şeker, 2023, s. 83). Gençlik yıllarından itibaren Sivas'ın ve Türkiye'nin tanınan ve sevilen politikacılarından biri olan Yazıcı, 2009 yılında geçirdiği helikopter kazası sonrası şehit olmuştur. Gerek bu trajik ölümü gerekse ölümüne neden olan kazanın aydınlatılamaması Sivaslıların ve Türk halkının vicdanını derinden yaralamıştır. Adının bir okulda yaşatılama arzusu kentin ulusal değerlerine gösterdiği önemin bir yansımasıdır. Benzer

örnekler daha önceki veriler üzerinden Muhsin Yazıcıoğlu adı; kentin bulvarlarında, cadde ve sokaklarında, bazı kurum ve kuruluş adlarında da görülmüştür.

Okullarda yapılan ad değişikliklerinde Sivaslı şairler, hayırsever iş insanları, politikacı ve bürokratların adlarının tercih edildiği de görülmektedir. Öyle ki İstiklal İlkokulu'nun adı iş insanı Hale Harun Kütükde çiftinin adı ile güncellenmiştir. Benzer bir durum Hasan Vardar Ortaokulu'nun adının iş insanı Lütfi Abay Ortaokulu adıyla değiştirilmesinde de görülür. Şüphesiz kente ve eğitime katkısı olan iş insanlarının adlarının yaşatılma isteği toponimik ve kent bilinci bakımından önemlidir. Seyrantepe ve Sivas İMKB okullarının adlarının değişimi ise okul yönetiminden elde edilen veriler doğrultusunda sadece İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın logosunun Borsa İstanbul A.Ş. ile değişmesiyle gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak İMKB yerini BİST'e bırakmıştır ve yerel menşeli bir değişim yaşanmıştır.

Şekil 4. 18: Adı Değiştirilen Hale Harun Kütükde İlkokulu'na Ait Görünüm

Genel kabul gören bu ad değişiklikleriyle birlikte kent toponimisine tezat teşkil eden bazı uygulamaların da olduğu görülmektedir. Bunlardan biri olan Selçuklu Dönemi Sultanlarından İzzettin Keykavus Ortaokulu'nun adının, Votorantim Çimento Ortaokulu adıyla değiştirilmesidir. Bu değişikliğin okula on altı derslikli bir ek bina yapılması için Votorantim şirketinin yapmış olduğu mali destek karşılığında yapıldığı anlaşılmaktadır. Eğitime katkı önemli olsa da bu durumun Türk tarihine mührünü vurmuş olan İzzettin Keykavus'a tercih edilmesi kent kimliği, toponimik birikimi ve milli değerlerin korunması bakımından eleştiriye açık bir durumdur.

Tablo 4. 24: Araştırma Verilerinin Menşei Dağılımı

Menşei	Eskiden Beri Adı Aynı Olan Yer Adları	Yeni Adlandırılan Yer Adları	Değiştirilen Yer Adları	Toplam
Coğrafi	70	52	1	123
Dini	38	17	9	64
Ekonomik	3	26		29
Floristik		64	3	67
İdari	6			6
Kültürel	5	38	2	45
Mesleki	7	6		13
Muhtelif	37	86	3	126
Şehit	10	44	67	121
Tarihi	48	20	7	75
Ulusal	26	6	3	35
Yerel	27	24	17	68
Zoolojik	4	7		11

Çalışma boyunca elde edilen verilerin menşei bakımından dağılımı **Tablo 4.24** ile gösterilmektedir. Kentin sahip olduğu yer ve mekan adlarını son 25 yıl ile sınırlandırılarak elde ettiğimiz veriler, kentin toponimik karakterini görünür kılmaktadır. Nitekim Tablo 'da görülen sonuçlardan anlaşılmaktadır. Buna göre; Sivas kent toponimisinde Muhtelif, coğrafi ve şehit adı menşei adların baskın olduğu ortaya çıkmaktadır. Eski ve günümüze kadar adı değişmeden kalan yer adlarının coğrafi, dini ve tarihi menşei kategorisinde belirgin bir ağırlık mevcut iken; yeni kurulan yerlerin adlandırılmasında ve gerçekleştirilen yer adı değişikliklerinde özellikle şehit adı menşei kategorinin baskın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Özellikle sokaklarda ve okul adlarının değişiminde şehit adlarının büyük oranda kullanıldığı ve bu sayede ulusal belleğin kentsel mekana yoğun bir biçimde kazındığı ortaya çıkmaktadır. Okul adlarında görülen şehit ve yerel menşei kategorinin baskın oluşu, eğitim alanında gerçekleştirilmek istenen gelecek nesillere toplumsal bellek aktarımını destekler niteliktedir.

Bu bakımdan Sivas kentinin eski ve yeni yer adlarının belirlenmesindeki referansları açısından birçok unsur değerlendirilebilir. Esas itibarıyla kentin toponimisi, tarihsel süreçte edindiği değerler, coğrafi çevrenin etkileri, dini ve tasavvufi yapıların derinliğiyle yakından ilişkilidir. Kentin sahip olduğu eski yer adlarının, köken bakımından maneviyata bağlı dini tasavvufi kişi adlarından; dönemin mevcut siyasi gücünden ve çevre ile ilgili coğrafi, toplumsal ve tarihsel olay ile olgulardan esinlenerek oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Örnek vermek gerekirse kentin eski adlarından Atatürk ve

4 Eylül caddeleri siyasi ve tarihi etkiyle belirlenirken; Alibaba caddesi dini nitelik taşımaktadır.

Ancak eski adlarda daha anlamlı, toplumsal belleğe hitap eden yer adları referans alınırken, yeni adlandırmalarda veya ad değişikliklerinde bu durum farklılık göstermektedir. Türkistan Caddesi'nin adının Sivaslı milli güreşçilerimizden Hamza Yerlikaya'nın adıyla değiştirilmesi bunun bir örneğidir. Bu durum kentin toponimisinin geleceğinde soru işaretleri oluşturmakla birlikte bu adın neden tercih edildiğidir. Sonuçta kentin Ahmet Ayık, Aydın Polatçı, Fevzi Şeker gibi milli güreşçileri de bulunmaktadır. Kentteki yer adlarında bu ünlü güreşçilerin adının yer almadığı elde edilen verilerden anlaşılmaktadır. Burada yer ve mekanlara ad verenlerin siyasi görüşleri, kültür düzeyleri vb. bakış açılarının kentin toponimisinin şekillenmesindeki etki ve boyutları anlaşılabilmektedir. Sonuçta eskiden tarihi ve kültürel değeri yüksek şahsiyetlerin adları kullanılırken günümüzde bunların yerini güncel ve yerel adların alması ad verenlerin kararına bağlıdır. Bu karar kendi tercihleri doğrultusunda yapılması kent toponimisinde düzensizlik yaratmaktadır. Selçuklu Sultan İzzettin Keykavus Ortaokulu'nun adının Votorantim Çimento adıyla değiştirilmesi bunun tipik bir örneğidir. Bu karar ad verenlerin kişisel tercihlerinden doğması kent toponimisinin toplumsal bellekte taşıdığı tarihi ve kültürel kimliğinin geleceğini tartışmalı hale getirmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yer alan Sivas, ilk çağlardan beri işlek ticaret yolları üzerinde bulunmaktadır. Kentin merkezini Atatürk, ismet paşa, Kepenek caddelerinin kesiştiği, meydanın sınırları oluşturmaktadır. Bu meydan Osmanlı, Selçuklu ve Cumhuriyet dönemlerinden kalan tarihi yapılarıyla tanınmaktadır. Kadim Sivas Kenti'nin bugünkü adının menşei ile ilgili birçok görüş bulunsa da en bilinen ve kabul göreni Pontus Krallığı'ndaki Sebasteia'dan geldiğidir. (Yazıcı, 2002, s. 56).

Türkiye kentleşme dinamiklerinin birçoğunu bünyesinde barındıran, Türkiye kent coğrafyasının önemli bir parçasıdır. Tarihsel süreçte Hititlerden Osmanlı Devleti'ne, Selçuklulardan Cumhuriyet'e kadar uzanan ve birçok medeniyetin egemenliğine giren Sivas; bu devletler için her zaman önemli olmuştur. Kuşkusuz bu durum kentin konumuyla yakından ilişkilidir. Bulunduğu konumun etkisiyle Hititler için stratejik bir kale; Kadı Burhanettin, Danişment ve Eretna Beyliği için başkent; Selçuklular için Daru'l A'la; Osmanlı için ise eyalet merkezi olmuştur. Osmanlı Devleti'nde Amasya, Çorum, Divriği, Yozgat ve Samsun illerini kapsayan Eyaleti Rumi'nin merkezi olduğundan dolayı önemi büyük mekanlardandır. Bu durum kentin geçmişte nispeten kalabalık nüfuslu bir şehir olmasını sağlamıştır (Taşabat, 2006, s. 35). Sivas'ta Millî Mücadele Dönemi'nin ardından Cumhuriyet Dönemi başlamış ve kentin "Cumhuriyet Şehri" olarak anılışının ilk adımları atılmıştır (Ökmen, 2001, s. 164). Tüm bunların sonucunda Sivas kenti Cumhuriyet'in temellerinin atıldığı, Anadolu'da birlik fikrinin şekillendiği bir yurt haline gelmiştir. Geçmişten günümüze Sivas; askeri, siyasi, kültürel ve toplumsal açıdan önemi büyük bir kettir (Yasak, 1994, s. 184). Selçuklu eserleriyle, tarihsel geçmişinin getirdiği Milli Mücadele ruhuyla ve mevcut toplumsal dinamikleriyle (Alevi-Sünni/Muhafazakâr-Milliyetçi) tarihi ve kültürel değerleri bünyesinde barındıran bir kent kimliği taşımaktadır.

Kentte bulunan yer ve mekanlarda dini ve tarihi menşei adların kullanılması, Selçuklu ve Osmanlı eserlerinin toplumsal bellekte korunmaya çalışıldığını göstermektedir. Esasen kentin mevcut toponimik yapısı Sivas'ın tarihsel karakterini ve mekânsal kimliğini yansıtmaktadır. Kentteki diğer yerlerin ve mekanların adlandırılmasında coğrafi menşei adların eski adlandırmalara göre nispeten daha az tercih edildiği görülmektedir. Bu durum özellikle kamusal mekânların adlandırılmasında

tematik yönelimin çevresel faktörlerden ziyade politik, tarihi ve kültürel unsurlar doğrultusunda olduğunu göstermektedir.

Türkiye'nin yakın tarihindeki en önemli olaylardan biri terördür. Bu olaylarda ülkemizde binlerce güvenlik mensubu ve sivil vatandaşımız şehit düşmüştür. Tüm Türkiye gibi Sivas kenti de bu eylemlerden etkilenmektedir. Sivaslı güvenlik mensuplarının vatani görevini yaparken şehit düşmesi kentin bu konuya dair duyarlılığını artırmıştır. Nitekim bu durum yeni yer ve mekân adlandırılmalarında ile yer adı değişikliklerinde yoğun bir şekilde görülmektedir. Kent insanının şehidine gösterdiği değer, vefa ve minnet duygusu kent toponimisi üzerinden yansıtılmaktadır. Adların değişimi işlemi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Şehit yakınları ve Gazileri Genel Müdürlüğü'nün görevlendirilmesi bu süreci hızlandırmıştır.

Şehitlerimizin adlarının bu şekilde yer ve mekanlarda yaşatılıyor oluşu günümüz için uygun görülebilir elbette ancak bilinmelidir ki toponimide yer adı değişikliği uygulaması yaygın olarak kullanılmaktadır. Burada bugün tercih edilen şehit adlarının gelecekte farklı siyasi ve yerel şahıslar tarafından değiştirilmesi istenirse şayet; kentler için tartışmalı bir durum ortaya çıkabilmektedir. Burada düşündüren kentlerde kullanılan şehit adı yönelimli yer adlarının geleceğidir. Değişikliğin yaşanması durumunda kent insanının duygusal ve ulusal kimliğinin çöküşü meydana gelebilmektedir. Bu durumun tam tersi değerlendirildiğinde ise bambaşka bir durum ortaya çıkar. Kentteki şehit adlarının değiştirilmeden korunması ve kent toponimisinde yaygınlaşması günümüzde toplumsal kimlik için olumlu etkiler yaratabilirken, gelecekte kentin toponimisinin çeşitliliğinin kısıtlanmasına sebep olabilir. Bu durum Türkiye Kent Coğrafyası, Türk Kültür Coğrafyası ve kentsel toponimi çalışmaları için olumsuz bir etkidir. Burada adların tayininden sorumlu yetkililerin bu yönelimin sonuçlarını değerlendirerek karara ulaşması gerekmektedir. Bu mesele kentlerin toponimik varlığı bakımından oldukça önemlidir.

Yeni adlarının menşeleri bakımından bir diğer ağırlık ise ulusal ve yerel kategoride görülmektedir. Geçmişten günümüze toplumda tanınan siyasi, dini, sanatsal ve kültürel menşeli şahsiyetleri adlarında değerlendirmektedir. Bu yönüyle kadim Sivas kenti kültürel kimliğinin görülebilirliğini sağlamıştır.

Kentin yer adlandırmalarında politik ve ideolojik bir yönelimin olduğu da görülmektedir. Öyle ki yerlerin adlarında siyasal güç sahipleri ve toplumsal hafızada iz

birakan yerel yöneticiler yer adları üzerinden tanıtılmaktadır. Bu durum, yer adlarının sadece kültürel değil, aynı zamanda siyasi bir görev üslendiğini de belirtmektedir. Yer ve mekan adlarında kullanılan Recep Tayyip Erdoğan, Muhsin Yazıcıoğlu, Rasim Başara, Ziya Başara ve Hayri Sığırcı gibi adlar siyasi bakımdan görevlendirilmiş adlandırmalara örnektir. Kullanılan yer adları kentin politik görüş ve kabulünü gözler önüne sermektedir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın adının kentin en büyük bulvarına verilmesi kentin muhafazakâr politik kimliğiyle yakından ilişkilidir. Yine Sivaslı siyasetçi Merhum Muhsin Yazıcıoğlu'nun adının bulvar, park ve kültür merkezi gibi pek çok yere verilerek yaşatıldığı görülmektedir. Bu sonuç hem politik kimliğin hem de toplumdaki vefa duygusunun bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Benzer nitelikte Sivas'ın eski Belediye Başkanları'ndan olan Hayri Sığırcı'nın adı kentin en işlek caddesinde yaşatılmaktadır. Bu adlandırmalar kentin siyasi kimliğinin okunması ve yer adlandırmalarında politik ve ideolojik yönelimlerin hangi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Coğrafi özelliklerden kaynaklanan yer adları sayesinde ise toplumların mekânsal aidiyetleri güçlenmektedir. Adlandırmaların esin kaynaklarından bir diğeri mevcut coğrafyanın doğal ve beşerî çevre unsurlarından esinlenerek verilen adlardır. Bu adlar geçmişten günümüze coğrafi görünümünün etkisiyle bulunduğu yerin sözlü ifade biçimini yansıtan tematik sözcüklerdir (Yusifov & Kerimov, 2017, s. 197).

Yer adlarının anlam bakımından zayıf, sıralı ifadelerle değiştirilmesi toplumda, milli kimliğin gelişiminde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Araştırmanın sınırlılıklarında belirtildiği gibi yer ve mekanlardaki sayısal ve sıralı adların tamamı çalışmada değerlendirilmese de elde edilen verilerde bu tür adların yoğunluğu dikkat çekmiştir. Bu bağlamda Sivas'ta bazı caddelerde ve sokaklarda kullanılan sayısal ve sıralı ifadeler kent kimliğinin tarihsel bütünlüğünü yıkıma uğratan bir durumdur. Bu tür ad değişiklikleri kenti tarihsel derinliğinden uzaklaştırarak, toplumların bir nevi hafıza kaybı yaşaması demektir. Sayısal ve sıralı ifade içeren ad değişiklikleriyle kentin imajına zarar verilmekte, toplumsal kimliğin okunması bakımından kenti belirsizliğe sürükleyerek toponimik bir yığın oluşturmaktadır. Burada dikkat çeken eski adların tarihsel, coğrafi, etnik ve politik bakımdan önemi büyük değerlerden oluştuğu görülürken; günümüzde sıradan ifadelerle değiştirilmesidir.

Sivas kentinde bazı yer adlarının ve yer adı değişikliklerinin esin kaynakları arasında kentte veya çevre illerde yaşanan bazı olayların etkisi söz konusudur. Örneğin kentin tarihinde adı geçen Madımak olayı kent ekseninde Türkiye'nin birlik ve beraberliğini hedef alan bir saldırıdır. Madımak olayı sonrası pek çoğu yanarak ölen 33 sanatçı ve aydının hatırasının yaşatılması için Sularbaşı Mahallesi'ndeki caddeye Madımak adı verilmiştir. Madımak katliamından sadece üç gün sonra da bölücü grupların Erzincan'ın Başbağlar Köyü'ne düzenledikleri saldırıyla 33 masum insan daha katledilmiştir. Sivas insanı bu tür olayların hüznünü derinden hissetmiştir. Madımak Caddesi yanında Enver Paşa Caddesi'nin adının Başbağlar olarak değiştirilmesi bunun bir göstergesidir.

Adil elik'in Sivas caddeleri üzerinden gerçekleştirdiği çalışmada elde edilen sonuçlardan da bu çalışmaya benzer bulgular ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaya göre de Sivas caddelerinin adlandırılmasında kişilere büyük önem verilmesi kent kimliğinin şekillenmesi bakımından anlamlıdır. Menşei kişi adlarından oluşan yer adları, kentin muhafazakarlığına dair imajın netleşmesine yardımcı olmaktadır. Millî mücadele dönemine destek veren Sivashılar, sanatçılar, terör olayları sonucunda şehit düşmüş güvenlik mensupları, siyasiler kent kimliğinin oluşturduğu değerler olarak yer adlarına yansımıştır. İsimlerdeki tarihi ve siyasi anlam yüklü şahıs adları kentin tarihini günümüze taşımakta ve toplumsal kimliğini çağrıştıran anlamlar barındırmaktadır. Atatürk, İnönü, 4 Eylül gibi caddelerin adlandırılmaları kentin tarihini yansıtan ve milli kimliğini oluşturan anlamlar içermektedir (elik, 2021, s. 120). Yer adlarının literatüründe bu çalışmaların bulgularıyla örtüşen araştırmalar vardır elbette. Ancak bu çalışmada yer adlarının kültürel ve ideolojik yönelimlerin tespiti amaçlanırken; aynı zamanda kent toponimisinin geleceği de tartışılmaktadır. Öyle ki yer adlarının değiştirilmesi işlemi giderek yaygınlaşmaktadır. Bu kısımda araştırmamızın bahse konu olan yer adlarındaki politik ve ideolojik yönelimlerin rolü ve düzeyi nedir sorusuna cevap olarak kent toponimisinde politik yönelimin rolünün oldukça yaygın olarak görüldüğü söylenebilmektedir. Öyle ki kentteki yer adlarının değerlendirilmesi sonucunda tarihi ve siyasi adlandırmaların yaygın olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Genellikle mevcut iktidarın değiştiği dönemlerde yer adlarında görülen büyük ad değişiklikleri uzun vadede kent kimliğinde karmaşaya neden olmaktadır. Eski iktidarın oluşturduğu toplumsal kimlik, yeni iktidarla birlikte tepetakla olarak yeniden şekillenmekte ve toplumun sahip olduğu değerler netliğini yitirmektedir.

Siyasi bir aktivite gibi görülen yer adlandırmaları, mevcut iktidarın mekân üzerinde gerçekleştirdiği gücün bir yansımasıdır. Nitekim Arslan ve Uludağ'ın çalışmasında da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Bu çalışmada 1994-1995 yıllarında Ankara kentinde yaşanan yönetim değişikliğinin, yer adlarında büyük bir değişimi beraberinde getirdiği ve iktidarın yer adları üzerinden gücünü gösterdiği belirtilir ve kent toponimisi açısından sağlıklı görülmemiştir. Öyle ki çalışmada son on yılda kent toponimisinin anlam yükü bakımından yaşadığı düzensiz değişimin vurgulanmıştır (Arslan & Uludağ, 2020, s. 1428). Ankara gibi bir kentte yaşanan bu toponimik değişim Sivas kenti için bir örnektir.

Bu çalışmada Sivas kentinde bulunan sokak, cadde, okul, bulvar ve çeşitli kurum/kuruluş adlarının incelenmiştir. Sivas kentinde son yıllarda yer ve mekan adlarında ne ölçüde, hangi tematik yönelimler doğrultusunda ve hangi politik-toplumsal dinamiklerin etkisiyle yaşadığı değişikliklerin boyutları ortaya çıkarılmıştır. Bulgularımıza göre kentteki yer adlarının büyük ölçüde toplumsal kabul ve siyasi etkenler doğrultusunda şekillendiği anlaşılmaktadır. Çalışma boyunca oluşturulan tablolardan kentsel yer adlarında ve bu adların yakın geçmişte yaşadığı değişikliklerde gözlemlenmektedir. Ulaşılan sonuçlara göre kentteki yer ve mekan adlarında; önemli şahsiyetlerin adlarının, şehit olmuş güvenlik mensuplarının, tarihi şahısların ve tarihte yaşanan olayların, dini ve kültürel yönelimler doğrultusunda değişiklik yaşandığı tespit edilmiştir. Bu değişikliklerin genellikle toplumsal hafızaya dayalı, ortak kabuller çerçevesinde yapıldığı ve kent belleğinin zaman içerisinde şekillenerek yeniden kurgulandığını göstermektedir.

Yer adlarının genel olarak yaşadığı değişimine bakıldığında genellikle tarihi, kültürel, toplumsal veya coğrafi etkenlerle yapıldığı ve kente o etkinin izlerini bıraktığı görülürken; günümüzdeki adların anlam bakımından sıradan bir şekilde ya da tek tip tematik yönelimle isimlendirildiği görülmüştür. Toponimik çeşitlilik ve kentsel toponiminin gelişimi bakımından düşündürücüdür. Yer adlarının numaralı biçime dönüştürülmesi, kent insanına yön tayininde kolaylık sağlayabilir. Ancak bu adlar kentin ne kültürel ne tarihi ne de coğrafi menşei referanslarını yansıtmayarak geçmişin izlerini yok etmekte ve kent toponimisini anlam yükü bakımından silikleştirmektedir.

Sivas kentinde bulunan yer adlandırmaları, sadece tarihin korunmasına yönelik bir hafıza pratiği değil; aynı zamanda siyasi, ideolojik ve toplumsal değerlerin yer adları

üzerinde yeniden şekillendiği bir bellek politikasıdır. Bu bakımdan yer adları, mevcut siyasal iradenin varlığını görünür kılmak için görevlendirilen araçlar haline getirilmiştir. Özellikle şehit adlandırmaları kentin milli kimlik ve vatana aidiyet duygusunu yeniden inşa etmektedir. Caddelerin ve bulvarların yer adlandırmalarında siyasi menşeli adların; sokak ve okul adlandırmalarında ise şehit ve yerel menşeli adların yoğunlaşması, kent toponimisinin bir bellek hiyerarşisi içerisinde oluştuğunu göstermektedir.

Sonuçta kentsel yer adlarındaki değişimin Sivas Örneği; yer adlarının kendisi için sadece yön tayini işlevini gören unsurlardan değil; tarihsel, toplumsal ve siyasal yönelimler arasındaki ilişkinin görünür olmasını sağlayan unsurlardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda Sivas kenti, Anadolu'nun mevcut tarihsel mirasını, kentleşme dinamiğini ve toponimik zenginliğini yansıtan önemli bir örnektir. Bulgularımıza göre ; Sivas kent toponimisinde son yıllarda meydana gelen değişimlerin temelde üç ana eksen etrafında şekillendiği tespit edilmiştir. Kentin toponimik değişimleri ilk olarak toplumsal bellek ve ulusal kimlik ekseninde oluştuğu kullanılan şehit adlandırmalarında görülmüştür. Ardından yaşanan değişimlerin siyasi, ulusal ve yerel menşeli temsillerin etkisiyle gerçekleştirildiği görülmüştür. Kent toponimisinin yaşanan kentsel gelişmelerin ve mekânsal dönüşümlerin etkisiyle modernleşerek değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak kentte meydana gelen yer ve mekan adı değişikliklerinin en çok okullarda yaşandığı anlaşılmıştır. Bu değişimin şehit adı menşeli olarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Neticede eğitim mekanlarında şehit adlarının kullanılması değerlerin korunması ve geleceğe taşınması bakımından önemlidir.

Kentsel yer adlarındaki değişimin Sivas kenti ölçeğinde incelendiği bu çalışmadan elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerileri ifade etmenin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

- Yer adlarının değiştirilmesi sadece idari bir düzenleme olarak değil, kültürel mirasın ve toplumsal belleğin korunması ve yeniden inşası çerçevesinde oluşturulmalıdır. Çalışmada yer adlarının anlamsızlaştırılmasına uygun örnekler tespit edildiğinden ilk olarak milli, tarihi ve kültürel anlamı yüksek yer adları korunmalıdır.
- Yeni yerlerin ve mekanların adlandırılmasına veya ad değişikliklerini belirleyicilerinin net olmadığı tespit edildiğinden konuya bilimsel bir yaklaşımla bakılmalıdır. Sadece politikacıların, yerel halkın tercihlerine bırakılmamalı,

coğrafyacılar, şehir plancıları, tarihçiler ve çeşitli kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşan heyetler aracılığıyla adlandırma yapılmalıdır.

- Son yıllarda kamusal yer ve mekanlara yoğun bir şekilde şehit adlarının verildiği tespit edilmiştir. Bu durum toplumsal belleğin sürdürülmesi bağlamında oldukça değerlidir. Ancak bu adlandırma diğer tarihi ve kültürel menşeli adların silinmesine veya zayıflamasına, değiştirilmesi işlemi toplum açısından tepki alacağından zamanla kent genelinde tek tip toponimik yığın oluşmasına neden olabilmektedir. Bu durumun öngörülebilirliği ad değişikliklerinde denge politikasının teşvik edilmesi önerilmektedir.
- Kentsel yer adlandırmalarında sayısal ve sıralı ifadelerin kullanıldığı görüldüğünden, kentin toplumsal belleğinden, coğrafi ve kültürel özelliklerinden esinlenen adların tercihinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu durum insanların kente, yere ve mekâna olan aidiyet duygusunu derinleştirecektir.
- Yer adlarının değiştirilmesi sürecinde kent insanının onayının alınmadığı yapılan görüşmelerde ifade edildiğinden, adların belirlenmesinde toplumun sosyolojisi, bakış açıları, duygu dünyası ve kültürel eğilimleri dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda küçük ölçekli anket çalışması vb. uygulamalar ile halkın tercihleri tespit edilebilir.
- Literatürdeki toponimik araştırmaların genel bulgusu olarak yer adlarının mekânın belleği oldukları ve kent kimliğinin temel belirleyicileri oldukları görülmüştür. Sonuçta kent toponimisinin korunması ve geliştirilmesi güncel tartışmaların ve politik güçlerin ötesinde tutularak toplumsal bir kimlik meselesi olmalıdır. Gerçekleştirilecek ad değişikliklerinin titizlikle gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, D. G. (2002). Mareşal Fevzi Çakmak'ın Milli Mücadele, Kurtuluş Savaşı ve Atatürk'e ilişkin konuşma, demeç ve söyleşileri üzerine bir basın taraması. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 22, 293–328.
- Ak, M. M., & Kadioğlu, Y. (2025). Coğrafyanın kuramsal çerçevesinde toponimi: Yer adları anlayışının paradigmatik dönüşümü. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 30(54), 1–12. <https://doi.org/10.17295/ataunidcd.1715734>
- Akbulut, G. (2007). Sivas ili'nin başlıca nüfus coğrafyası özellikleri. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 83–100.
- Akpınar, E., & Özpay, G. A. (2020). Kültürel mirasa bir örnek: Sivas cer atölyesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 25(44), 1–12.
- Aktay, S. (2018). *Sovyet döneminde yeradbilim: Kuramlar ve alan örneklemeleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alagöz, C. A. (1984). Türkiye yer adları üzerine bazı düşünceler. *Seminer Kongre Bildirileri Dizisi*, 17, 11–23.
- Albayrak, R. H. (2002). Borcalı toponimleri. *Erdem İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 14(40), 27–68.
- Alderman, D. H. (1996). Creating a new geography of memory in the South: (Re)naming of streets in honor of Martin Luther King Jr. *Southeastern Geographer*, 36(1), 51–69. <https://doi.org/10.1353/sgo.1996.0014>
- Aliağaoğlu, A. (2023). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde şehirselleşme: Bir sınıflandırma denemesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 28(49), 1–7.
- Aliağaoğlu, A., & Uzun, A. (2011). Şehirselleşme (hodonimi): Türkiye için bir tipoloji denemesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9(2), 123–133. https://doi.org/10.1501/cogbil_0000000121
- Altunışık, İ. (2009). *Coğrafi bakımdan Batman ili yer adları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ardos, M. (1996). *Jeolojik temel bilgiler*. Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Arslan, S., & Uludağ, Z. (2020). Dilde mekânı (yeniden) kurgulamak: Yer isimleri, kolektif bellek ve ideoloji. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 1422–1455.
- Artvinli, E. (2013). *Artvin yer adları sözlüğü*. Chiviyazıları Yayınevi.

- ASPB. (2026, Ocak 13). *T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü*. <https://www.aile.gov.tr/syggm/haberler/sehitlerimiz-in-isimleri-her-daim-bizimle-yasiyor/>
- Atlasbig. (2025). <https://atlasbig.com.tr/sivas-sivas-merkezin-mahalleleri>
- Azaryahu, M. (1986, October). Street names and political identity: The case of East Berlin. *Journal of Contemporary History*, 21(4), 581–604.
- Basik, S. (2020). Urban place names: Introduction. *Urban Science*, 4(4), 80. <https://doi.org/10.3390/urbansci4040080>
- Ceylan, Ş., & Y. (2020). Orta ölçekli yerleşime uygunluk planlarının CBS tabanlı analitik hiyerarşi süreci (AHS) kullanılarak hazırlanması: Sivas il merkezi örneği. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 26(3), 545–558.
- Çavdar, O. (2017). Mekân ve kolektif bellek: Sivas katliamı ve Madımak Oteli. *Moment Journal*, 4(1), 237–257.
- Çelik, A. (2021). Kent belleğinin yansıma alanı olarak cadde adları: Sivas örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 116–132.
- Demirel, Ö. (2009). Sivas: İç Anadolu Bölgesinde şehir ve bu şehrin merkez olduğu il. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. <https://islamansiklopedisi.org.tr/sivas>
- Diñçer, G. (2022). *Sivas şehrinin kültür coğrafyası (maddi kültür öğelerine göre)* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- DMİGM. (2026).
- Doğan, B. (1967). *Sivas vilayeti yer adları* (Yayınlanmamış bitirme tezi). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Emiroğlu, M. (1984). Bolu yöresi yer adları. İçinde *Türk yer adları sempozyumu bildirileri* (ss. 181–200). Seminer Kongre Bildirileri Dizisi, 17.
- English Dictionary Oxford (Toponymy). (2023). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/OED/1564604751>
- Eren, H. (1966). Türk yer adları-sökü. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 13, 149–153. <https://izlik.org/JA62EH65HK>
- Erinç, S. (1986). Ekzonimler konusunda bir araştırma: Ege adalarının Türkçe adları. *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 2(3), 21–25.
- Erinç, S. (1989). Güneydoğu Avrupa’da Türkçe ekzonimler. *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 6, 9–13.

- Eröz, M. (1984). Sosyolojik yönden Türk yer adları. *İçinde Türk yer adları sempozyumu bildirileri* (ss. 53–148). Seminer Kongre Bildirileri Dizisi, 17.
- Erzincan Belediyesi. (2019, Temmuz 5). Başbağlar katliamı unutulmadı. <https://www.erzincan.bel.tr/haberler/basbaglar-katliami-unutulmadi>
- Gezer, M. M. (2012). *Sivas'ta sosyo-ekonomik ve kültürel yapı (1960–1970)* (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülbetekin, M. (1992). *Mekânın hafızası: Yer adları*. Hitabevi Yayınları.
- Gülbetekin, M. (2021). Coğrafya eğitiminde yer adları: Nitel bir analiz. *Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 52–77. <https://izlik.org/JA34MR68SF>
- Güney, D. (2014). *Defter-i mufassal-ı livâ-i Sivas*. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşiv Dairesi Başkanlığı.
- Güngör, H. (2024). *Burdur şehir merkezi yer adları*. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Hanioglu, Ş. (2012). Kendi olarak anlaşılamayan adam: Enver Paşa. *Derin Tarih*, 86–89. <https://turkdunyasiansiklopedisi.gov.tr/detay/10715/enver-pasa>
- İmer, K., Kocaman, A., & Özsoy, S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- İncekara, A. (2008). *Sivas ilinin ekonomik gelişmesi*.
- İslam Ansiklopedisi. (n.d.).
- K. Ş. (2020). *Sivas atlası*. SVS Yayınları No: 1.
- Karaboran, H. H. (1984). Türkiye'de mevkii adları üzerine bir araştırma. *İçinde Türk yer adları sempozyumu bildirileri* (ss. 97–148). Seminer Kongre Bildirileri Dizisi, 17.
- Karakurt, D. (2024, Ağustos 26). Sivas'ta bir tarih yolculuğu: Sivas'ın Akdeğirmen ve Çayyurt mahallelerinin 1960'lı yıllardaki tarihi üzerine bir derleme.
- Karpuz, Ö., & Kurgun, L. (2002). Sivas ili orun (yerleşim yeri) adları üzerine bir inceleme. *İçinde Cumhuriyet'in 80. yılında Sivas sempozyumu bildirileri* (ss. 575–588). Sivas Hizmet Vakfı Yayınları.
- Kartal, F. (2024). Sivas ili topografya ve bazı arazi özelliklerinin CBS ile incelenmesi. *ISPEC Uluslararası Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 152–169.
- Kelkit, D. (2023). Sivas kentindeki Anadolu Selçuklu medreselerinin bir yöntem denemesi ile irdelenmesi. *Digital International Journal of Architecture Art Heritage*, 2(1), 90–114.

- Koç, H. (2025). Sivas. İçinde Ü. Bekdemir (Ed.), *Türkiye’de kentleşme ve kentler* (ss. 919–931). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Koç, H., & Sağdıç, M. (2021). Göç hareketinin nüfusun cinsiyet ve yaş grubu üzerine etkisi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 295–324. <https://izlik.org/JA77JT57SZ>
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Kurgun, L. (1997). *Denizli ili yerleşim yerleri adları* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurgun, L. (2002). *Denizli ili yerleşim yerleri adları* (Doktora tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuzucu, K. (2006, Temmuz). Cumhuriyete şehircilik, mimarî ve eğitim anlayışındaki değişimler bağlamında Sivas Kongresi binasının tarihçesi. *Atatürk Yolu Dergisi*, 10, 103–125.
- Map, S. (n.d.). <https://www.turkey-visit.com/map/sivas-map>
- Mencken, H. L. (1921). *The American language: An inquiry into the development of English in the United States*. Alfred A. Knopf.
- Merriam, S. (2013). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass Publishers.
- Neweklowsky, G. (2015). *Franz Mikloschich—Begründer der österreichischen Slawistik*.
- Orhan, F., & Dönmez, H. İ. (2023). Erzincan’ın şehrsel toponimisi ve şehir kimliği üzerindeki etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 230–246. <https://doi.org/10.53568/yyusbed.1361255>
- Ökmen, M. (2001). Sivas’ta kentsel gelişme. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 139–264.
- Önal, A. G. (2012). *Alanya’nın yer adları* (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Özpay, G. A. (2020). Sivas atlası. İçinde K. (Ed.), *Sivas atlası* (ss. 43–50). SVS Yayınları.
- Özpay, G. A. (2020). Sivas atlası. İçinde K. Ş. Kavak (Ed.), *Sivas atlası* (s. 492). SVS Yayınları.
- Paul, J., & Criado, A. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know? *International Business Review*, 29(4), 1–7.
- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk ad bilimi*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları.

- Sivas Belediyesi. (2025). <https://sivas.bel.tr/yapi/sehit-seyda-yilmaz-parki>
- Sivas Belediyesi. (2026). <https://sivas.bel.tr/tesis/bahtiyar-bostan-ozgecan-han-klt-mrk>
- Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (n.d.). *Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*. <https://sivas.ktb.gov.tr>
- Sivas Valiliği. (2021). *Bir şehirden daha fazlası Sivas*. SVS Yayınları.
- Sivas Valiliği. (2025). <https://www.sivas.gov.tr/ilcelerimiz>
- Sivas Valiliği. (2026a). *İlimizin tarihçesi*. <https://www.sivas.gov.tr/il-adinin-tarihcesi>
- Sivas Valiliği. (2026b). *Ulaşım*. <https://sivas.gov.tr/ulasim>
- Şahin, G. (2010). Türkiye’de yapılmış toponomi çalışmaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 134–156.
- Şahin, İ. (2013). Türkiye yeradbiliminde terim ve tür sınıflandırması sorunları. *Avrasya Terim Dergisi*, 1(1), 46–58.
- Şahin, İ. (2019). *Adbilim*. Pegem Akademi.
- Şeker, G. (2023, Nisan). Muhsin Yazıcıoğlu’nun siyasi hayatı ve milliyetçilik anlayışı. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 80–89. <https://doi.org/10.46236/jovosst.1266483>
- Şeşen, R. (2026, Ocak 14). *Buhara*. TDV İslam Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/buhara>
- Tan, N. (1984, Eylül 13). Türkiye’de yer adları verilirken ve değiştirilirken neler esas alınmalıdır? İçinde *Türk yer adları sempozyumu bildirileri* (ss. 279–283). Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Taşabat, C. (2006). *Sivas’ta şehirselleşme* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Top Yılmaz, S. (2021). Türkiye toponimi çalışmalarında semantik tasnif sorunu üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 61(2), 1123–1161. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2021.61.2.22>
- Torun, T. (2019, Aralık 1). Varlık ve dil. *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 95–104. <https://doi.org/duifad.534310>
- Tosun, R. (1996). Millî mücadelede Sivas’ın yeri ve önemi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 67–86. <https://izlik.org/JA77GG24LY>
- Tunçel, H. (2000). Türkiye’de ismi değiştirilen köyler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 23–34.

- Tunçel, H. (2019). Van'dan örneklerle Türkiye'de yer adı değişiklikleri. İçinde D. D. (Ed.), *Sosyal bilimlerde akademik araştırmalar* (ss. 35–61). Hiperlink.
- Türk Maarif Ansiklopedisi. (2025). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi. Türk Maarif Ansiklopedisi: <https://Turkmaarifansiklopedisi.Org.Tr/Sivas-Cumhuriyet-Universitesi> Adresinden Alındı
- Türk Maarif Ansiklopedisi. (2025). *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*. <https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/sivas-cumhuriyet-universitesi>
- Uğur, A. (2025). Şehrsel Toponimi: Denizli Şehri Cadde Adları Tipolojisi Üzerine Bir Eleştirel Deneme. *Coğrafi Bilimler Dergisi* 23(2), 570-598. <https://doi.org/10.33688/Aucbd.1699556>
- Uğur, A. (2025). Şehrsel toponimi: Denizli şehri cadde adları tipolojisi üzerine bir eleştirel deneme. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 23(2), 570–598. <https://doi.org/10.33688/aucbd.1699556>
- Wright, J. K. (1929). The study of place names: Recent work and some possibilities. *Geographical Review*, 19(1), 140–144.
- Yalçınkaya, A. (2011). Hafıza savaşlarından sahiplenilmiş şehitliğe: Madımak katliamı örnek olayı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66(3), 333–394. https://doi.org/10.1501/sbfder_0000002225
- Yasak, İ. (1994). *Sivas ili*. Seyran Yayınları.
- Yavuz, Ö. (2023). İç Anadolu'da iklim değişikliği sürecinde rüzgar erozyonu ve rüzgar perdeleri üzerine değerlendirmeler ve öneriler. *JENAS Journal of Environmental and Natural Studies*, 5(1), 28–48.
- Yazıcı, H. (2002). *İç Anadolu bölgesi coğrafyası*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Yediyıldız, B. (1984). Türkiye'de yer adı verme usulleri. *Türk Yer Adları Sempozyumu*, Ankara, Türkiye.
- Yılmaz, S. T. (2021). Türkiye toponimi çalışmalarında semantik tasnif sorunu üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 61(2), 1123–1161. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2021.61.2.22>
- Yusifov, Y., & Kerimov, S. (2017). *Toponiminin Esasları Üzerine Bir İnceleme* (Türkiye Türkçesine Aktaran Serdar Yavuz). Elazığ: Asos Yayınları 2. Baskı.
- Yücel, D., & Eraslan, F. (2023). Sivas ili Zara ilçesi Kurucaabat köyü toponimi üzerine bir tasnif ve tahlil denemesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 123–135.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Özgenur BEKTAŞ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Fen Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Coğrafya
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	